

Část obce:	Libčeves
Obec:	Libčeves
Název:	kostel Stětí sv. Jana Křtitele
Okres:	Louny
Kraj:	Ústecký
Parcelní číslo:	1
Kat. území:	Libčeves
Číslo ÚSKP	43287/5-1222

Anotace

Libčeves leží 11 km severoseverovýchodně od Loun při Hrádeckém potoce. Ves se nachází v tzv. staré sídelní oblasti osídlené lidmi od pravěku a archeologické výzkumy zde registrují dlouhou kontinuitu lidské přítomnosti sahající přes raný středověk až do současnosti. Půdorysné uspořádání vsi naznačuje složitější sídelní vývoj. Za nejstarší část vsi můžeme považovat okolí kostela, kde předpokládáme i soudobé šlechtické sídlo. Druhou část tvoří mírně nepravidelná obdélná náves a třetím prvkem je tvrz/zámek na pahorku jižně od vsi s počátky sahajícími snad do 14. století.

Samostatně stojící kostel leží v centrální části obce na mírném okrouhlém návrší situovaném ve svahu klesajícím k jihu. Kostel má nepravidelně obdélnou plochostropou loď, na niž východním směrem navazuje ve shodné šíři polygonální presbytář se síťovou žebrovou klenbou. K severní straně presbytáře přiléhá nepravidelná obdélná klenutá sakristie a v ose západního průčelí lodi stojí mohutná hranolová věž. Před jižní vstup lodi je představena obdélná předsíň.

Nejstarší části kostela náleží loď se západní věží z přelomu 30. a 40. let 13. století, kdy již do architektury částečně proniká nastupující gotický sloh. Z této doby pochází zejména jižní ústupkový portál lodi, její okenní otvory, korunní římsa lodi se zubořezem a obloučkovým vlysem. Vstup do prvního patra věže byl veden od severu portálem a odtud schodištěm v tloušťce zdi do druhého patra. Zvonové patro se nedochovalo a lze tak zvažovat, že mohlo být dřevěné. První patro věže bylo zároveň tribunou otevřenou na zaniklou pavlačovou část. Z doby výstavby kostela pochází i ojedinělý berličkový kříž vyskládaný z železitého pískovce na západním průčelí věže. V následné stavební etapě došlo k odstranění románského presbytáře a k výstavbě presbytáře současného, obsahujícího síťovou žebrovou klenbu, vítězný oblouk, sedile, sanktuář a severní portál, který naznačuje i plánovanou sakristii. Výstavbu presbytáře předpokládáme až po husitských válkách v 60. letech 15. století.

Z 80. let 16. století pochází krov nad lodí a jižní předsíň, při mladších úpravách zanikla oratoř nad sakristií. Po třicetileté válce došlo za Lobkoviců na počátku 60. let 17. století k realizaci nového krovu nad presbytářem. Na počátku 18. století přibyl sanktusník, bylo upravováno podvěží a ke konci století byla vystavěna současná kruchta a patrně i strop lodi. Stávající sakristie byla přistavěna v roce 1853. Ve 20. letech 20. století došlo k zásadní opravě románských částí věže a lodi.

Popis

Jaroslav Skopec

Poloha a sídelní kontext Vojtěch Peksa	<p>Libčeves leží 11 km severoseverovýchodně od Loun při Hrádeckém potoku. Ves se nachází na jižním okraji Českého středohoří, na rozmezí Lounska a Bílinska, což tuto oblast řadí do tzv. staré sídelní oblasti osídlené lidmi od pravěku, to potvrzují i nálezy z mladší doby kamenné přímo ze vsi. Archeologické výzkumy zde registrují dlouhou kontinuitu lidské přítomnosti sahající přes raný středověk až do současnosti.¹ Samostatně stojící kostel na mírném okrouhlém návrší je spolu s tvrzí dominantním pohledovým prvkem vsi. Samo půdorysné uspořádání vsi naznačuje složitější sídelní vývoj. Za nejstarší část můžeme považovat okolí kostela, kde předpokládáme i soudobé šlechtické sídlo, jehož přítomnost prozrazuje vyvýšený vstup do 1. patra věže zpřístupňující též panskou tribunu.² Potok odděluje druhou část tvořenou mírně nepravidelnou obdélnou návší s nezastavěnou východní stranou, třetím prvkem je již zmíněná tvrz/zámek na pahorku jižně od vlastní vsi s počátky sahajícími snad do 14. století.³</p>
Charakteristika	<p>Kostel má nepravidelně obdélnou plochostropou loď, na niž východním směrem navazuje ve shodné šíři presbytář se síťovou žebrovou klenbou a se závěrem o pěti stranách osmiúhelníku. K severní straně presbytáře přiléhá nepravidelná obdélná klenutá sakristie a v ose západního průčelí lodi stojí mohutná hranolová věž. Před jižní vstup lodi je představena obdélná předsíň.</p>
Rozměry a materiál zděných konstrukcí	<p>Loď o šíři 7,1 m, severní délce 9,3 m a jižní délce 8,8 m má západní zeď půdorysně natočenou k jihovýchodu a zdivo tloušťky kolem 1,3 m. Presbytář o délce 10 m se směrem k východu zužuje ze 7,8 m na 7,5 m, zdivo je široké 0,8 m, a to s výjimkou severní stěny na šíři sakristie, kde dosahuje tloušťky necelých 0,95 m. Západní věž tvoří na exteriéru obdélník o šířce 6,6 m a délce 5,2 m, v interiéru však nacházíme mírně nepravidelný čtvercový půdorys o straně asi 3,2 m. S výjimkou jižního zdiva o šíři 1,5 m má zbylé obvodové zdivo tloušťku 1,8–1,9 m. Půdorys v patře je obdobný s přízemím, ovšem ve druhém patře nabývá nepravidelného lichoběžníku s šířkou přibližně 4,1 m, délkou 4,4 m, přičemž zdivo je již pouze 1 m široké s výjimkou zdiva západního, které dosahuje 1,2 m. Vnější líce zdiva lodi a věže, včetně jejího líce interiérového, jsou tvořeny většími opukovými kvádry, nesoucími na povrchu stopy po opracování dlátem, kterým byla vytvořena i obvodová stezka. I vnější líc zdiva presbytáře je tvořen opukovými kvádry, které ale již nedrží tak důsledně řady jako u lodi a na povrchu nesou stopy po plošině s plochými zuby. Sakristie má lichoběžný půdorys o délce severní stěny 5,5 m, jižní 5,1 m a šíři 5,3 m. Zdivo má tloušťku 0,8 m. Přibližně shodnou tloušťku má i zdivo předsíně, která je vystavěna nad půdorysem 3 x 2,4 m. Zdivo předsíně i sakristie je tvořeno lomovým opukovým kamenem.</p>

¹ Záchraný archeologický výzkum probíhající v rámci rekonstrukce sítí v letech 1994 a 1995 bohužel zůstává nezpracovaný (Michal KMÍNEK, Dokument C-TX-199502473. Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v.v.i., 1995. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/C-TX-199502473> [citováno 17. 3. 2022]).

² J. KLÁPŠTĚ, *Paměť krajiny*, s. 254; I. LEHKÝ – M. SÝKORA (edd.), *Pyšná sídla mocných*, s. 28.

³ Martin EBEL, *Tvrz v Libčevsi, o. Louny*, in: *Castellologica Bohemica* 1, Praha 1989, s. 253–264.

Interiér

Lod' je od jihu přístupná přes předsíň zaklenutou půlkruhovou valenou klenbou s jedním párem trojbokých styčných výsečí s půlkruhovými čely. Od západu je osvětlována oválným okenním otvorem a od jihu je přístupná půlkruhovým portálem. V předsíni se nachází rozměrný románský portál lodi opatřený dvojicí pravoúhlých ústupků s profilovanými hranami. Vnější nese půlkruhový obloun uprostřed širokého okosení, střední je profilován pravoúhle odsazeným výžlabkem, na nějž navazuje oboustranně odsazený obloun, vnitřní hrana byla částečně odsekána a z profilace tak zůstal patrný pouze hluboký výžlabek. Profilace jsou nahoře ukončeny drápky, z nichž vyrůstají i hrany archivoly, kde vnější byla odsekána a vnitřní je profilována shodně s hranou stojky ležící pod ní. Archivolta je od stojek oddělena římsou profilovanou oblounem s odsazeným výžlabkem na spodní straně. Vnitřní ústupek je překlenut půlkruhem, kdežto vnější je hrotitý, vrcholící řeckým křížem v kruhu, který je na boční straně opatřen dosud nepovšimnutým hvězdovým reliéfem. Na jeho hloubku je celý portál předsazen před vnější líc zdi. Tympanon rámovaný obloučkovým vlysem nese odsekáný reliéf řeckého kříže se sluncem a měsícem po jeho stranách. Prvky portálu nesou navíc částečně dochovanou barevnost kombinující červenou a žlutě okrovou barvu. Nika vstupu má směrem do lodi nestejněmzně rozevřené špalety s půlkruhovým záklenkem. Od severu je lod' osvětlována dvojicí oboustranně špaletovaných okenních otvorů s půlkruhovými záklenky, jejichž ostění nese na povrchu výrazné stopy pekování, a od jihu další dvojicí okenních otvorů s půlkruhovými záklenky a s jedním pravoúhlým ústupkem na vnějším líci. Vnější hrana ústupku je profilována oblounem s navazujícím odsazeným výžlabkem a drobným pravoúhlým ústupkem. Vnitřní hrana nese výžlabek mezi dvojicí drobných pravoúhlých ústupků. Lod' má plochý strop s dvojicí obdélných zrcadel s malbou, od stěn je strop oddělen výrazným fabionem s římsou na spodní straně. Západní polovinu lodi zaujímá kruchta se segmentově rozšířenou střední částí poprsnice, vynášená trojicí stlačených oblouků sklenutých na dvojici sloupů, jejichž paty jsou tvořeny pískovcovými polygonálními díly.

Presbytář je otevřen do lodi širokým hrotitým vítězným obloukem dosedajícím na sokl opatřený římsou profilovanou odspoda šikmou stezkou s navazujícím oblounem přecházejícím plynule ve výžlabek, za nímž je profil ukončen šikmou stezkou. Hrany ostění vítězného oblouku mají jednoduchá okosení ukončená půlkehancovými náběžními štítky. Prostor presbytáře je sklenut síťovou žebrovou klenbou s hrotitými čely, kruhovými svorníky v křížení žeber a s dvojicí gotických štítků v závěru. Pouze východní centrální kruhový svorník je zdoben rozetou, jinak jsou dnes svorníky hladké bez reliéfní výzdoby. Klínová žebra s výžlabkem uprostřed okosení dosedají na jehlancové pětiboké konzoly v jižní a severní stěně, čtyřboké konzoly v závěru a trojboké v jihozápadním a severozápadním koutě.⁴

Jižní stěna presbytáře je otevřena trojicí vysokých hrotitých okenních otvorů s ostěním profilovaným na exteriéru širokým výžlabkem oboustranně rámovaným stezkou. Vlastní okenní ostění bylo tvořeno na vnější i vnitřní straně předsazeným výžlabkem uprostřed svírajícím polodrážku pro osazení výplně.

⁴ Severozápadní je dnes z důvodu jejího výrazného poničení v půdorysu segmentová, je však nanejvýš pravděpodobné, že byla shodná s konzolou jihozápadní.

Ve východním konci jižní stěny presbytáře je otevřeno sedile se segmentovým záklenkem profilovaným centrálním hruškovcem oboustranně rámovaným výžlabkem a stezkou. Profilace vyrůstá pod patou záklenku přímo z šikmé plochy diagonálně sklopeného trojúhelného náběžního štítku. V severovýchodní stěně závěru se nachází hrotité sanktuárium opatřené ostěním profilovaným centrálním výžlabkem lemovaným oboustranně odsazenými oblouny. Výklenek je uzavíratelný kovanou mříží skládanou z provlékaných tyčí kruhového průřezu, připevňovaných ke kovanému rámu pomocí nýtů ve tvaru pětিলisté rozety. V severní stěně presbytáře, při vítězném oblouku, je osazen hrotitý portál směřující do sakristie. Ostění je profilované šikmou stezkou a výžlabkem mírným zalomením přecházejícím v hruškový prut, na který mírným zalomením navazuje výžlabek následovaný oboustranně odsazeným oblounem. Profilace vyrůstá přímo z vysoko položené šikmé plochy diagonálně sklopeného trojúhelného náběžního štítku, na který navazuje okosení hrany stojky spadající až na práh. Ten je zvýšen nad podlahu presbytáře a výškový rozdíl vyrovnává trojice kamenných stupňů. Nika vstupu má na straně sakristie přímé špalety se segmentovým záklenkem. Ve východní špaletě se nachází 1,8 m dlouhá pochva pro závoru, která byla v západní špaletě zasouvána do připravené kapsy. Nad portálem se v prvních dvou klenebních polích nachází zazděná dvojice obdélných okenních otvorů rámovaných kamennými ostěními. Okenní niky nacházející se dnes na úrovni krovu sakristie mají cihelné segmentové záklenky.⁵

Sakristie je přístupná i od východu z exteriéru obdélným vstupem a osvětlována trojicí obdélných okenních otvorů. Prostor je zaklenut dvojicí obdélných polí českých placek oddělených meziklenebním segmentovým pasem sklenutým na hranolové příložky.

Podvěží je z lodi přístupné širokým, půlkruhem sklenutým vstupem, jehož nika má do interiéru podvěží rozevřené špalety navazující přímo na severní a jižní stěnu. Půlkruhový záklenek niky přechází rovněž přímo v plnou valenou klenbu podvěží. Z exteriéru je veden vstup západním portálem s ušima a s nadsvětlíkem.

První patro věže se do lodi na celou šíři otevírá půlkruhovým obloukem nasedajícím v patách na římsy profilované předsazeným výžlabkem, na nějž navazuje odsazený obloun. Prostor je od jihu osvětlován pouze úzkým štěrbinovým otvorem s půlkruhovým záklenkem s parapetem a s nikou mající přímý překlad. Prostor završuje bezžeburná křížová klenba s dvojicí hrotitých a půlkruhových čelních oblouků dosedajících v koutech na kamenné konzoly. V severní stěně je otevřena obdélná půlkruhově zaklenutá nika se zazděným portálem s půlkruhovým tympanonem na exteriéru. Ze západní špalety je veden vstup na schodiště v tloušťce zdi, které stoupá západním směrem a dále se na podestě lomí jižním směrem a pokračuje v západní zdi do druhého patra. Podesta je od západu osvětlována drobným okénkem ve tvaru čtyřlístu a horní část západního ramene okénkem kruhovým. Stupňovitě kladené překlady schodiště jsou tvořeny neopracovanými dřevěnými trámy. Vyústění schodiště ve druhém patře je rámováno obdélným portálem.

⁵ Táňa NEJEZCHLEBOVÁ – Jan LEIBL, *Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, Stavebně historický průzkum – fotodokumentace*, Ústí nad Labem 2010, foto č. 52.

	<p>Plochostropé druhé patro s ústupky ve zdivu má na jihu dvoudílný sdružený okenní otvor s půlkruhovými záklenky svedenými na hlavici středního sloupku tvořeného čtveřicí sloupků se stočenými dříky. Okenní nika má nezvykle ven se rozevírající špalety a přímý překlad. Na protilehlé straně se nachází nika zazděného jednoduchého okenního otvoru s přímými špaletami s půlkruhovým záklenkem. Ve východní stěně je v ose stěny prolomen obdélný vstup do podkroví lodi.</p> <p>Krov nad lodí je hambalkový o dvou úrovních hambalků, z nichž spodní je podpírána pětibokými vaznicemi, které jsou vynášeny v plných vazbách ležatými stolicemi s výrazně odsazenými rozpěrami od hambalku a s pásky plátovanými jedním koncem do hambalku a druhým až do krokve. Plné i mezilehlé vazby jsou navíc obohaceny o patní sloupky s plátovými spoji a zavětrování v rovině krokví zajišťují rozpěry s ondřejskými kříži.</p> <p>Krov nad presbytářem je hambalkový se dvěma úrovněmi hambalků. Jelikož vrcholnice klenby leží nad úrovní korunní římsy, jsou spodní zhlaví krokví čepována do krátčat, do nichž jsou plátovány krátké patní sloupky. Ve třech plných vazbách jsou umístěny věšadlové sloupky s rozpěrami a ondřejskými kříži v podélném směru. Sloupky vynášejí průvlak, který je podvlečen pod spodními hambalky.</p>
Exteriér	<p>Průčelí věže, lodi a presbytáře jsou ponechána bez omítek a je tak prezentován kvádrový líc jejich zdiva. Stěny jsou nečleněné, pouze u věže se pod okenním otvorem druhého patra uplatňuje ústupek ve zdivu, nad nímž jsou do světlého kvádrového líce zazděny čedičové a železité pískovcové kameny. Ty tvoří dvě řady posledního patra věže, které obíhají po celém jejím obvodu. Vrchní řada je spojitá, ve spodní řadě jsou čediče střídány s opukou, nad níž je na západě užito pět velkých kvádrů ze železitého pískovce, z něhož je pod ústupkem zdiva vyskládán berličkový kříž. Věž a loď stojí na předsazeném soklu ukončeném převodkou. Loď ukončuje hranolová korunní římsa se značně poničeným a částečně zaniklým zubořezem a obloučkovým vlysem na spodní straně.</p> <p>Jižní stěnu presbytáře a všechna nároží jeho závěru zpevňují jednou odstupně opěrné pilíře ukončené pultovou stříškou. Stěny i pilíře mají opět ponechán kvádrový líc zdiva bez omítek. Presbytář obíhá předsazený sokl završený okosením a ukončuje jej korunní římsa profilovaná na spodní straně výžlabkem a šikmou stezkou. Pod středním okenním otvorem jižní stěny se nachází dnes zazděný obdélný portál s ušima a kapkami. Další zazděný portál je umístěn při východním konci severní stěny lodi. Jedná se o hrotitý portál s částečně dochovaným bohatě oblouny a výžlabky profilovaným ostěním majícím ve vrcholu umístěné erbovní znamení v kartuši.</p>
Stavební proměny kostela Jaroslav Skopec, Jan Leibl	
Středověký kostel a jeho stavební proměny	<p>Nejstarší části kostela náleží loď se západní věží. Charakteristický architektonický aparát a zdivo s líci tvořenými pravidelnými velkými kvádry nesoucími na povrchu typické stopy po opracování dlátem a obvodovou stezku, stejně jako úprava spár mezi kvádry tzv. podřezáváním prozrazují na první pohled jejich románský původ. Obloučkový vlys jižního portálu, robustní profily jeho římsy, profilované hrany</p>

ostění ústupkového portálu a okenních otvorů lodi,⁶ korunní římsa se zubořezem a obloučkovým vlysem,⁷ stejně jako zdivo samotné⁸ ukazují na dobu vzniku v závěrečném období románského slohu, do kterého již pronikají prvky nastupující gotiky. Mezi tyto projevy můžeme zahrnout zejména hrotité oblouky klenby prvního patra věže či jižního portálu. V literatuře je tato část kostela datována do třetího desetiletí 13. století⁹ a byla dávana do souvislosti s jinými románskými kostely s obdobnými znaky tvořícími tzv. vineckou skupinu¹⁰ či skupinu severozápadních Čech.¹¹ S ohledem na velký územní rozptyl, větší variabilitu, kombinaci uvedených a ke skupině udávaných znaků se však zdá, že se jedná o prvky, které lze spojovat obecně s pozdně románskou architekturou spíše než s konkrétní skupinou jednoho okruhu. V roce 2010 byl Tomášem Kynclm proveden dendrochronologický průzkum dřevěných konstrukcí kostela, který dataci podstatně zpřesnil.¹² Překlady schodiště zhotovené z dubů a borovice byly datovány do let 1233–1238, do sezóny 1244/45 a 1239/40. Datovat se ale podařilo pouze překlady horního ramene, jejichž styk s kvádry východní strany ramene nepůsobí zcela organicky, navíc kvádry mají viditelně poškozenou lícovou plochu. Tato situace značně kontrastuje se západní stranou, kde je styk kvádrů a překladů naopak precizní a kvádry nesou na povrchu standardní stopy kamenického opracování. Z této situace by vyplývala jistá možnost druhotného zásahu, na který by poukazoval i poškozený kamenný překlad ve spodní třetině ramene. Do celé situace vnáší nejistotu také fakt, že trámy spodního ramene, které mají s překlady horního ramene shodný charakter a jsou do zdiva vetknuty autenticky, se nepodařilo datovat. Za intaktní však lze považovat i překladové trámy podesty nevykazující žádné stopy druhotné instalace. Jeden z těchto prvků se podařilo datovat do rozpětí let 1239–1249,¹³ což koresponduje s výše uvedenými datacemi prvků horního ramene. Z toho lze usuzovat, že i přes nápadný kontrast mezi zřejmou kvalitou zednických a kamenických prací a až ledabylým utvářením překladů, je možné všechny prvky pokládat za intaktní součást stavby. Popsané

⁶ Tyto znaky nesou pozdně románské kostely v Želkovicích, Kostomlatech pod Milešovkou (okr. Teplice), Vinci (okr. Mladá Boleslav), Potvorově (okr. Plzeň-sever), Údlících (okr. Chomutov), sv. Jakuba v Ostrově (okr. Karlovy Vary), cisterciáckém klášteře v Oseku (okr. Teplice) a jinde. Na rozdíl od jižních okenních otvorů libčevské lodi nebyla ostění severních okenních otvorů profilována.

⁷ Shodný zvlněný obloučkový vlys se nachází např. ve Vroutku či Potvorově. S obdobnou profilací, ale s přímým úsekem mezi obloučky se můžeme setkat v mnoha jiných případech včetně sousedních Želkovic.

⁸ Líce tvořené typickými velkými kvádry nalezneme ve všech lokalitách uvedených v pozn. 3, z Lounska dodejme ještě kostely v Černčicích, Telcích, Slavětíně, Očihově či Liběšicích. Velké kvádry jsou však použity i na líc kostela ve Vroutku, jehož dataci nejnověji pořízená analýza posouvá již před rok 1200.

⁹ Tak jej datuje například A. MERHAUTOVÁ, *Raně středověká architektura v Čechách*, s. 156–157. Do rozmezí let 1220–1230 jej datuje E. POCHÉ A KOL., *Umělecké památky Čech 2*, s. 232. Do druhé čtvrtiny Z. WIRTH, *Umělecké památky Čech*, s. 410. Do rozmezí let 1220–1240 datuje jižní portál lodi Václav MENCL, *Vývoj středověkého portálu v českých zemích*, Zprávy památkové péče 20, 1960, s. 13. Do čtvrtého až pátého desetiletí 13. století jej řadí Dobroslav LÍBAL, *O skupině českých pozdně románských kostelů*, in: Cestami umění: Sborník prací k počtě šedesátých narozenin Antonína Matějčka, Praha 1949, s. 66.

¹⁰ D. LÍBAL, *O skupině českých pozdně románských kostelů*, s. 57–66.

¹¹ A. MERHAUTOVÁ, *Raně středověká architektura*, s. 61–64.

¹² Tomáš KYNCL, *Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi (okr. Louny)*, Výzkumná zpráva č. 062-10, Brno 2010. Ze zprávy jsou čerpány i další datace dřevěných konstrukcí uváděných dále v textu, pokud není uvedeno jinak.

¹³ Dataci prvku v roce 2022 provedl Ing. Tomáš Kyncl.

defekty horního ramene tak bude patrně možné spojit například s opravou uskutečněnou po lokální havárii, k níž mohlo dojít v průběhu výstavby věže. Tomu by nasvědčovaly i žárem do červena zbarvené kvádry exteriérového líce zdiva věže, které se na západním průčelí nachází až do výše jejího druhého patra. Jejich existence by snad byla vysvětlitelná například požárem, který zachvátil její dřevěné lešení.

Nejstarší zmínku o Libčevsi lze přitom najít až k roku 1251, její pravost však nelze ověřit.¹⁴ První písemný doklad o vsi tak bude nutné zatím klást až do roku 1295, kdy ji měl v držení Smil z Libčevsi.¹⁵ První přímý doklad o existenci kostela pak podávají až roku 1352 papežské desátky.¹⁶

Kostel náleží ke skupině románských kostelů s obdélnou lodí a věží v ose západního průčelí, která v patře obsahuje tribunu plně otevřenou do interiéru lodi. Mezi tento typ jej zařadil V. Mencl¹⁷, kdežto A. Merhautová předpokládala ještě před věž předstupující tribunu pavlačovou.¹⁸ Tomu odpovídá i charakter odkrytého interiérového líce lodi v oblasti severozápadního koutu, který nese stopy po zavázání klenebních čel. Ty prozrazují, že západní, a tedy i nedochované východní, klenební čelo bylo přibližně půlkruhové, dosahující poloměru kolem 1 m. Severní a jižní čela byla užší, asi o poloměru 0,8 m, se zahrocenými, či převýšenými oblouky, které byly užity s ohledem na shodnou výšku pat a vrcholů půlkruhových čel. Šířka západního čela zároveň dokládá, že podvěží se do lodi nemohlo otvírat na celou svou šíři, neboť by takto široký otvor kolidoval s klenebním výběhem. Lze tedy soudit, že k propojení podvěží s lodí sloužil současný půlkruhový vstup, který měl na celou tloušťku východní zdi věže přímé špalety upravené do současného stavu až při barokních úpravách. Pro vstup tedy muselo nutně být vyhrazeno i střední klenební pole tribuny na obdélném půdorysu o větší šířce, než měla pole boční.¹⁹ Pole byla oddělena dvojicí meziklenebních pasů sklenutých na dvojici čelních podpor. Těmi mohly být sloupky s polygonálními dřívky, které by bylo možné v teoretické rovině ztotožnit s takovými díly užitými v patě sloupů stávající kruchty. Vzhledem k tomu, že při východní patě severního oblouku není jizva v kvádrovém zdivu svedena až k podlaze, je pravděpodobné, že výběhy bočních čelních oblouků tribuny dosedaly na zdech na konzoly.

Interiér věže je vystavěn na čtvercovém půdorysu, zatímco na exteriéru dosahuje příčného obdélníka. Věž je tedy k lodi přiložena méně obvyklým způsobem, kdy dosahuje čtvercového půdorysu na celém plášti jedině v případě protažení roviny vnějšího líce severní a jižní stěny až k interiérovému líci západní stěny lodi.²⁰ Vystává tedy otázka možného způsobu výstavby kostela, respektive návaznosti ve výstavbě lodi a věže, kterou bylo možné po technologické stránce stavět více či méně nezávisle na lodi. Zdá se, že prvně byla zahájena výstavba věže

¹⁴ A. SEDLÁČEK v *Místopisném slovníku historickém království českého*, s. 529. Stejný letopočet uvádí i *Ottův slovník naučný*, s. 1010. Ani v jednom případě však není uveden zdroj, z něhož bylo čerpáno.

¹⁵ RBM II, s. 723–724.

¹⁶ RDP, s. 76.

¹⁷ V. MENCL, *Panské tribuny v naší románské architektuře*, s. 42.

¹⁸ A. MERHAUTOVÁ, *Raně středověká architektura*, s. 156–157.

¹⁹ Obdobně byla řešena klenební pole tribuny kostela ve Vroutku, a to pouze s tím rozdílem, že v Libčevsi měla všechna pole vrcholnici čel ve shodné výšce.

²⁰ Tak je tomu například u románských věží nedalekých kostelů v Křesíně či Ředhošti na Litoměřicku.

společně se soklem a první řadou kvádrů jižního úseku západní zdi lodi, jejichž kvádry drží jednotnou řadu. Přibližně do výše 3,4 m nad soklem pak byla věž stavěna samostatně a po dovršení této úrovně západním zdívkem lodi bylo opět zdění prováděno zároveň. Tomu odpovídají jednotlivé řady kvádrů, které mezi věží a lodí navazují pouze v soklové části a následně až od výše 3,4 m. Zdivo lodi se přitom na celou svou výšku zavázalo do věže jen několika kvádry. Je však třeba podotknout, že situaci sledujeme pouze na lícových kvádrech, ta nutně nemusí odrážet poměr mezi jádrovým zdívkem. Zcela jiná situace je na severní straně, kde na sebe jednotlivé řady na celou výšku nenavazují. Tato situace společně s absencí severního úseku západní zdi lodi a s vychýlením severní a jižní zdi lodi proti kolmici vedené na věž by mohla nasvědčovat možnému delšímu časovému posunu ve výstavbě. O dalším přerušení stavby je možné uvažovat v místě nad vyústěním schodiště v tloušťce zdi ve druhém patře věže a na úrovni exteriérového odsazení zdiva. Druhé patro bylo dosažitelné schodištěm v tloušťce zdi z prvního patra, které bylo přístupné buď od severu z exteriéru zazděným obdélným portálem s půlkruhovým tympanonem, nebo variantně přes schodiště pavlačové tribuny z interiéru lodi, jak tomu bylo například ve Vroutku a jiných lokalitách. Druhé patro bylo osvětlované od severu dnes zazděným půlkruhovým okenním otvorem, který se mohl nacházet i na protilehlé jižní straně v místě současného sdruženého otvoru. Ten zde byl totiž realizován patrně až v 19. století a opravován v roce 1927.²¹ Druhotnou úpravu otvoru prozrazuje jak přízdívka východní vnitřní špalety, tak ven rozevřené špalety niky, jejíž překlad je tvořen deskami z odlišného druhu kamene. Avšak ani druhé patro nebylo konečné, neboť se nejednalo o patro zvonové, jehož zděnou část věž postrádá. Je tak možné zvažovat jeho výstavbu z lehčího materiálu, po kterém se nedochovaly stopy. V úvahu připadá zánik v souvislosti s požárem, jehož stopy jsou na lících interiérových kvádrů jasně zřetelné.²²

K románským prvkům stavby náleží jak již zmíněný jižní portál a klenba prvního patra věže, tak pravděpodobně i valená klenba přízemí věže a arkádové řešení východní strany prvního patra věže, včetně pásových říms a čtveřice okenních otvorů lodi. Za románské snad bude možné pokládat i široké a půlkruhem sklenuté niky na východních koncích severní a jižní stěny, které jsou dnes zazděny. Ty mají své paralely v kostele sv. Bartoloměje v Kyjích, sv. Jiří v Milevsku či v Praze u sv. Martina ve zdi.²³ Jsou však vždy spojeny s komunikacemi v tloušťce zdi, které v Libčevsi nelze prokázat a jejich případné vyústění není na stavbě nikde pozorovatelné. Ani na starší dokumentaci, která zaznamenává niky ještě otevřené, nejsou žádné komunikace naznačeny.²⁴ Pochybnosti však vzbuzují jižní okenní otvory lodi, které jsou neobvykle široké, hluboké a navíc omítané, s interiérovými nikami majícími rozevřené špalety, zatímco exteriérové niky jsou členěny

²¹ Letopočet 1927 je vytesán na patce sloupku. Kdy však byl okenní otvor společně se sloupkem realizován před rokem 1927, není jasné. V každém případě jej zaznamenal již Bernhard GRUEBER, *Die Kunst des Mittelalters in Böhmen I, Der Romanische Styl, Beiläufig 1070–1230*, Wien 1871, s. 53.

²² V jaké době požár zasáhl kostel je však otázkou. Jisté je, že se tak stalo před výstavbou krovu věže v 80. letech 17. století. V úvahu však připadá i doba o sto let dříve, z níž pochází krov nad lodí, který nahradil starší konstrukci, jež podle stop podlehla také požáru, a nelze tak vyloučit, že požár mohl zasáhnout i věž.

²³ Na to upozornil již V. MENCL, *Panské tribuny v naší románské architektuře*, s. 42.

²⁴ SOKA Louny, FÚ Libčeves, Stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, karton 10.

pravoúhlými ústupky s profilovanými hranami. Nebudeme tedy zřejmě daleko od pravdy s tvrzením, že se jednalo o otvory původně užší, které měly špalety exteriérových i interiérových nik členěny celkem dvojicí pravoúhlých ústupků. Současného stavu bylo dosaženo tak, že ostění na šíři předpokládaného druhého vnitřního ústupku bylo odstraněno a interiérový ústupek byl s největší pravděpodobností zazděn, čímž došlo k vytvoření stávajícího sklonu špalet, který je identický s rovinou svíranou hranami exteriérových ústupků. Tomu by nasvědčovaly i omítané špalety otvoru, kde je pod opadanou částí zřetelné lomové zdivo. K rozšíření vnitřní světlosti došlo s největší pravděpodobností i u severních okenních otvorů.

Prvotní je také sokl a korunní římsa lodi včetně zubořezu a obloučkového vlysu, na nějž však v nárožích nenavazovaly lizény. Kvádry zde nenesou nejmenší známky po odstranění domnělých lizén, které prvně chybně rekonstruoval Lehner a jež byly bez ověření přejaty dalšími autory.²⁵ Za autentické je rovněž možné pokládat berlíčkový kříž a dvě řady vyskládané z tmavého pískovcového a čedičového kamene v posledním patře věže. Užití odlišně barevných kamenů u románských staveb není sice výjimečné,²⁶ avšak v takovéto specifické formě se jedná v Čechách o ojedinělý příklad. Okenní otvory schodiště v tloušťce zdi a sloupek jižního okenního otvoru druhého patra věže, stejně jako mnoho kvádrů vnějšího líce však pocházejí až z opravy kostela, která proběhla v roce 1927. Zaniklý presbytář pak lze předpokládat ve formě apsidy, či kvadratický, jak je u pozdně románských kostelů běžné.

V následné stavební etapě došlo k odstranění románského presbytáře a k výstavbě presbytáře současného. Vzhledem k tomu, že do severní zdi byl osazen portál, muselo být zcela jistě počítáno i s realizací sakristie. Současnost vstupu s presbytářem dokládá pochva pro zasouvání závory v jeho nice, která druhotné provedení vylučuje. Charakter a půdorys stávající sakristie však svědčí pro její vznik až v daleko mladší době.

Presbytář bývá nejčastěji datován do období kolem přelomu 14. a 15. století, či na počátek 15. století,²⁷ i když prvotní názor jej zařadil až do pozdní gotiky.²⁸ Přestože většinový názor počítá se vznikem kostela v předhusitském období, je možné si na stavbě povšimnout i znaků, které nás nutí s tímto časovým zařazením polemizovat. Žádná z předkládaných indicií však nepředstavuje jednoznačný důkaz o vzniku presbytáře až po husitských bouřích a spíše je lze považovat za podnět k dalšímu výzkumu než k vyřešení otázky jeho datace. Jako první jistě zaujme

²⁵ Ty má poprvé naznačeny ve svém nákresu kostela B. GRUEBER, *Die Kunst des Mittelalters in Böhmen I*, s. 53. Lizény pak zcela jednoznačně rekonstruuje F. J. LEHNER, *Dějiny umění národa českého, díl I.*, s. 68 a po něm přebírá D. LÍBAL, *O skupině českých pozdně románských kostelů*, s. 61 a A. MERHAUTOVÁ, *Raně středověká architektura*, s. 156.

²⁶ Na Lounsku je to především kostel sv. Jakuba ve Vroutku.

²⁷ D. LÍBAL, *Katalog gotické architektury*, s. 229. Dobroslav LÍBAL, *Gotická architektura*, in: *Dějiny českého výtvarného umění I/1. Od počátku do konce středověku*, Praha 1984, s. 202; Michal PATRNÝ, *Kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi*, in: Jan Klípa – Michaela Ottová (edd.), *Bez hranic, Umění v Krušnohoří mezi gotikou a renesancí*, Praha 2015, s. 381; Michal PATRNÝ, *Architektura lucemburské doby*, in: Michaela Ottová – Lubomír Turčan (edd.), *Severozápadní Čechy za vlády Lucemburků*, Litoměřice 2016, s. 190. Táňa NEJEZCHLEBOVÁ – Jan LEIBL, *Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, Stavebně historický průzkum*, Ústí nad Labem 2010, s. 54.

²⁸ D. LÍBAL, *O skupině českých pozdně románských kostelů*, s. 57.

klenební vzorec síťové klenby, který neodpovídá známým typům vrcholně gotických síťových kleneb tzv. milevského, či svatovítského typu. Obdobný obrazec se v Čechách objevuje nejdříve až ve druhé čtvrtině 15. století v kostele sv. Mikuláše v Suchdole nad Lužnicí²⁹ či nejpozději roku 1439 v předsínce severního portálu kostela sv. Víta v Českém Krumlově. V obou případech však je v klenebních schématech užito stále meziklenebního žebra. To odpadá u klenby presbytáře kostela sv. Jakuba v Telči z poloviny 15. století.³⁰ Jmenované příklady mají vždy dotažený obrazec až k vítěznému oblouku, kdežto v Libčevsi absentuje a vzniká zde velká trojúhelná výseč, rozdílné je i řešení v závěru. Tento typ síťové klenby pak byl velmi oblíbený zejména v mladším období a užíván byl minimálně po celou první polovinu 16. století.³¹ Pakliže by klenba vznikla již před husitskými válkami, musela by tak nutně být první realizací tohoto typu na našem území. Mladší dataci klenby naznačuje i fakt, že již náleží typologicky k valeným klenbám s trojbokými výsečemi, jelikož jednotlivá pole nejsou samostatně vyzdívána, ale tvoří jednolitou zděnou plochu poloviny vysokého segmentového válce, pod kterým jsou žebra jen jakoby zavěšena. Z tohoto důvodu je také diagonální oblouk ve tvaru přesné poloviny elipsy. Za velmi silný argument pro dataci klenby do předhusitského období je nutné považovat existenci odsekané figury kola o šesti pístech na západním závěrovém svorníku ve tvaru gotického štítu,³² který by mohl náležet Vlčkům z Minic, doloženým pramenně v Libčevsi mezi lety 1390 až 1437. Jako stavebník by tak přicházel v úvahu Pešek z Minic, který Libčeves získal roku 1390 a držel ji až do své smrti roku 1401, či jeho syn Kryštof.³³ V případě Peška se jednalo o královského podkomořího, který teoreticky mohl mít jak prostředky, tak i ideové zdroje pro realizaci takto náročné stavby. Nelze ale vyloučit pokračující vztah Vlčků z Minic k Libčevsi i po jejím prodeji roku 1437 Václavu Cardovi z Petrovic, který by přicházel v úvahu jako stavebník v pohusitské době.³⁴ Umístění erbovního znamení s kolem na prestižním místě nad oltářem je poměrně přesvědčivé, je však nutné také vzít v úvahu skutečnost, že týž erb užívalo více rodů, a to včetně některých příslušníků rodu z Žichova,³⁵ tedy ze vsi, která je od Libčevsi vzdálená pouhých 4,5 km severozápadním směrem. Fakt, že k nim nemáme doložen žádný vztah k Libčevsi, samotný předpoklad nevylučuje, ale znamená pouze to, že se nemusel dochovat.³⁶

²⁹ D. LÍBAL, *Katalog gotické architektury*, s. 472. Do doby kolem roku 1440 klenby lodi i presbytáře zařadil V. MENCL, *Česká architektura doby lucemburské*, s. 146 a později V. MENCL, *České středověké klenby*, s. 81, vznik přehodnotil do doby po roce 1400; nejnověji zařadil klenbu Roman LAVIČKA, *Pozdně gotické kostely na rožmberském panství*, České Budějovice 2013, s. 292, spíše do druhé čtvrtiny 15. století, s tím, že zcela nevylučuje i vznik ve čtvrtině první.

³⁰ V. MENCL, *České středověké klenby*, s. 81.

³¹ Ze severočeských lokalit jmenujme například klenby lodi františkánského klášterního kostela Čtrnácti svatých pomocníků v Kadani z 90. let 15. století, klenby některých ochozových kaplí kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě z 20. let 16. století či klenby lodi a kruchtly kostela Panny Marie v Chomutově z doby kolem roku 1539.

³² Prvně na odsekanou figuru upozornil M. PATRNÝ, *Kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi*, s. 381.

³³ A. SEDLÁČEK, *Hrady XIV*, s. 435.

³⁴ Vyloučit však nelze ani jeho zetě Zikmunda z Vartenberka a Berštejna. A. SEDLÁČEK, *Hrady XIV*, s. 435

³⁵ Více v August SEDLÁČEK, *Českomoravská heraldika, část zvláštní*, Praha 1925, s. 56.

³⁶ Připomeňme jen případ ze Smolnice s erby na svorníku, které náležejí šlechtickému rodu ze sousední vsi, aniž by k ní měl jakýkoli vlastnický či patronátní vztah. Kdyby se však nedochoval záznam o jeho donaci ke kostelu, byli bychom ve shodné pozici jako v Libčevsi a interpretace původu erbů by činila obdobné potíže.

Klenba samotná je opatřena poměrně štíhlými žebry, která jsou svým profilem prakticky totožná (velikost je pouze proporčně zmenšena) se žebry klenby presbytáře kostela v Chouči (okres Teplice) realizované na přelomu 50. a 60. let 15. století. Žebro má však již protažený klínový tvar s poměrně mělkými segmentovými výžlabky, což výrazně kontrastuje s vrcholně gotickými tvary tupějšího klínu s hlubokými, téměř půlkruhovými výžlabky. Výpovědní hodnotu této skutečnosti však oslabuje fakt, že i na konci 14. století se můžeme setkat s velmi štíhlými tvary žeber,³⁷ tudíž si lze reálně představit i variantu, kdy prvky v Libčevsi se po půl století staly vzorem pro kostel v Chouči. Jako předhusitský se jeví i portál do sakristie zařaditelný do skupiny obdobných portálů do sakristií kostela ve Slavětíně a v Hradišti, které mají obdobný profil, ale v zalamaném ostění, či portál kostela v Račiněvsi (okres Litoměřice). U dvou posledně jmenovaných však rovněž panují pochybnosti o jejich dataci do předhusitské, či pohusitské doby.³⁸ Problematické je i užití půljehlancových náběžních štítků vítězného oblouku, které nemají v předhusitském období paralelu a jsou spíše spjaty až s dobou kolem roku 1500, avšak počátky jejich užívání dosud nebyly vysledovány. Štítky stejně jako samotný vítězný oblouk jsou přeomítnuty, a není proto ověřitelná jejich skutečná úprava. Ostavebních aktivitách v presbytáři v pohusitském období jsme zpraveni prostřednictvím druhotně užitých trámů krovu ve stávající konstrukci, na které bylo užito dřevo kácené mezi lety 1458 až 1460. Realizace krovu však nemusela nutně souviset s výstavbou presbytáře. Ani analogický příklad k jedné ze tří libčevských kamenických značek ze závěrového svorníku klenby presbytáře kostela v Lounkách nemusí být bezproblémový,³⁹ a tudíž ani tento fakt nelze sám o sobě považovat za potvrzení pohusitského vzniku presbytáře. Přestože nelze jednoznačně rozhodnout o předhusitské, či až pohusitské době vzniku presbytáře, je možné se na základě výše uvedené širší argumentace spíše přiklonit ke druhé variantě na přelomu 50. a 60. let 15. století.

Klenbu lze s největší pravděpodobností předpokládat i v nedochované středověké sakristii, což je dáno nejen obecnou dobovou praxí, ale také existencí dílů klenebních žeber deponovaných dnes v prvním patře věže. Jejich jednoduchý, nepříliš protažený klínový profil s šířkou kolem 16 cm nedovoluje bližší časové zařazení, neboť v některých případech jsou takovéto typy žeber využívány až do 16. století. Jejich výskyt tedy neodporuje ani uvažované době výstavby presbytáře, což by mohl podporovat také fakt, že jejich výrazně tupější profil neodpovídá známým vrcholně gotickým klínovým žebřům z Bitozevsi, Libyně, Mor, Nehasic či Slavětína.

Z doby výstavby presbytáře pochází nejen jeho klenba a portál do sakristie, ale též sanktuárium a oltářní menza. S ohledem na přítomnost kamenických značek na sedile a okenních ostěních je zřejmé, že pocházejí rovněž z doby výstavby a

³⁷ Ze severočeského regionu připomeňme zejména kostel ve Smolnici, který byl díky subtilním hruškovým žebřům datován až do pozdní gotiky, i když dnes víme, že byl vystavěn na přelomu 3. a 4. čtvrtiny 14. století.

³⁸ Srovnej heslo ke kostelu v Hradišti a Jaroslav SKOPEC – Jan LEIBL, *Kostel sv. Havla v Račiněvsi*, Monumentorum Custos 2016, 2017, s. 87–104.

³⁹ Obě kamenické značky se liší pouze v opačném směru vodorovného břevna, avšak tato v zásadě zrcadlová přetočení značek jsou velmi běžná a doložitelná pro jednoho kameníka i na jedné stavbě. Jistou nadějí pro možné zpřesnění datace klenby do budoucna skýtají případná nová zjištění analogických příkladů pro zbylé dvě značky, ke kterým dosud nalezeny nebyly.

	<p>nejsou až výsledkem oprav 20. století.⁴⁰ Okenní otvory byly původně vybaveny kružbami, po jejichž odstranění zůstaly záklenky s charakteristickou absencí středového profilu, který nebyl na rozdíl od stojek součástí ostění, ale kružby. Okenní otvor byl pod kružbou dvoudílný, dělený pomocí středového prutu, který zůstal částečně dochován pouze u východního otvoru, či v podobě fragmentů jeho výběhů u některých parapetů. V neposlední řadě byl presbytář vybaven i dochovanou monstrancí, která je datována do rozmezí let 1440–1480.⁴¹</p> <p>Na přelomu gotické a renesanční epochy byl v severní stěně lodi osazen profilovaný hrotitý portál s erbovním znamením v kartuši.⁴² Nejpozději v tuto dobu lze zaznamenat na místě románské tribuny nové podklenutí kruchty doložené zasekanými drážkami pro založení klenebních čel pod čely románskými a částečným odsekáním líců románských kvádrů v severozápadním koutu, sloužící pro založení klenebního výběhu. Avšak i tato úprava zanikla při mladších přestavbách.</p>
<p>Stavební proměny kostela v novověku</p>	<p>Nastupující 16. století bylo ve znamení častého střídání majitelů z řad pánů z Vřesovic, Beřkovských ze Šebířova či Kaplířů ze Sulevic, kteří snad do kostela pořídili současný zvon z roku 1560.⁴³ V roce 1588 Libčeves koupil Jan z Vřesovic, v jehož rodě zůstala až do roku 1642.⁴⁴ Jan ihned přistoupil k opravě kostela, která spočívala minimálně v realizaci nového krovu nad lodí, na jehož trámy bylo užito dřevo kácené v letech 1586–88. Tento nahradil starší krov, který dle otisku na východním líci věže dosahoval hřebenem zděné koruny věže a byl tedy o něco nižší a s mírnějším sklonem, než má krov stávající. Příčinou realizace nového krovu mohl být požár, jehož stopy nese lícové kamenné zdivo společně s maltovým otiskem staršího krovu patrně z přelomu 50. a 60. let 15. století. Stopy žáru nesou i interiérové kvádry druhého patra věže pocházející snad ze stejného období. K renesančním úpravám můžeme přiřadit i výstavbu oratoře nad sakristií, která se dnes projevuje v presbytáři dvojicí obdélných okenních otvorů. Je tedy zřejmé, že již tehdy musela středověká sakristie existovat, či mohla být vybudována až společně s oratoří. Pod sakristií byla také zhotovena hrobka zaznamenaná v 18. století.⁴⁵ Na konec renesančního slohu se hlásí svou architekturou i jižní předsíň, která patrně nahradila starší konstrukci projevující se záseky ve zdivu po straně její střešní roviny. Z 16. století a počátku 17. století je v interiéru i exteriéru kostela osazeno větší množství náhrobníků.⁴⁶</p>

⁴⁰ T. NEJEZCHLEBOVÁ – J. LEIBL, *Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, Stavebně historický průzkum, grafické vyhodnocení stavebněhistorického vývoje.*

⁴¹ Helena ZÁPALKOVÁ, *Monstrance z Libčevsi*, in: Jan Klípa – Michaela Ottová (edd.), *Bez hranic. Umění v Krušnohoří mezi gotikou a renesancí*, Praha 2015, s. 382.

⁴² Vzhledem k poškození figur erbu je obtížné stanovit jeho majitele. S jistou dávkou pravděpodobnosti je možné figury interpretovat jako chrta a vlka, které měli ve znaku Rajští z Dubnice, či Zahrádečtí z Vlčí Hory. Ani u jednoho rodu však není doložen bližší vztah k Libčevsi.

⁴³ A. SEDLÁČEK, *Hrady XIV*, s. 435 uvádí zvon z roku 1557.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ SOKA Louny, FÚ Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764–1888), inv. č. 1, s. 13. Vstup do krypty, který se nacházel na severní straně presbytáře, je patrný ještě na stavebních plánech z 20. let 20. století. SOKA Louny, FÚ Libčeves, Stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, karton 10.

⁴⁶ K nim více V. HONYS – P. HRUBÝ, *Šlechtické sepulkrální památky Lounska*, s. 107–119.

Během třicetileté války přešla v roce 1642 Libčeves do rukou Lobkoviců, v jejichž držení zůstala až do konce patrimoniální správy. V roce 1661 došlo k obnově farnosti⁴⁷ a o pět let později bylo káceno dřevo na nový krov nad presbytářem, avšak dřevo na trámy sanktusníku bylo pokáceno až mezi lety 1714–1716. V 17. století byla realizována ještě stávající střecha věže, jejíž jedlové trámy byly dendrochronologicky datovány do přelomu let 1683/84.⁴⁸ S výstavbou krovu bude zřejmě možné spojit i osazení zvonové stolice, jejíž prvky se datovat nepodařilo.⁴⁹ Do barokní doby spadá i realizace jižního vstupu presbytáře, západního vstupu z exteriéru do podvěží a z podvěží do lodi. V roce 1787 byla vystavěna současná kruchta,⁵⁰ patrně i strop lodi, a interiér byl opatřen nástěnnými malbami od kadaňského malíře Josefa Sachse.⁵¹ Až do poloviny 19. století pak následovaly běžné udržovací práce.⁵²

V roce 1853 byla dle písemných pramenů vystavěna současná sakristie,⁵³ které musela ustoupit předchozí sakristie s oratoří v patře. Dobu výstavby podporuje i datace trámů užitých na její krov, na který bylo použito dřevo kácené v sezóně 1852/53. V této souvislosti je nutné zmínit, že současná sakristie se svým měřítkem prakticky shoduje se svou předchůdkyní zachycenou na mapě stabilního katastru. Není tedy vyloučeno, že starší sakristie byla jen výrazně upravena a současná stavba může obsahovat starší konstrukce, či stojí na základech starší stavby.

Od roku 1896 byl po dlouhé roky řešen špatný technický stav kostela, jehož náprava byla ze strany farního úřadu prosazována formou zboření stávající stavby a její náhrady novostavbou.⁵⁴ Pro opravu kostela naopak razantně vystupovala Centrální komise pro zkoumání a zachování uměleckých a historických památek. Celý spor se vlekl až do druhé poloviny druhého desetiletí 20. století, kdy došlo k prosazení opravy kostela. V roce 1919 bylo definitivně upuštěno i od jeho rozšíření.⁵⁵ Opravy postupně probíhaly až do roku 1927, v jejich rámci byla staticky zajištěna klenba presbytáře a krov, vyměněny poškozené líčové kvádry věže a další její prvky, zejména okenní ostění včetně sloupku sdruženého okenního otvoru ve druhém patře.⁵⁶ V první polovině 90. let 20. století došlo k výměně a opravě opěrných pilířů presbytáře.⁵⁷

⁴⁷ SOKA Louny, FÚ Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764–1888), inv. č. 1, s. 2.

⁴⁸ Dataci prvků v roce 2022 provedl Ing. Tomáš Kyncl.

⁴⁹ Nepodařilo se datovat ani ve stolici druhotně použité prvky ze starší konstrukce.

⁵⁰ SOKA Louny, FÚ Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764–1888), inv. č. 1, s. 13.

⁵¹ Jan MAREŠ, *Fond č. 663, Farní úřad Libčeves (1724–1940), archivní pomůcka č. 323*, Louny 2002, s. 2.

⁵² SOKA Louny, FÚ Libčeves, Kostelní počty inv. č. 14, K 14 a inv. č. 34, K 7.

⁵³ SOKA Louny, FÚ Libčeves, Opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K 9.

⁵⁴ SOKA Louny, FÚ Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9.

⁵⁵ SOKA Louny, FÚ Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9.

⁵⁶ SOKA Louny, FÚ Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9. Letopočet 1927 nese jak sloupek sdruženého okenního otvoru, tak i čtyřlístý okenní otvor schodiště v tloušťce zdi.

⁵⁷ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., Odborná spisovna, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, dopisy a zápisy z let 1990–95.

Pohled od jihozápadu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Jižní průčelí v pohledu od jihozápadu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Jižní průčelí lodi a presbytáře v pohledu od jihu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Východní okenní otvor jižní strany lodi v pohledu od jihu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Pohled od jihovýchodu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Východní průčelí presbytáře. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Východní okenní otvor závěru presbytáře. Foto: Lucie Radová, 2009.

Pohled od východu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Pohled od severovýchodu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Pohled od severu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Pohled od severozápadu. A – poloha zadržného románského portálu do prvního patra věže. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Severní průčelí lodi. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Čelní pohled na ostění severního portálu lodi. Foto: Lucie Radová, 2009.

Detail erbu ve vrcholu záklenku severního portálu lodi. Foto: Lucie Radová, 2009.

Západní okenní otvor severní strany lodi. Foto: Lucie Radová, 2009.

Detail obloučkového vlysu podřímsí na západním konci severního průčelí lodi. Foto: Lucie Radová, 2009.

Čelní pohled na severní část věže na úrovni prvního patra se zřetelným červeným zabarvením opukového kamen po působení žáru a zazděným románským portálem do prvního patra věže. Foto: Lucie Radová, 2009.

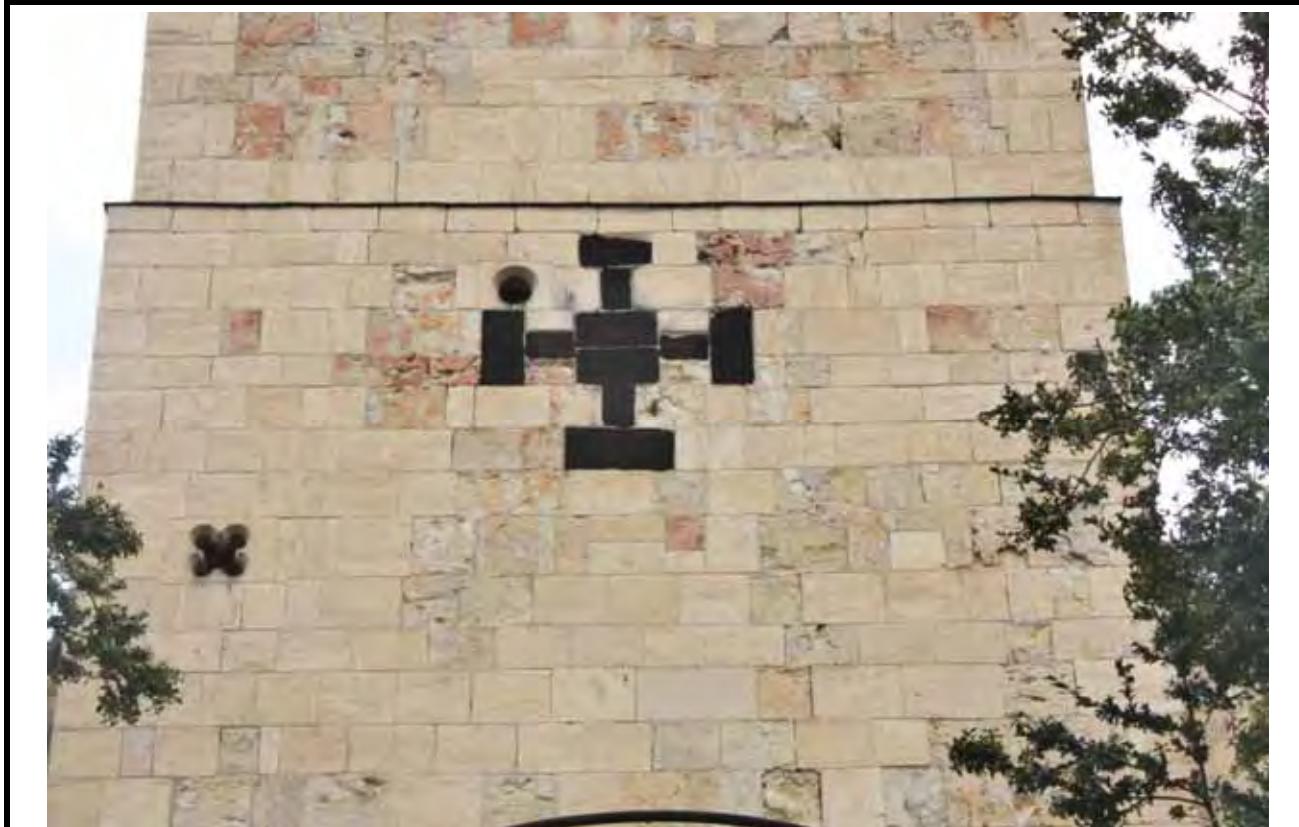

Západní průčelí věže. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Západní průčelí věže na úrovni jejího třetího patra s pásem odlišně zbarvených kamenů. Foto: Foto: Lucie Radová, 2009.

Západní průčelí věže na úrovni mezi prvním a druhým patrem s berličkovým křížem vyskládaným z kvádrů ze železitého pískovce. Foto: Lucie Radová, 2009.

Jižní průčelí věže. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Jižní průčelí věže na úrovni jejího třetího patra s pásem odlišně zbarvených kamenů a sdruženým okenním otvorem. Foto: Foto: Lucie Radová, 2009.

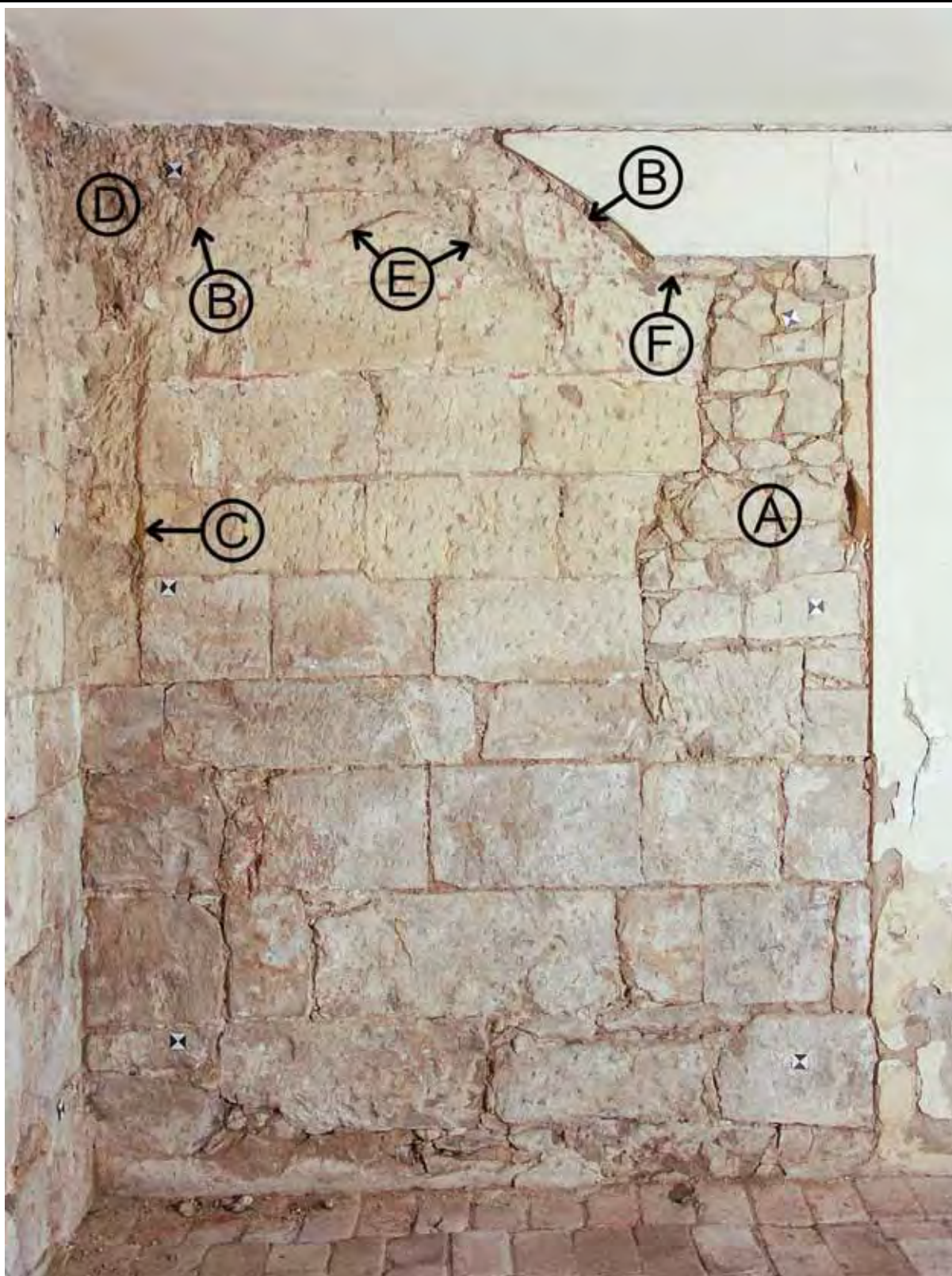

Interiér lodi v pohledu od východu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Interiér lodi s pohledem k severozápadnímu koutu. Foto: Marta Pavlíková, 2014.

Čelní pohled od jihu na odhalený líc severní stěny lodi při jejím severozápadním koutě. Foto: Jaroslav Skopec, 2009. A) Jizva v kvádrovém líci po odstraněném výběhu čelního oblouku tribuny, který byl sveden patrně na konzolu. B) Hrany čelního oblouku klenby. C) Jizva po odstraněném koutovém klenebním výběhu. D) Jizva po odstraněném zdivu klenební kápě. E) Dodatečná dráže připravená patrně k mladšímu překlenutí tribuny. F) Zbytky bílého nátěru s červenými linkami imitujícími kvádrování. Šípkou je vyznačena vodorovná ploška nejasné funkce v patě čelního oblouku.

Čelní pohled od východu na odhalený líc západní stěny lodi při jejím severozápadním koutě. Foto: Jaroslav Skopec, 2009. A) Hrany čelního oblouku klenby. B) Jizva po odstraněném zdivu klenební kápě. C) Dodatečná drážka připravená patrně k mladšímu překlenutí tribuny. D) Jizva po odstraněném koutovém klenebním výběhu.

Interiér kostela v pohledu od východu z presbytáře.
Foto: Marta Pavlíková, 2022.

Interiér kostela v pohledu od západu z lodi. Foto:
Marta Pavlíková, 2022.

Interiér presbytáře v pohledu od západu z lodi. Foto: Marta Pavlíková, 2022.

Pata jižní stojky vítězného oblouku v pohledu od severovýchodu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Severní strana presbytáře v pohledu od jihu. Foto: Marta Pavlíková, 2022.

Jižní strana presbytáře v pohledu od Severu. Foto: Marta Pavlíková, 2022.

Klenba presbytáře. Foto: Marta Pavlíková, 2022.

Detail klenební konzole presbytáře. Foto: Jan Koloc, 2009.

Čelní pohled od jihu na portál z presbytáře do sakristie. Foto: Jan Koloc, 2009.

Čelní pohled na sanktuárium. Foto: Jan Koloc, 2009.

Čelní pohled na sedile. Foto: Marta Pavlíková, 2021.

Čelní pohled na výklenek v severovýchodním koutě závěru presbytáře. Foto: Lucie Radová, 2009.

Západní zalděný okenní otvor bývalé oratoře v severní stěně presbytáře. Foto: Jan Koloc, 2009.

Odhalený románský prvek druhotně zalděný do severního zdiva presbytáře. Foto: Jan Koloc, 2009.

Interiér sakristie v pohledu od jihu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Interiér sakristie v pohledu od severozápadu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Odhalený románský prvek druhotně zazděný do záklenku dveřní niky vstupu z presbytáře do sakristie. Foto: Lucie Radová, 2009.

Interiér přízemí věže v pohledu od východu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Interiér přízemí věže v pohledu od západu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Dveřní nika zazděného severního románského vstupu z exteriéru do prvního patra věže v pohledu od jihu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Jižní okenní otvor prvního patra věže v pohledu od severu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Jihozápadní výběh klenby prvního patra věže. Foto: Lucie Radová, 2009.

Arkádový oblouk východní strany prvního patra věže v pohledu od západu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Spodní rameno schodiště v tloušťce zdi mezi prvním a druhým patrem věže v pohledu od východu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Spodní rameno schodiště v tloušťce zdi mezi prvním a druhým patrem věže v pohledu od západu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Horní rameno schodiště v tloušťce zdi mezi prvním a druhým patrem věže v pohledu od severu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Horní rameno schodiště v tloušťce zdi mezi prvním a druhým patrem věže v pohledu od jihu. Foto: Lucie Radová, 2009.

Vstup na schodiště v tloušťce zdi v pohledu od východu z druhého patra věže. Foto: Jan Koloc, 2009.

Sdružený okenní otvor jižní zdi druhého patra věže v pohledu od severu. Foto: Lucie Radová, 2009.

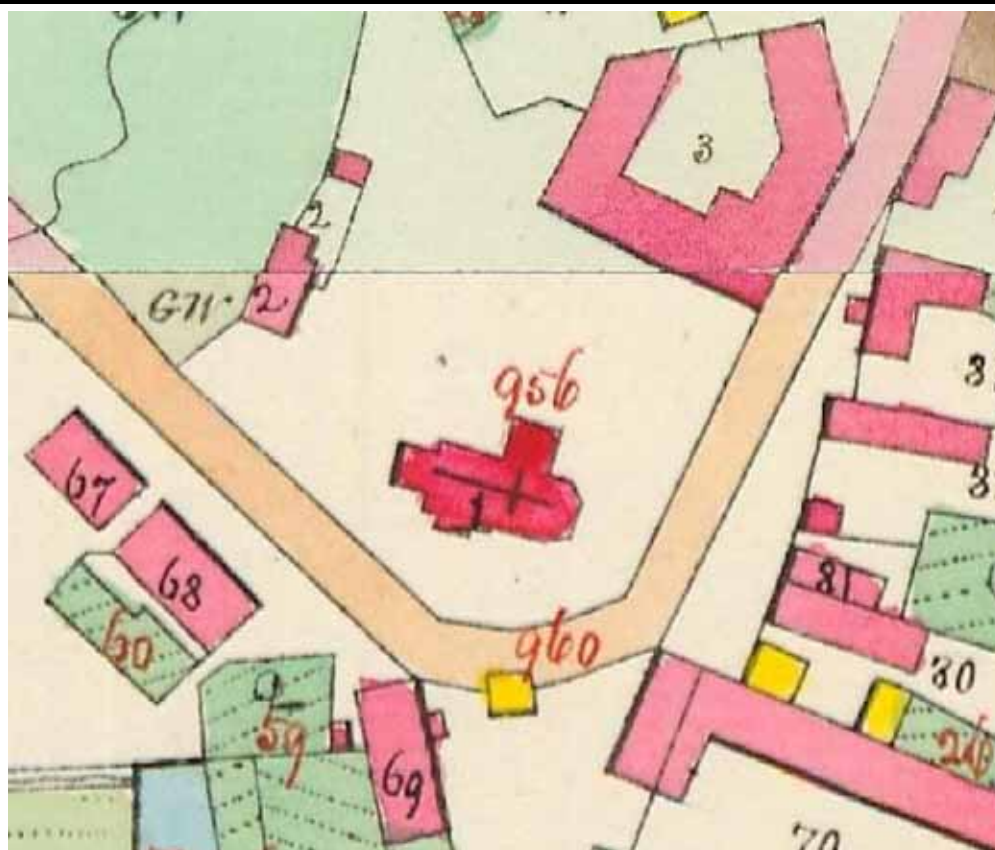
Zvonová stolice v podstřeší věže. Foto: Lucie Radová, 2009.

Ležatá stolice krovu věže. Foto: Lucie Radová, 2009.

Běsno na císařském otisku mapy stabilního katastru Čech z roku 1843.

Detail kostela na císařském otisku mapy stabilního katastru Čech z roku 1843.

Běsno na originální mapě stabilního katastru Čech z roku 1843.

Detail kostela na originální mapě stabilního katastru Čech z roku 1843.

LIBČEVES

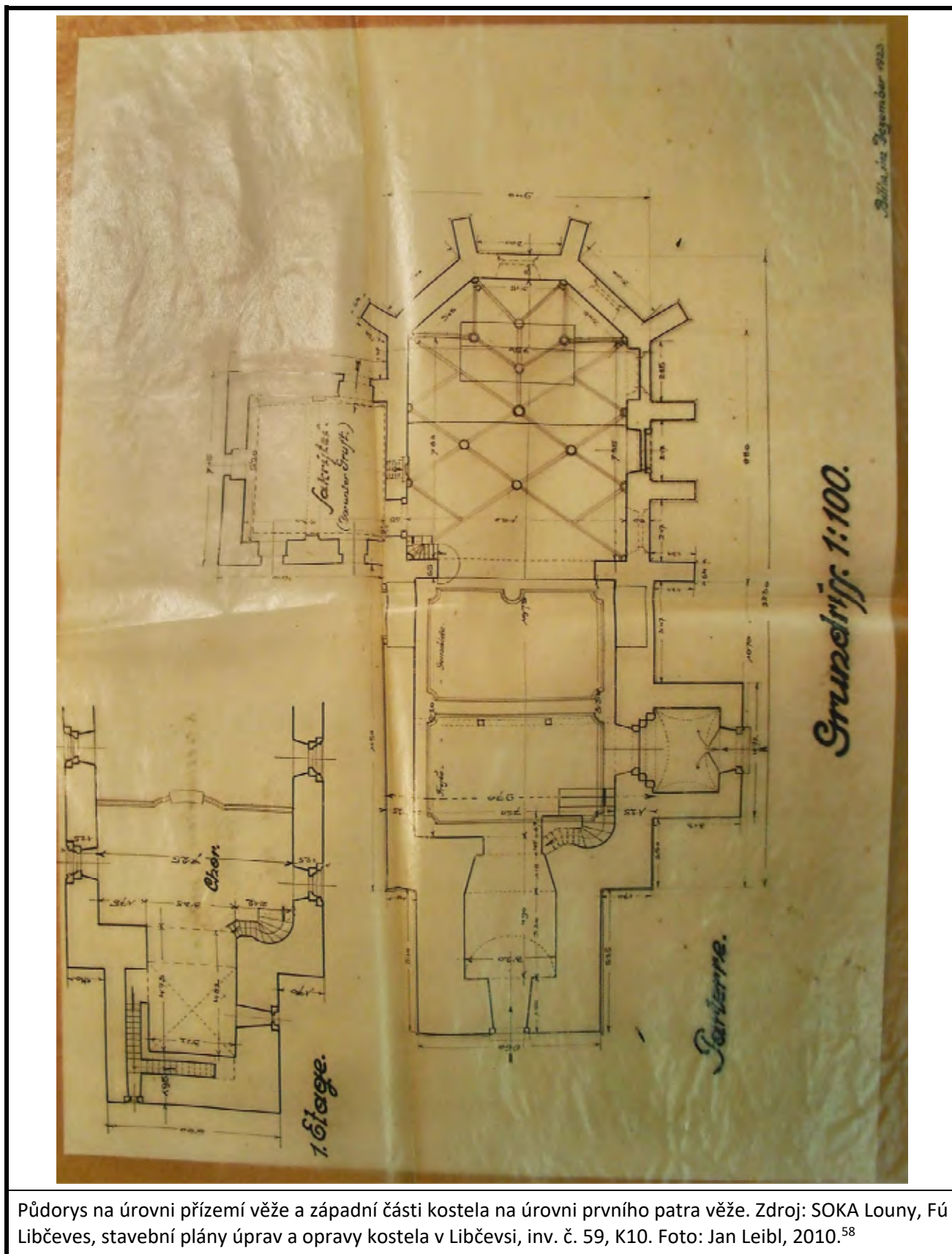
Nahoře kostel na pohlednici z roku 1912, dole z roku 1913. Jiří MENOŠEK a Jaroslav RYCHTAŘÍK, *Louny a okolí na starých pohlednicích*, Louny 2004, s. 156.

Celkový pohled od jihu na Libčeves s kostelem na pohlednici z roku 1902. Jiří MENOŠEK a Jaroslav RYCHTAŘÍK, *Louny a okolí na starých pohlednicích*, Louny 2004, s. 157.

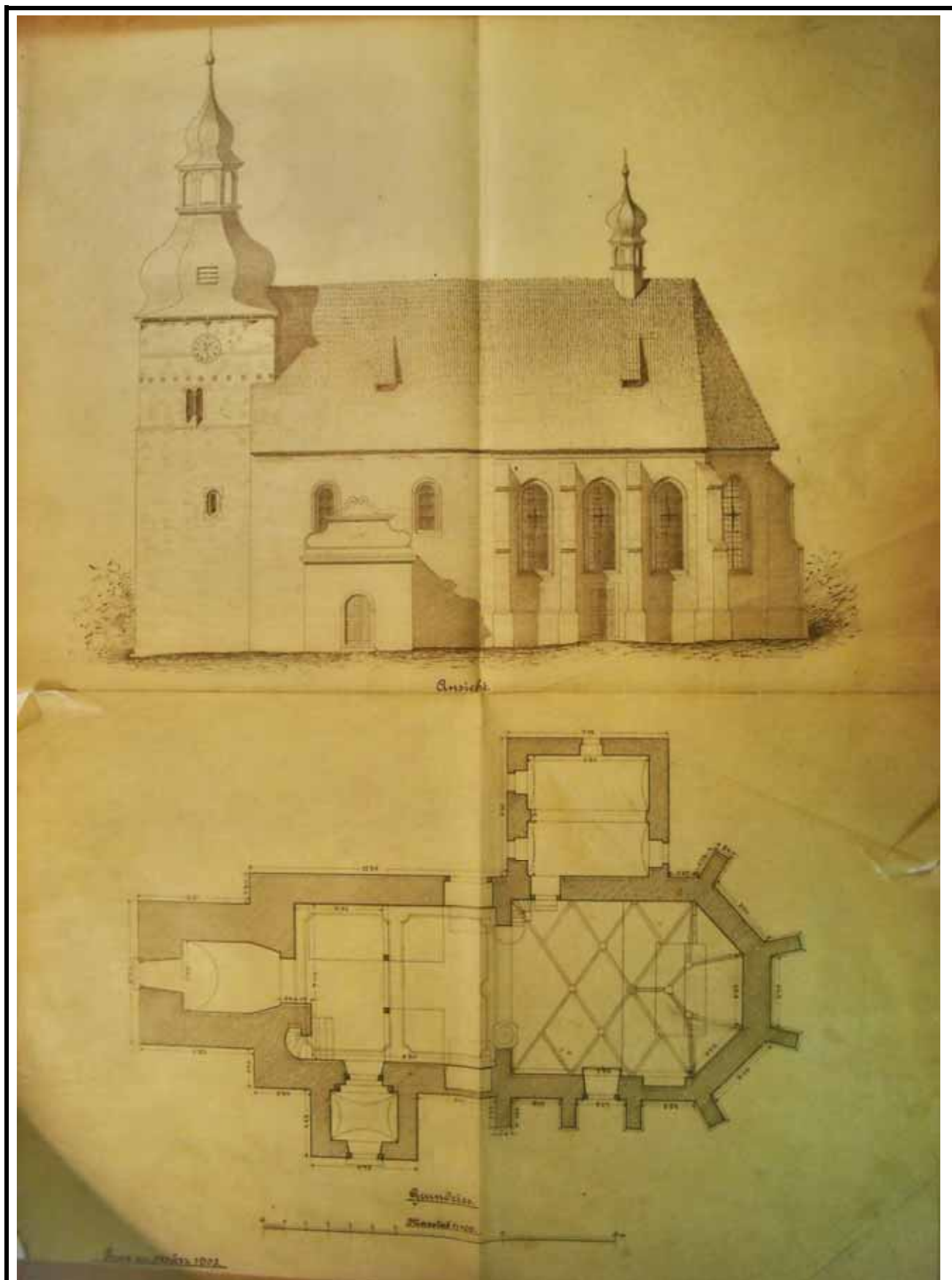
Půdorys na úrovni přízemí věže a západní části kostela na úrovni prvního patra věže. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.⁵⁸

⁵⁸ Veškerá historická plánová dokumentace je jen vybranou částí z poměrně jinak rozsáhlé dokumentace, která je součástí stavebněhistorického průzkumu kostela: Táňa NEJEZCHLEBOVÁ – Jan LEIBL, *Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, Stavebně historický průzkum*, Ústí nad Labem 2010,

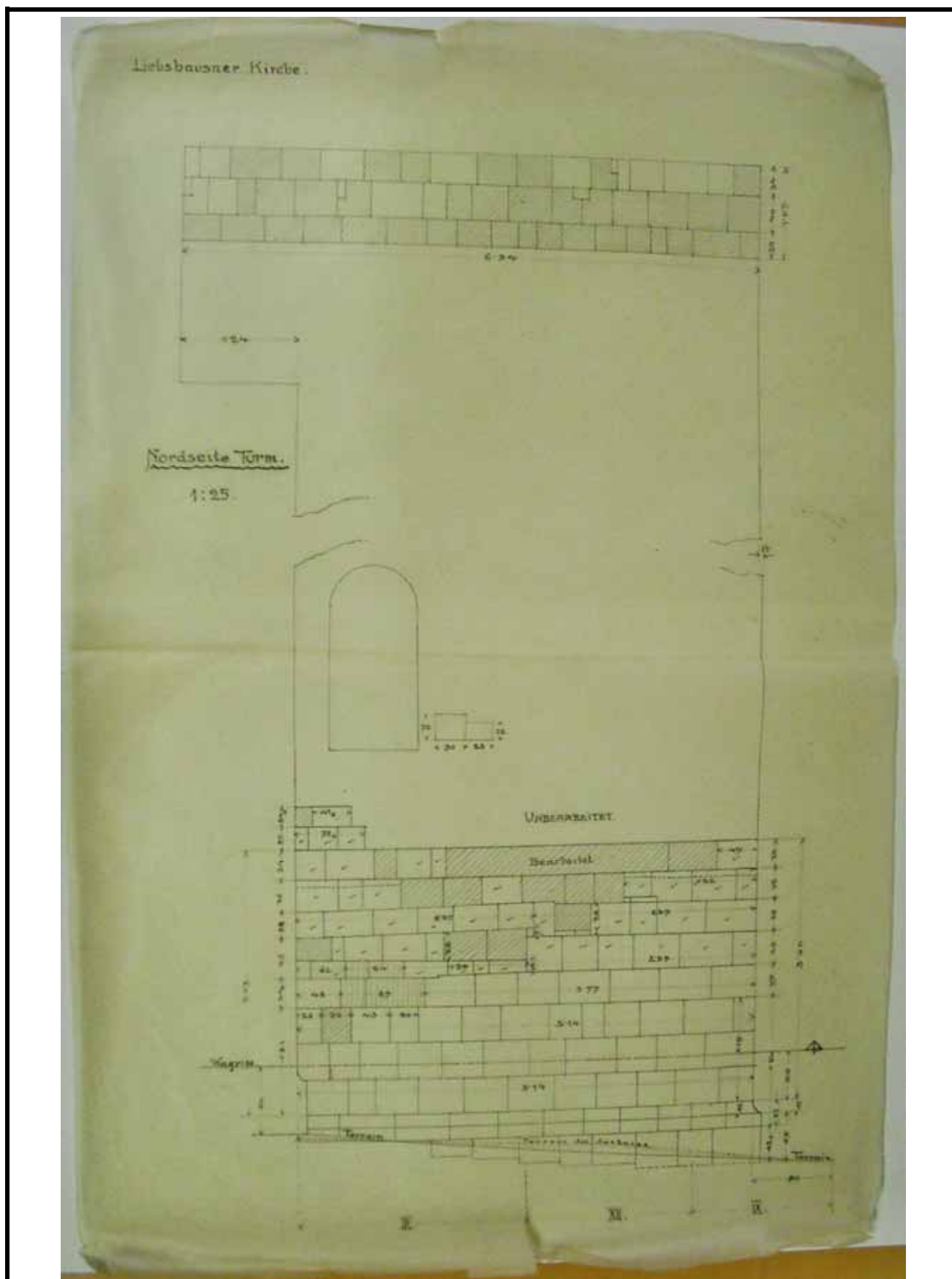
Pohled od jihu. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

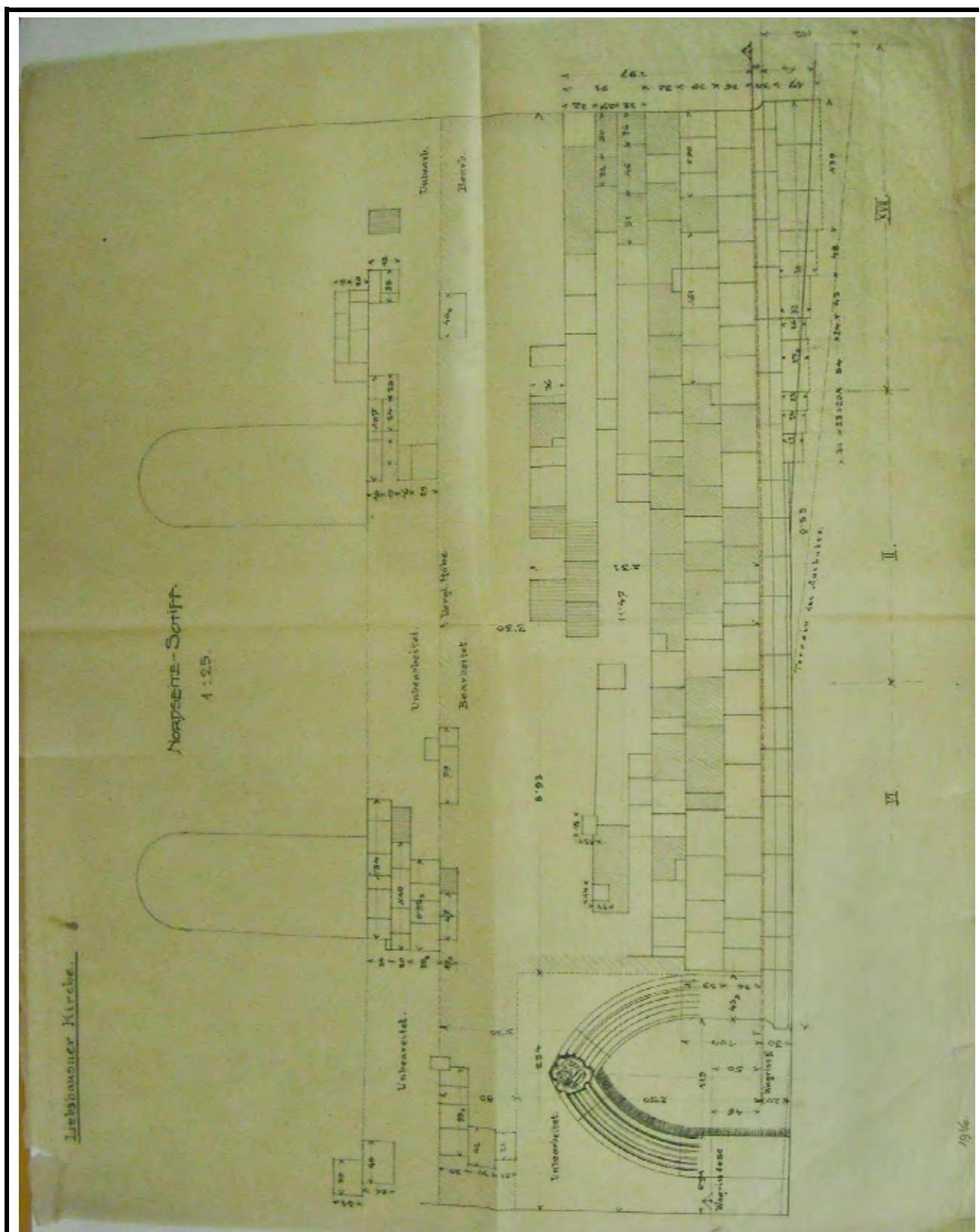

Pohled od jihu a půdorys na úrovni přízemí věže. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

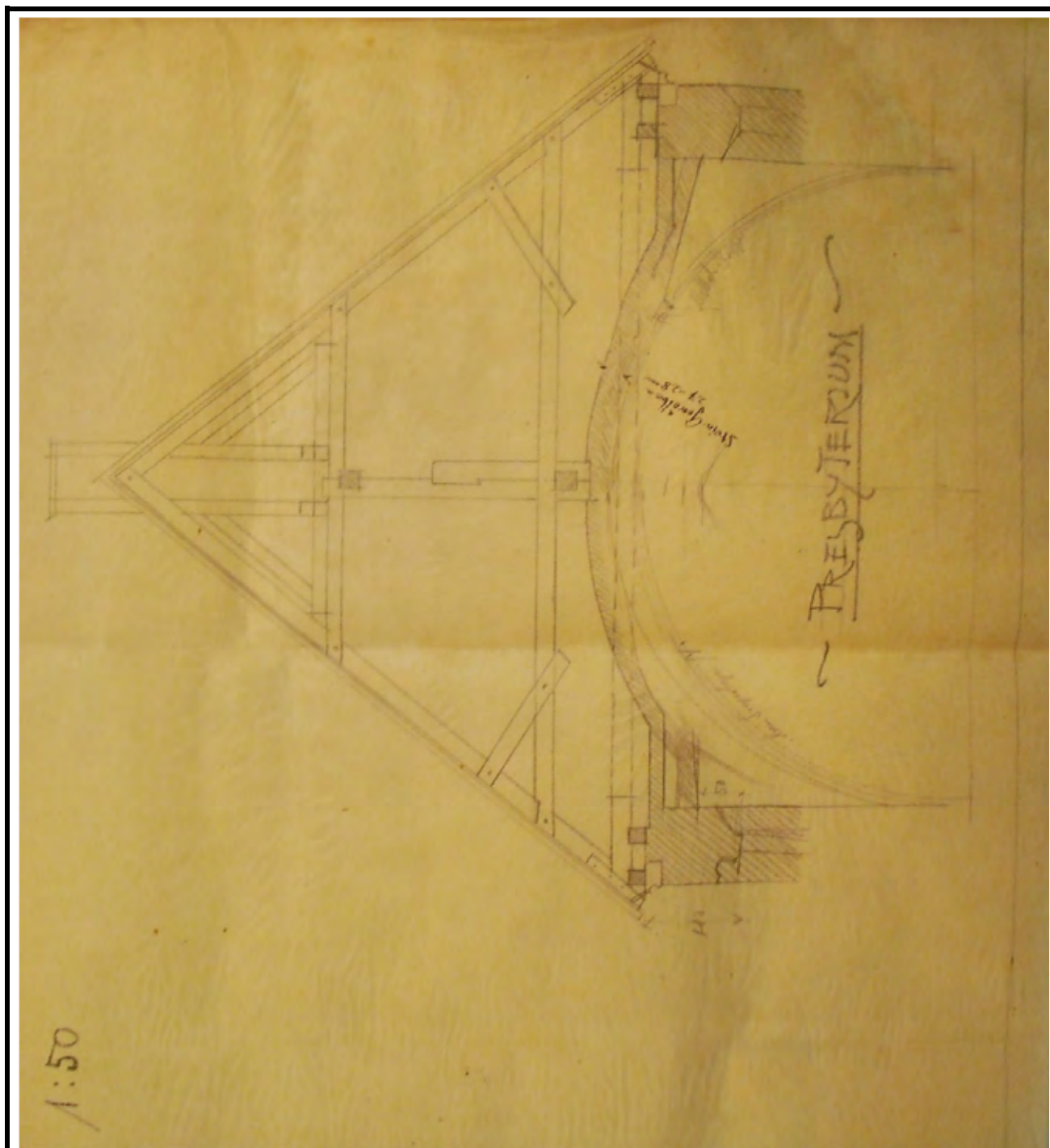

Studie stavu kvádrového líce severního průčelí věže. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

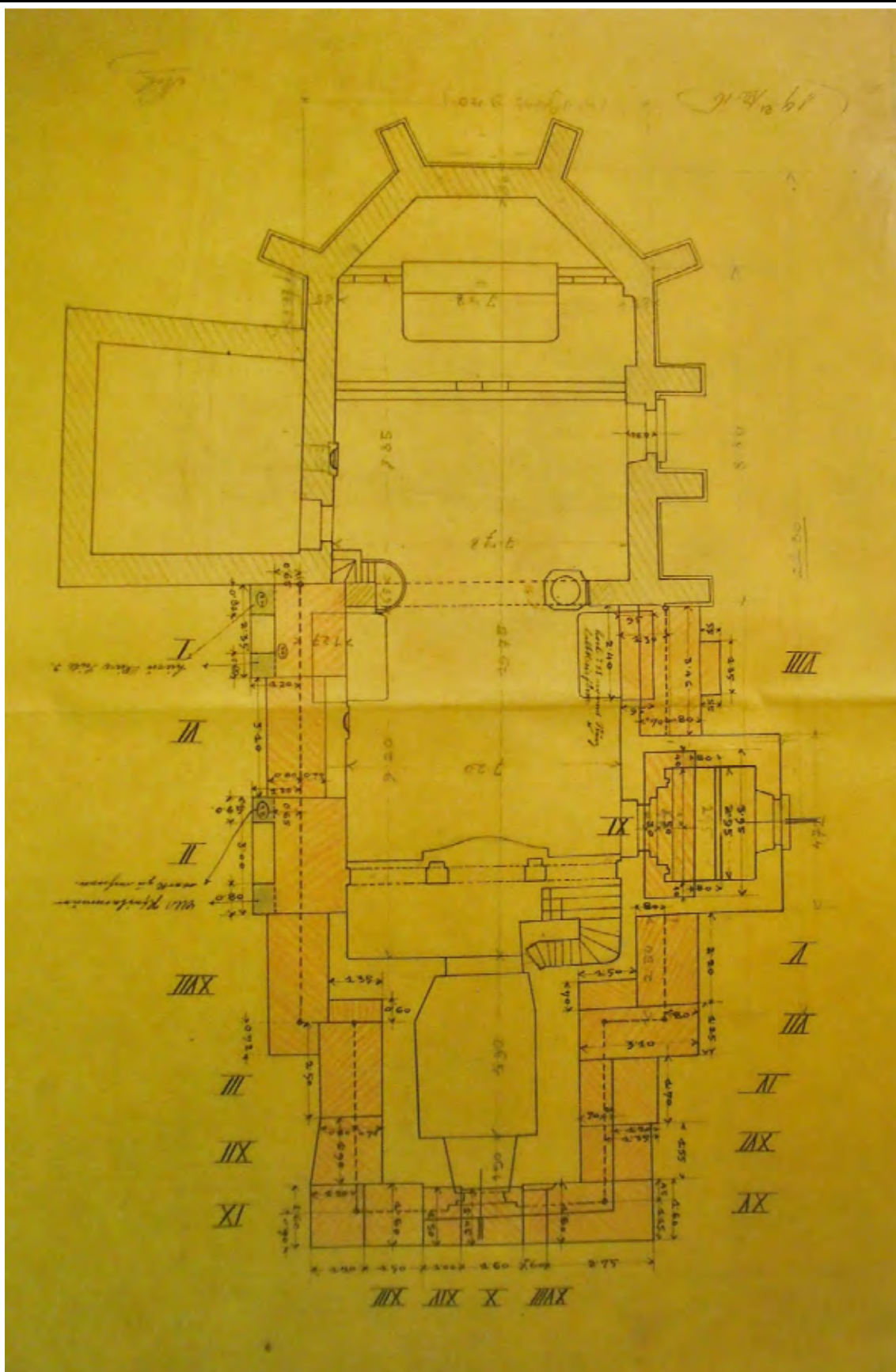

Studie stavu kvádrového líce severního průčelí lodi. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

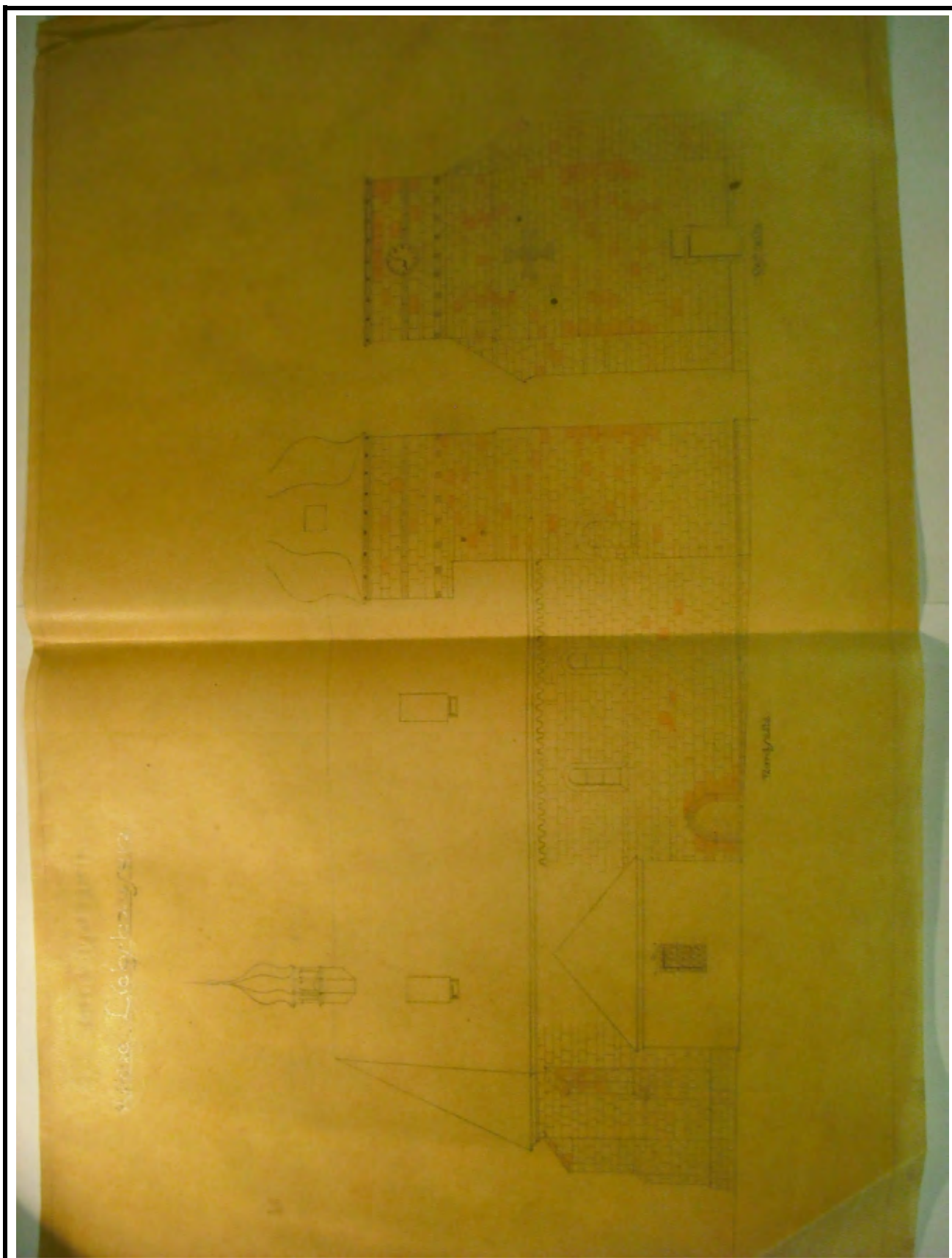

Výkres krovu nad presbytářem z roku 1903 – plánová dokumentace návrhu přestavby - nerealizováno. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

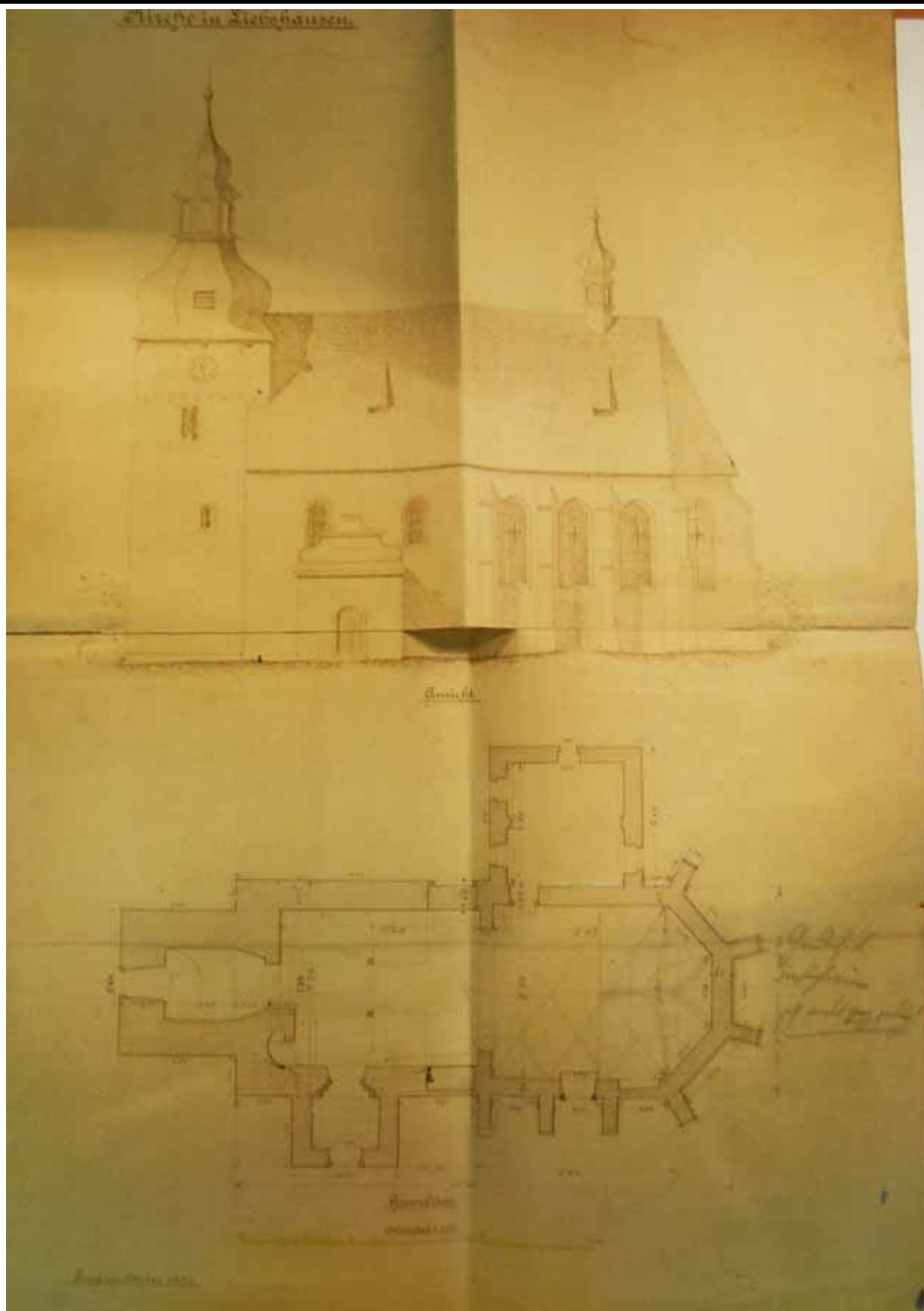

Návrh zpevnění základových poměrů kostela. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

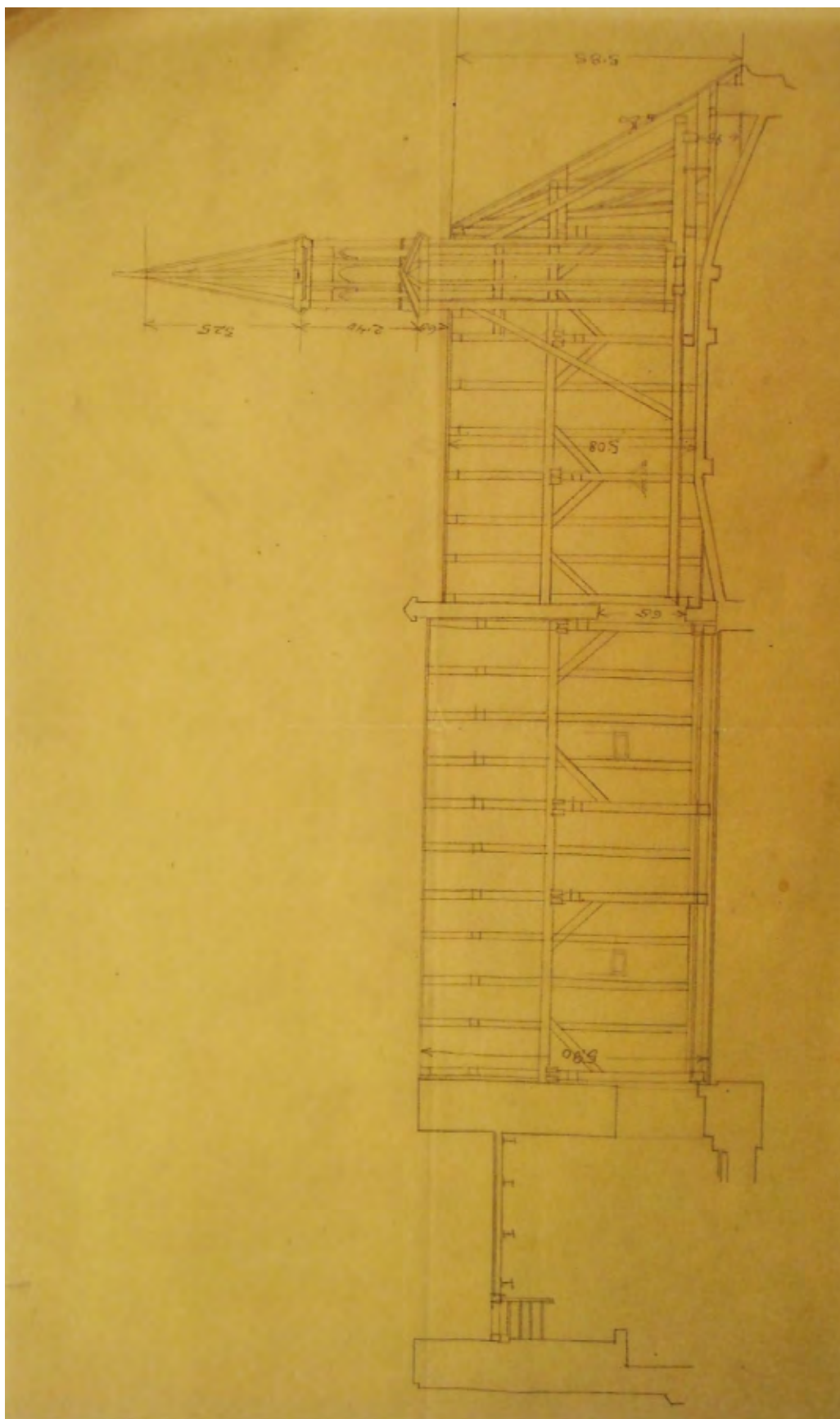

Zákres měněných kvádrů zdiva. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

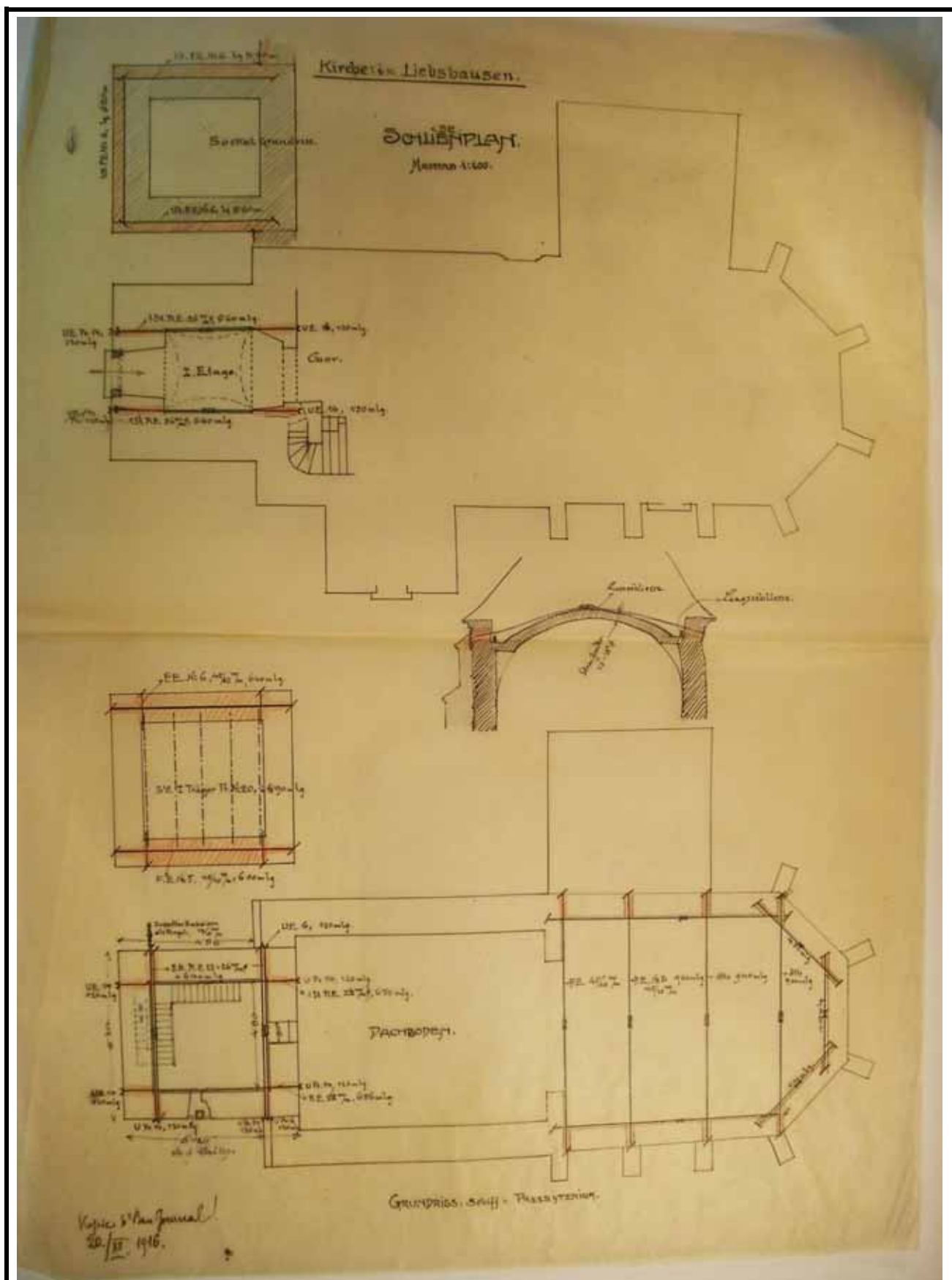

Pohled od jihu a půdorys na úrovni přízemí věže. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

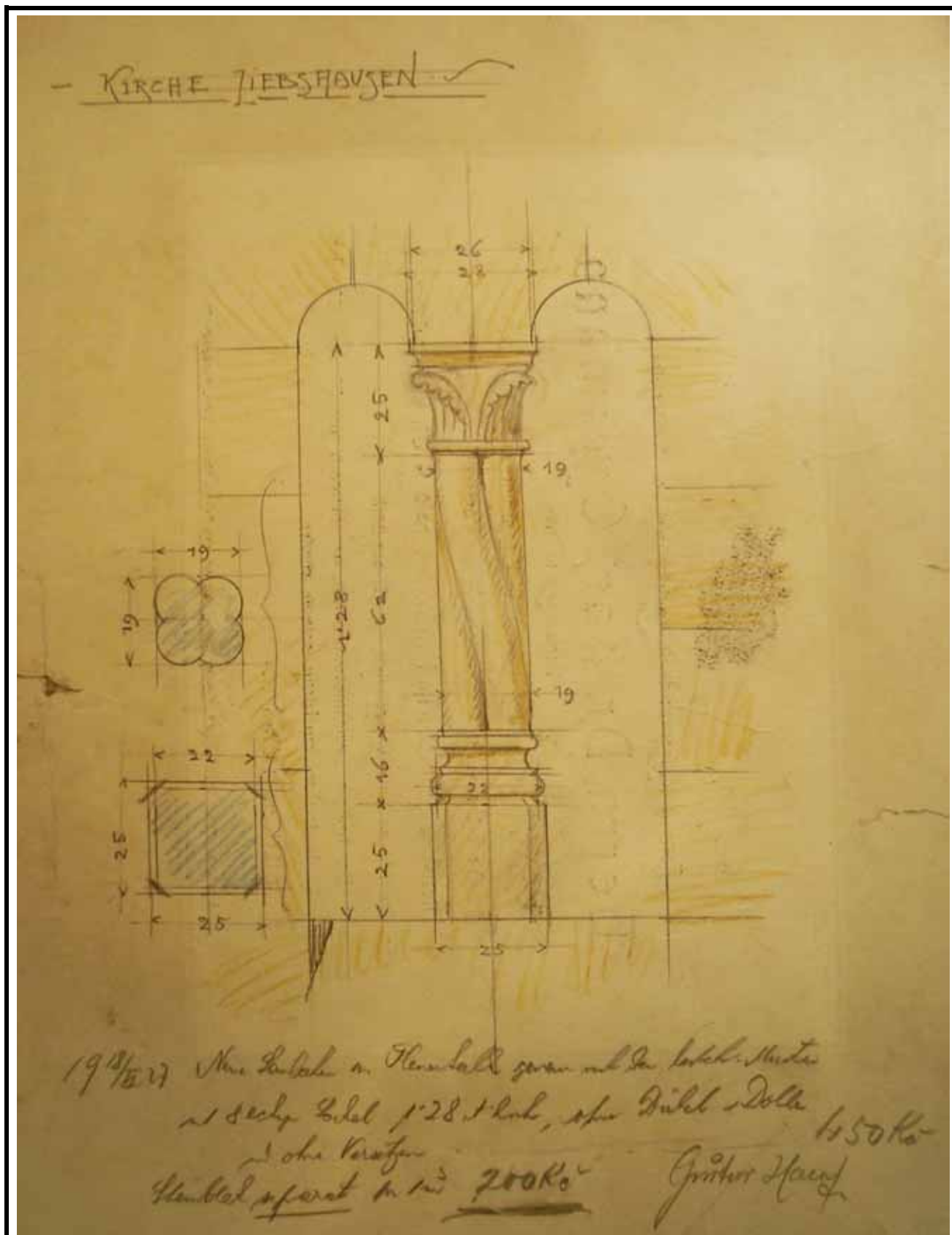

Návrh nerealizovaného krovu kostela z roku 1903. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

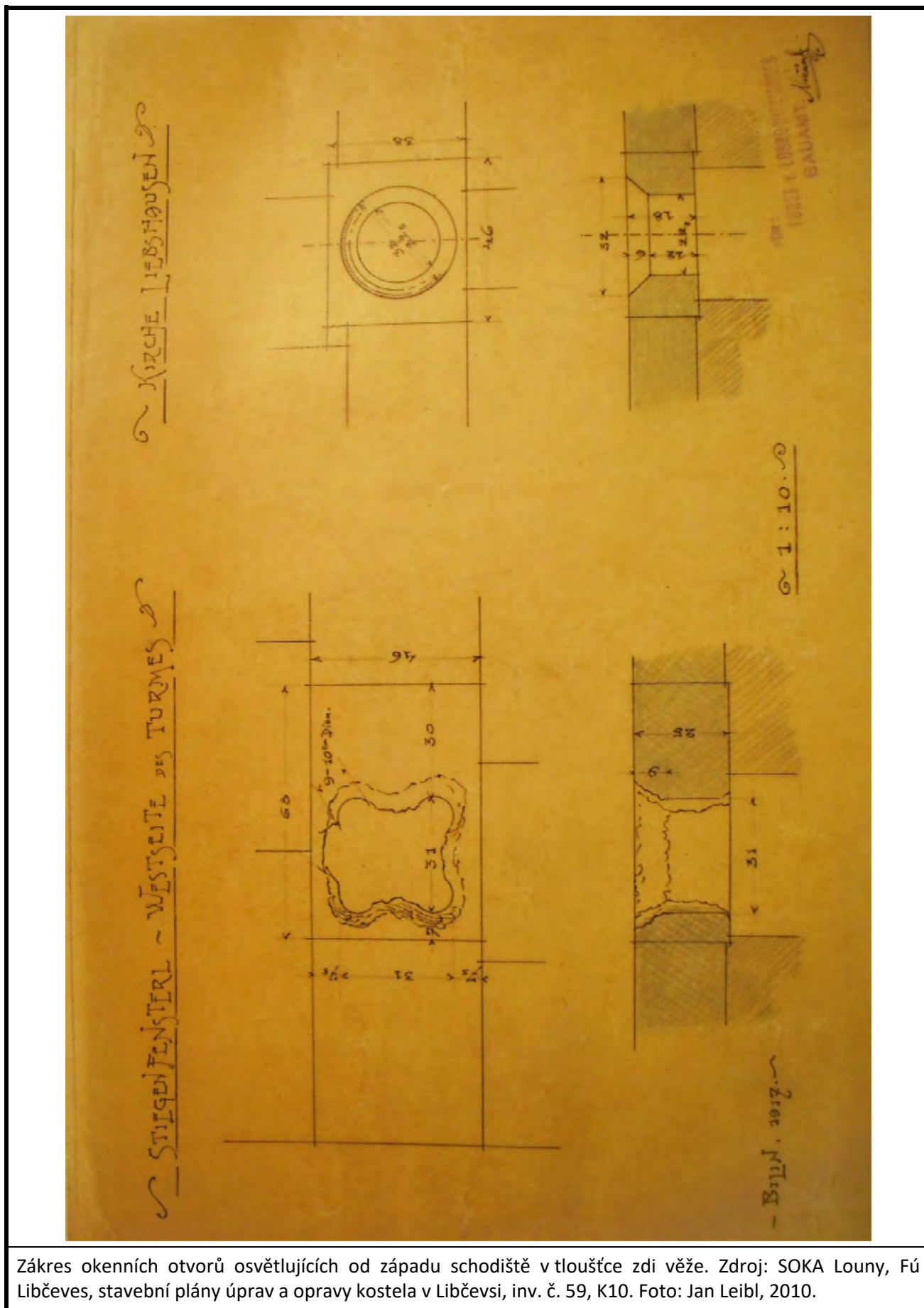

Návrh statického zabezpečení pomocí táhel z roku 1916. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

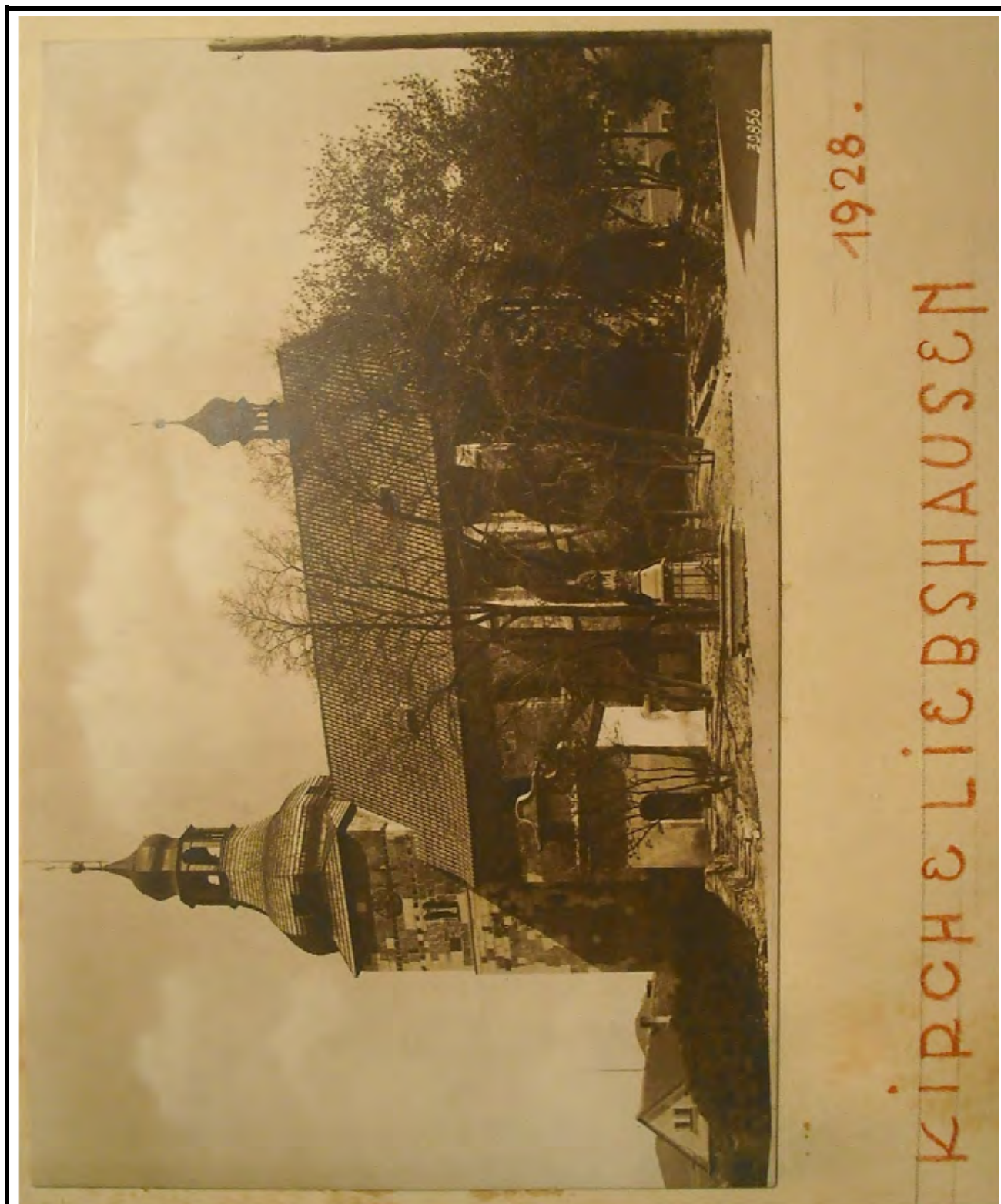

Zákres sdruženého okenního otvoru druhého patra věže z roku 1927. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

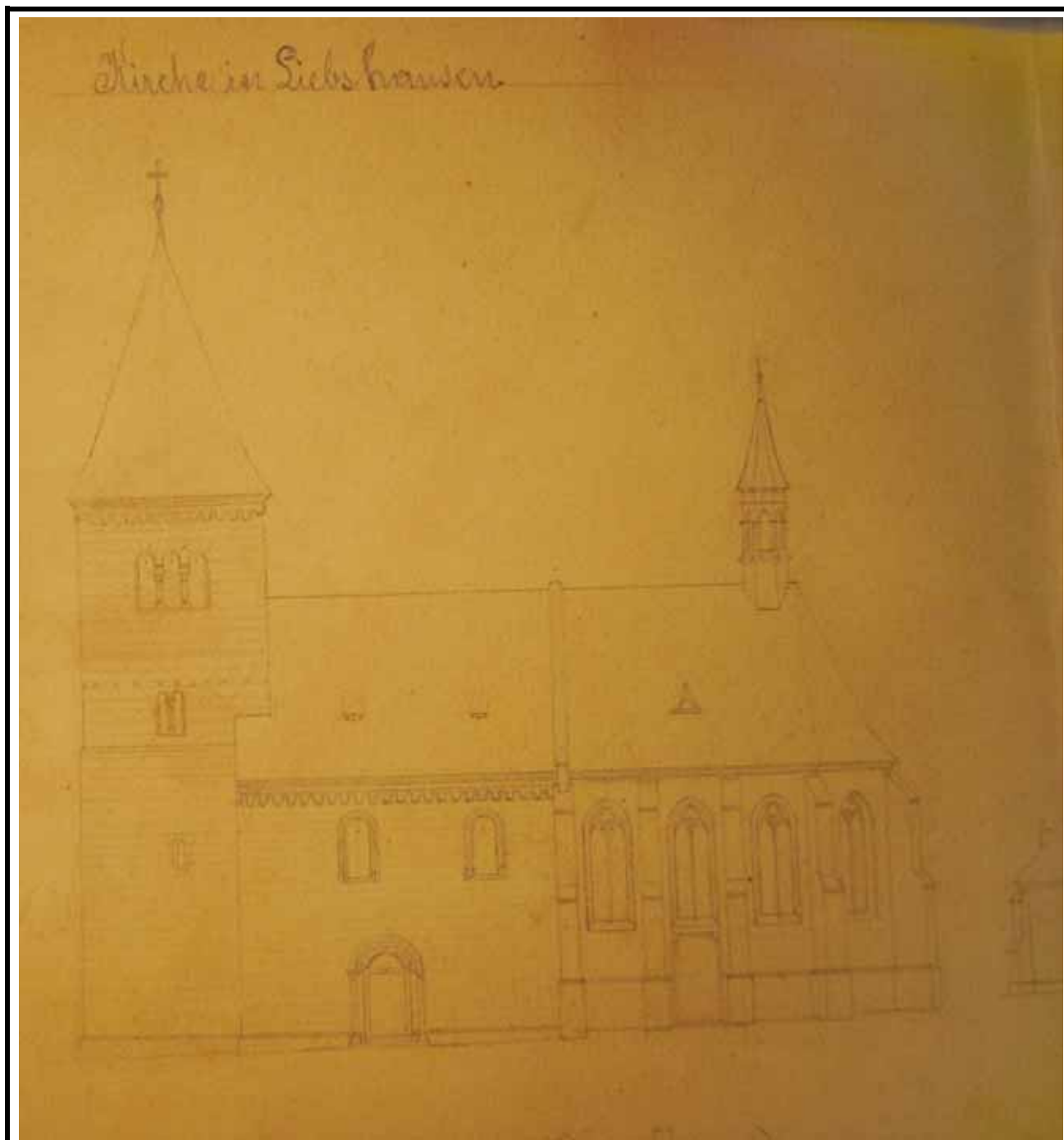

Zákres okenních otvorů osvětlujících od západu schodiště v tluužce zdi věže. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

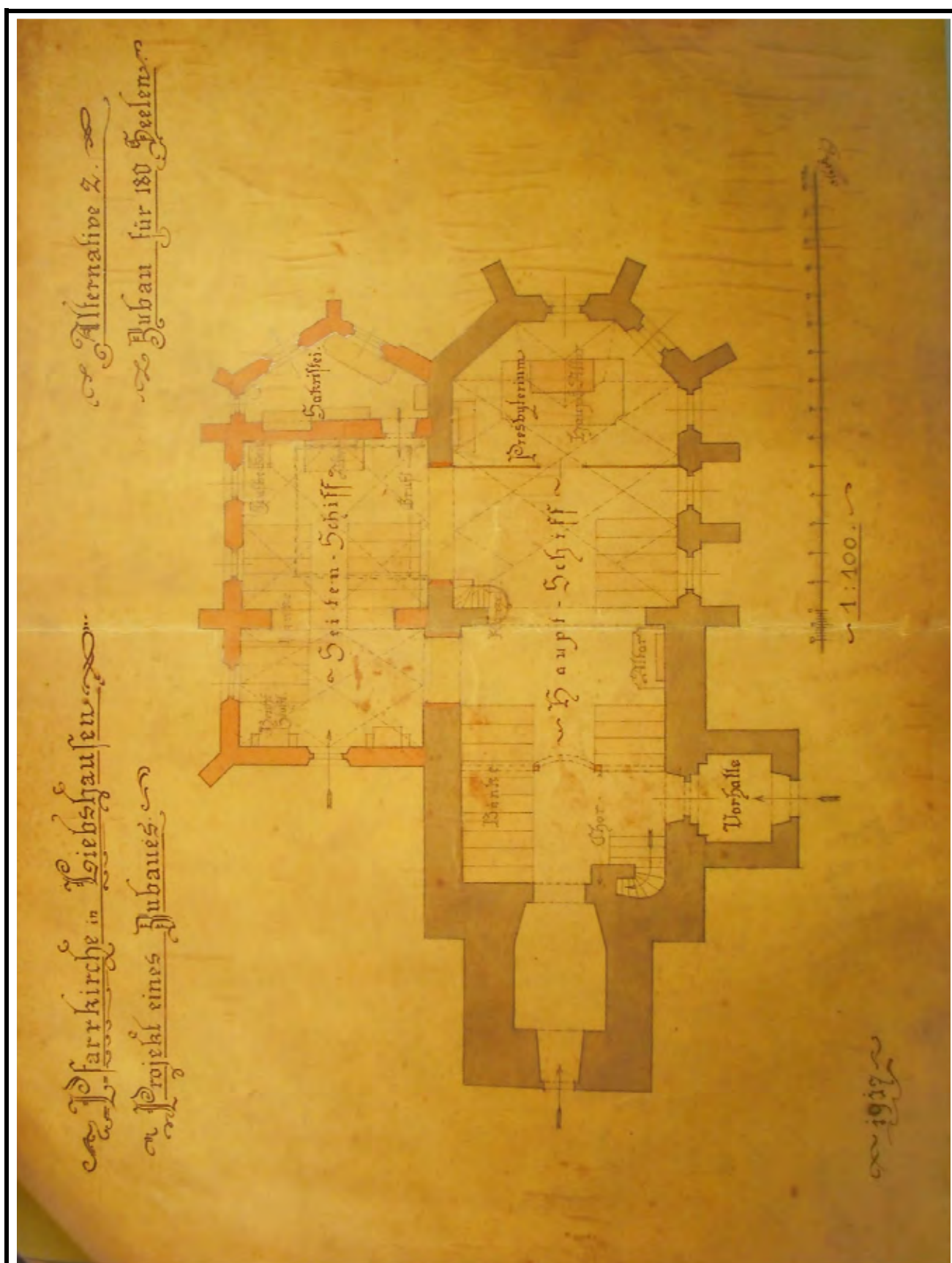

Pohled od jihovýchodu z roku 1928. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

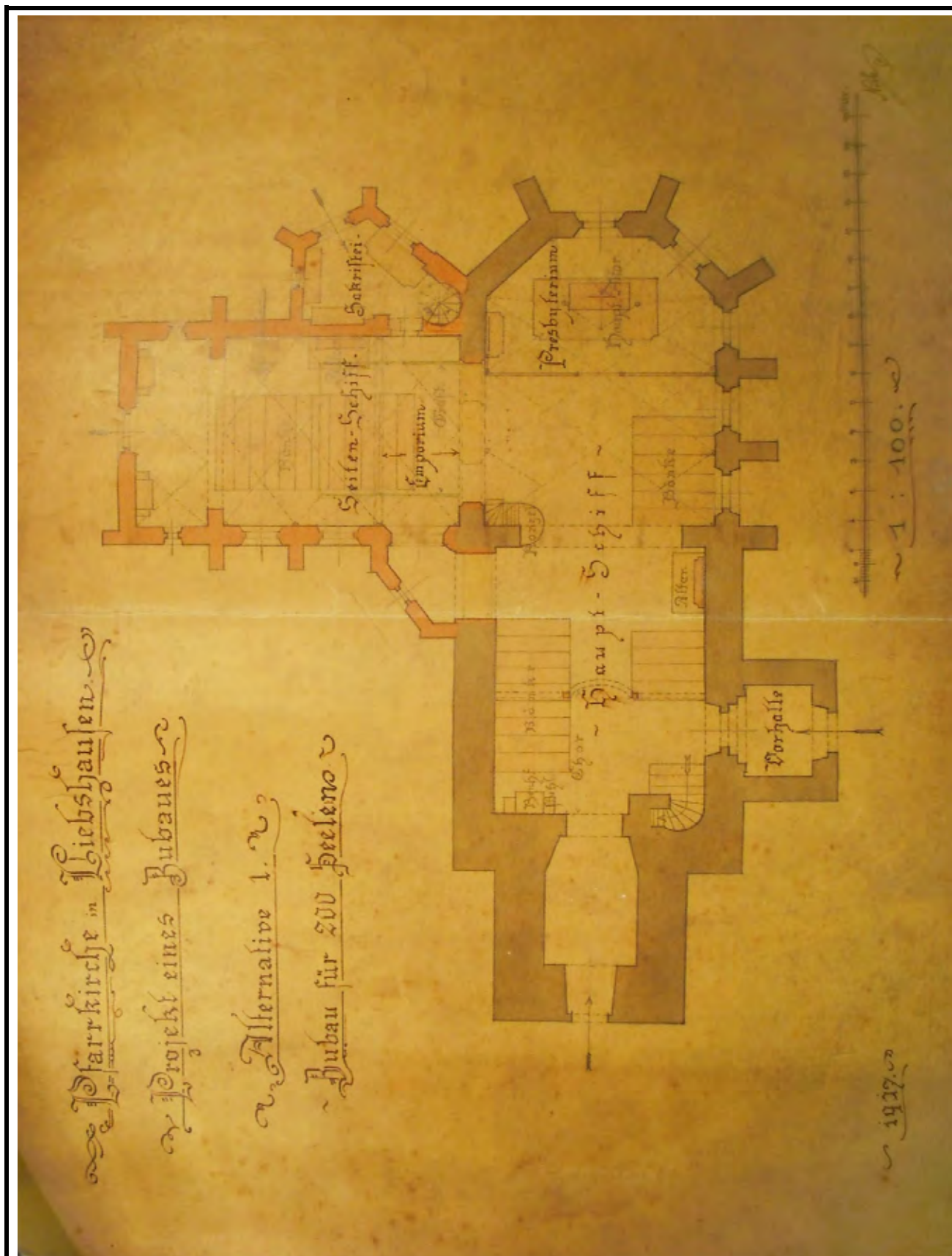

Návrh nere realizované úpravy kostela z roku 1903. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

Variantský návrh nerealizované úpravy kostela z roku 1917. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

Variantní návrh nerealizované úpravy kostela z roku 1917. Zdroj: SOKA Louny, Fú Libčeves, stavební plány úprav a opravy kostela v Libčevsi, inv. č. 59, K10. Foto: Jan Leibl, 2010.

Západní průčelí věže v pohledu od západu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055118.

Celkový pohled od jihozápadu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055120.

Celkový pohled od jihovýchodu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055121.

Severní průčelí lodi v pohledu od severu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055122.

Severní průčelí věže v pohledu od severozápadu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055123.

Interiér presbytáře v pohledu od západu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055124.

Interiér lodi v pohledu od východu. Foto: 1952, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N055125.

Celkový pohled na kostel od jihovýchodu. Foto: 1963, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 8386.

Celkový pohled na kostel od jihozápadu. Foto: 1963, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 8387.

Celkový pohled na kostel od severovýchodu. Foto: 1975, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 53110.

Věž v pohledu od jihovýchodu. Foto: 1975, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 53111.

Věž v pohledu od západu. Foto: 1976, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 175283.

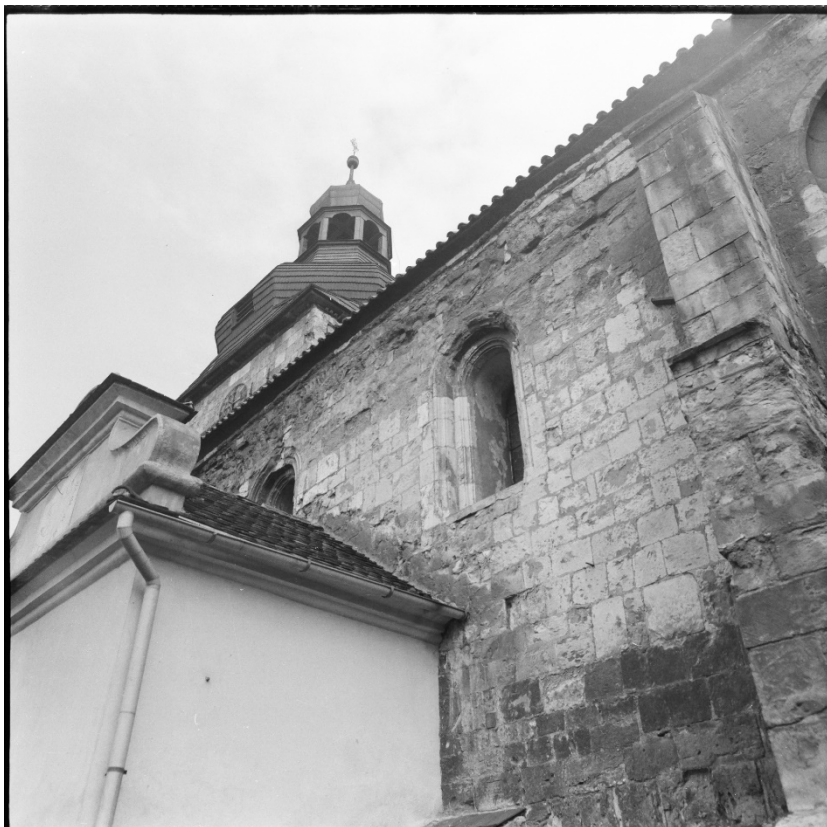

Celkový pohled na kostel od jihu. Foto: 1976, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 175284.

Celkový pohled na kostel od jihovýchodu. Foto: 1976, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 175286.

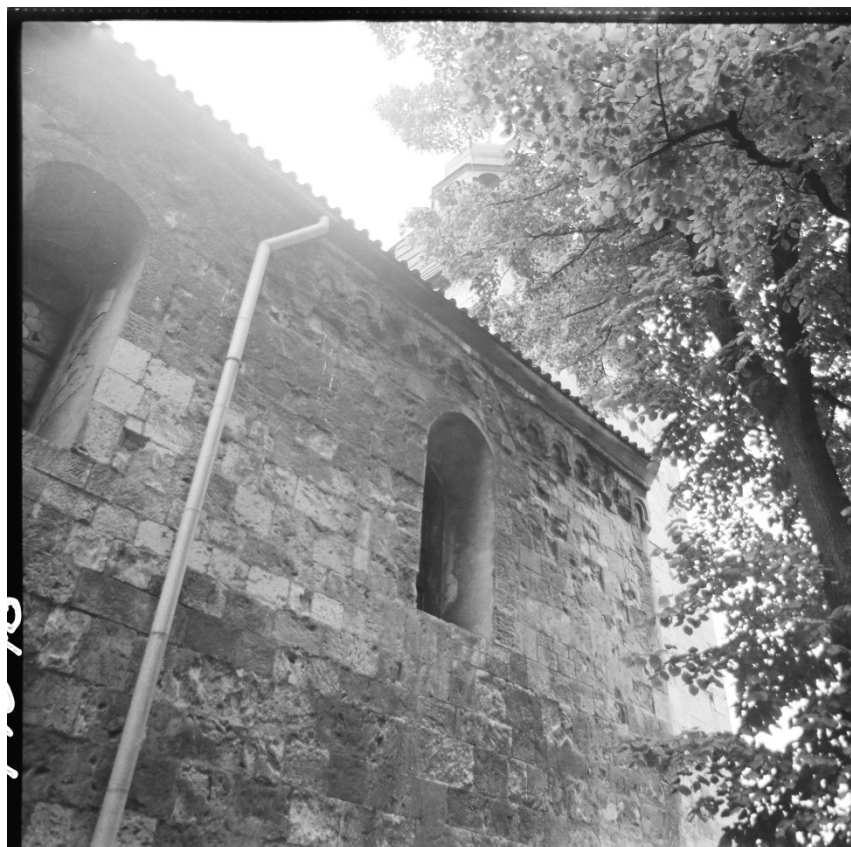

Jižní průčelí lodi v pohledu od jihovýchodu. Foto: 1983, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 71070.

Detail zazděného portálu do 1. patra věže na jejím severním průčelí. Foto: 1983, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 71071.

Severní průčelí lodi v pohledu od severu. Foto: 1983, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 71073.

Celkový pohled na kostel od jihu. Foto: 1983, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 71074.

Celkový pohled na kostel od jihu. Foto: 1983, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N124455.

Celkový pohled na kostel od východu. Foto: 1983, sbírka negativů GŘ NPÚ, sign. N124456.

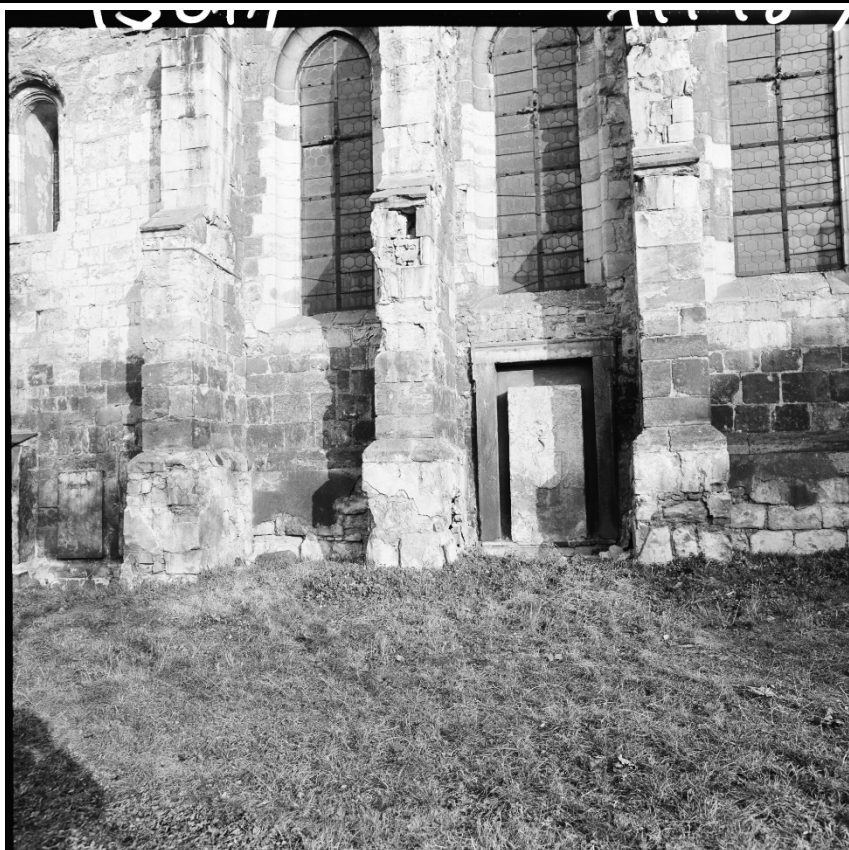
Celkový pohled na kostel od jihu. Foto: 1987, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 95006.

Celkový pohled na kostel od východu. Foto: 1987, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 95008.

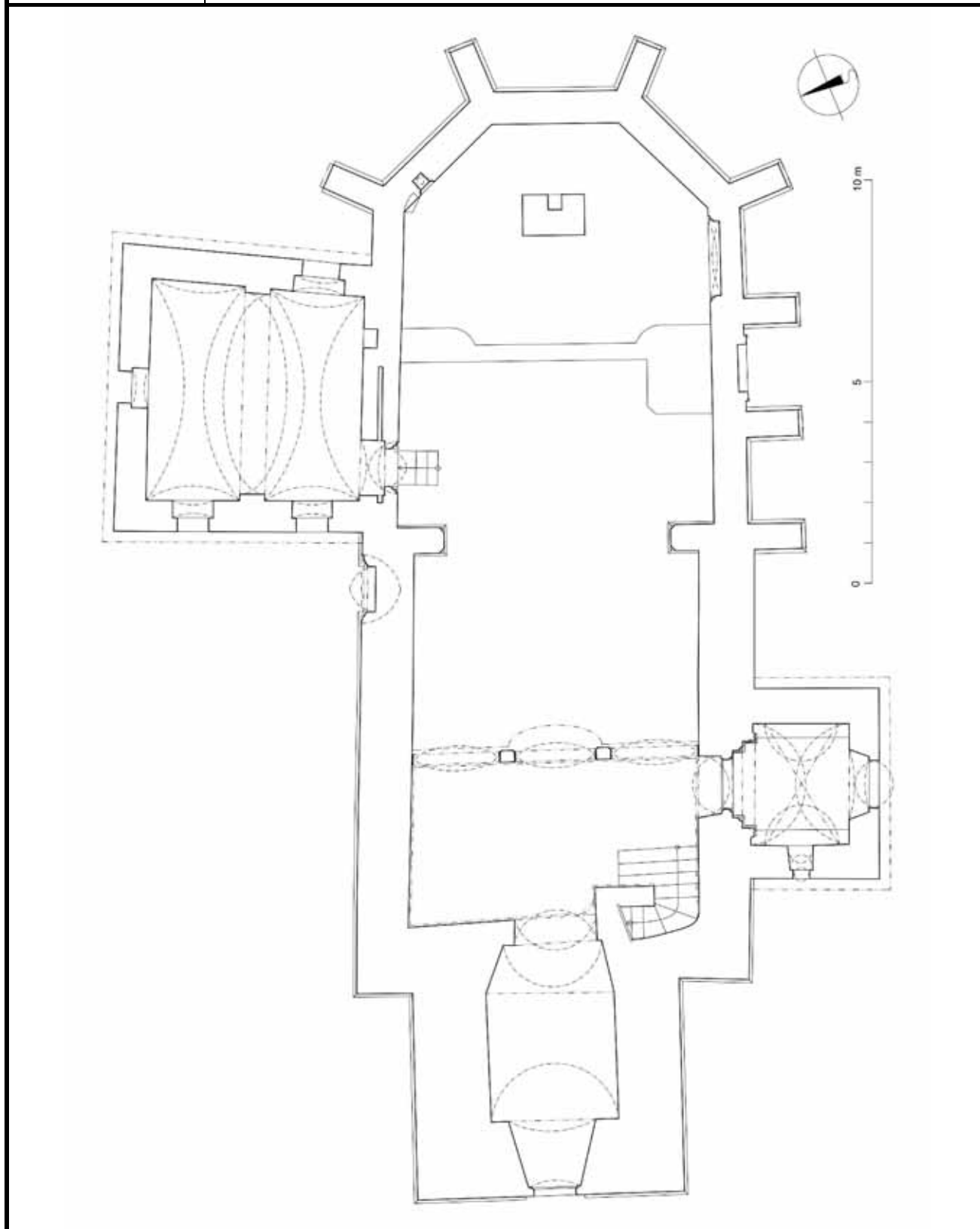

Celkový pohled na kostel od severovýchodu. Foto: 1987, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 95009.

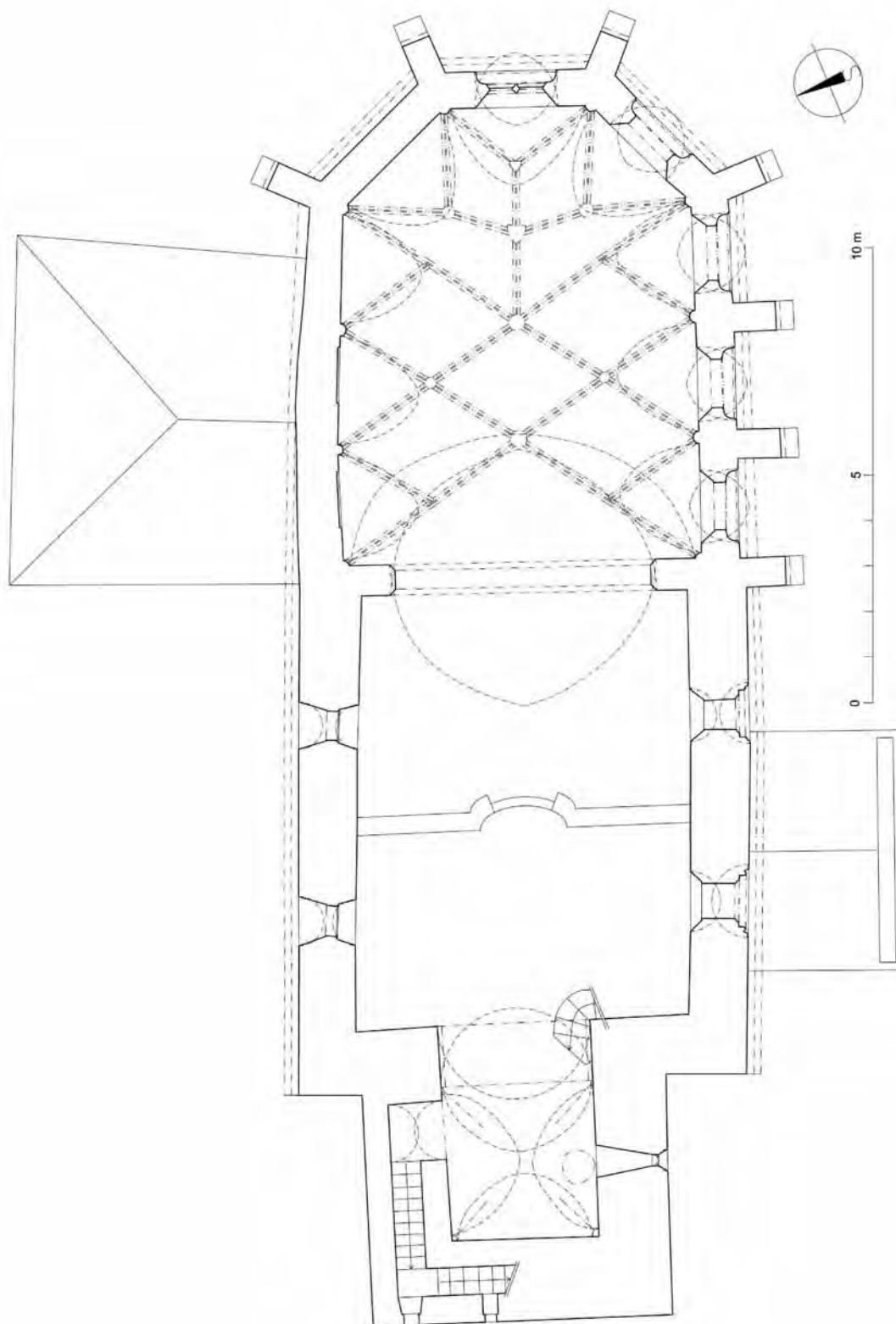
Jižní průčelí presbytáře v pohledu od jihu. Foto: 1987, sbírka negativů NPÚ ÚOP v Ústí n. L., sign. 95010.

Autor zaměření:	J. Skopec, T. Brož, M. Nový	Rok:	2009–2019
Kresba:	J. Skopec	Úprava:	J. Skopec
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr, totální stanice, vícenímková fotogrammetrie		
Popis:	Půdorys na úrovni přízemí věže.		

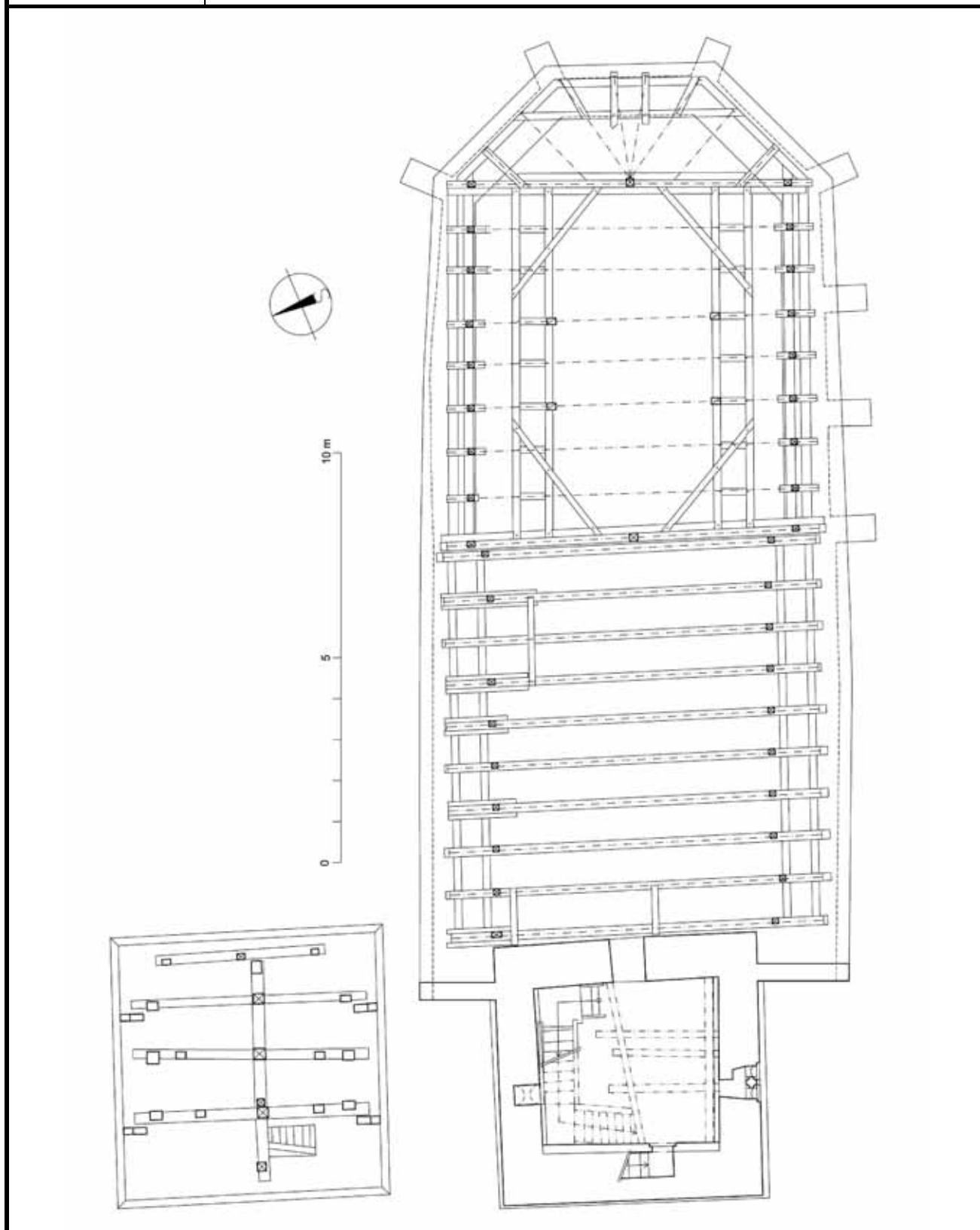

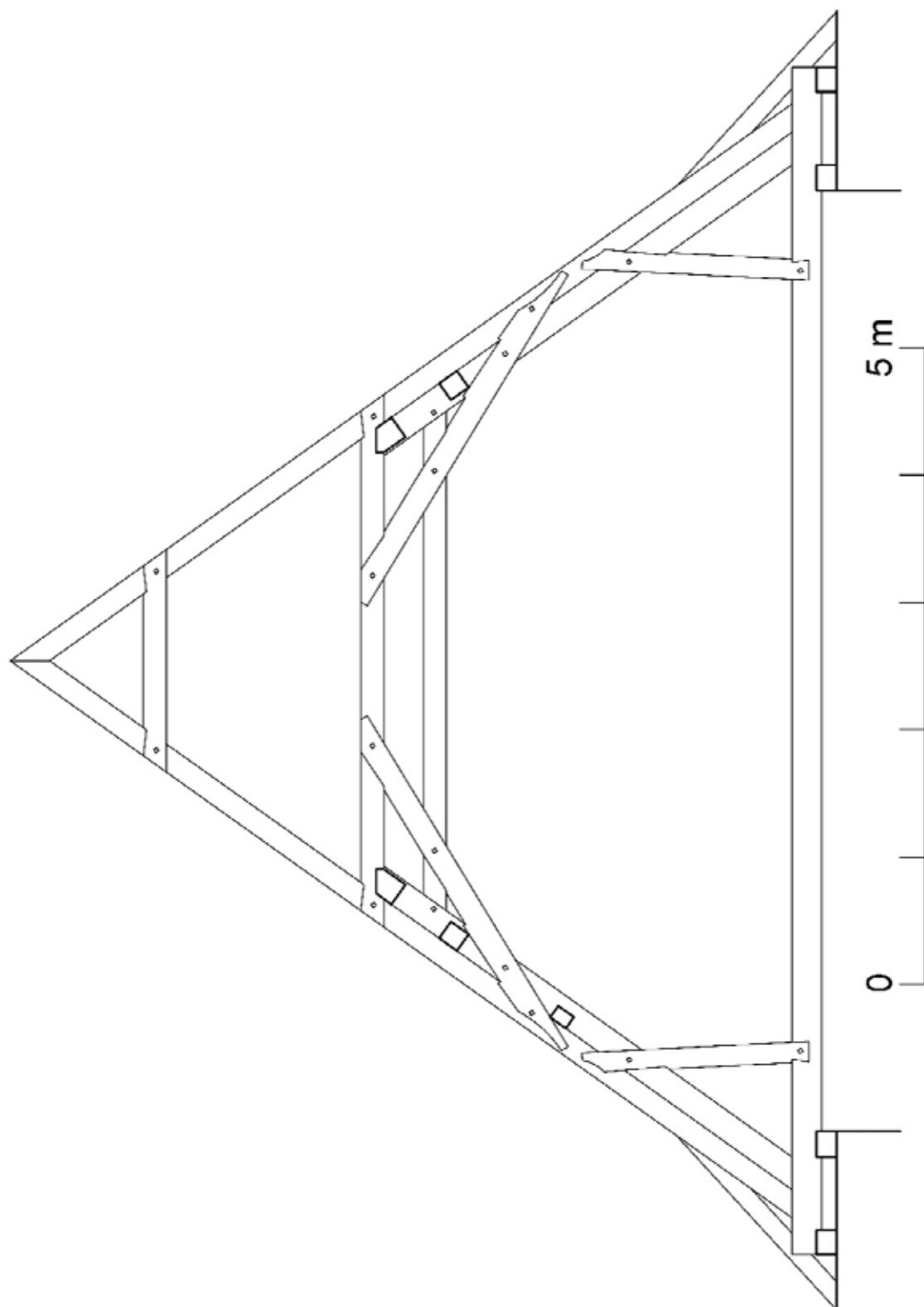
Autor zaměření:	J. Skopec, T. Brož, M. Nový	Rok:	2009–2019
Kresba:	J. Skopec	Úprava:	J. Skopec
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr, totální stanice, vícenímková fotogrammetrie		
Popis:	Půdorys na úrovni prvního patra věže.		

Autor zaměření:	J. Skopec, T. Brož, M. Nový	Rok:	2009–2019
Kresba:	J. Skopec	Úprava:	J. Skopec
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr, totální stanice, vícenímková fotogrammetrie		
Popis:	Půdorys na úrovni druhého patra věže a zvonového patra věže.		

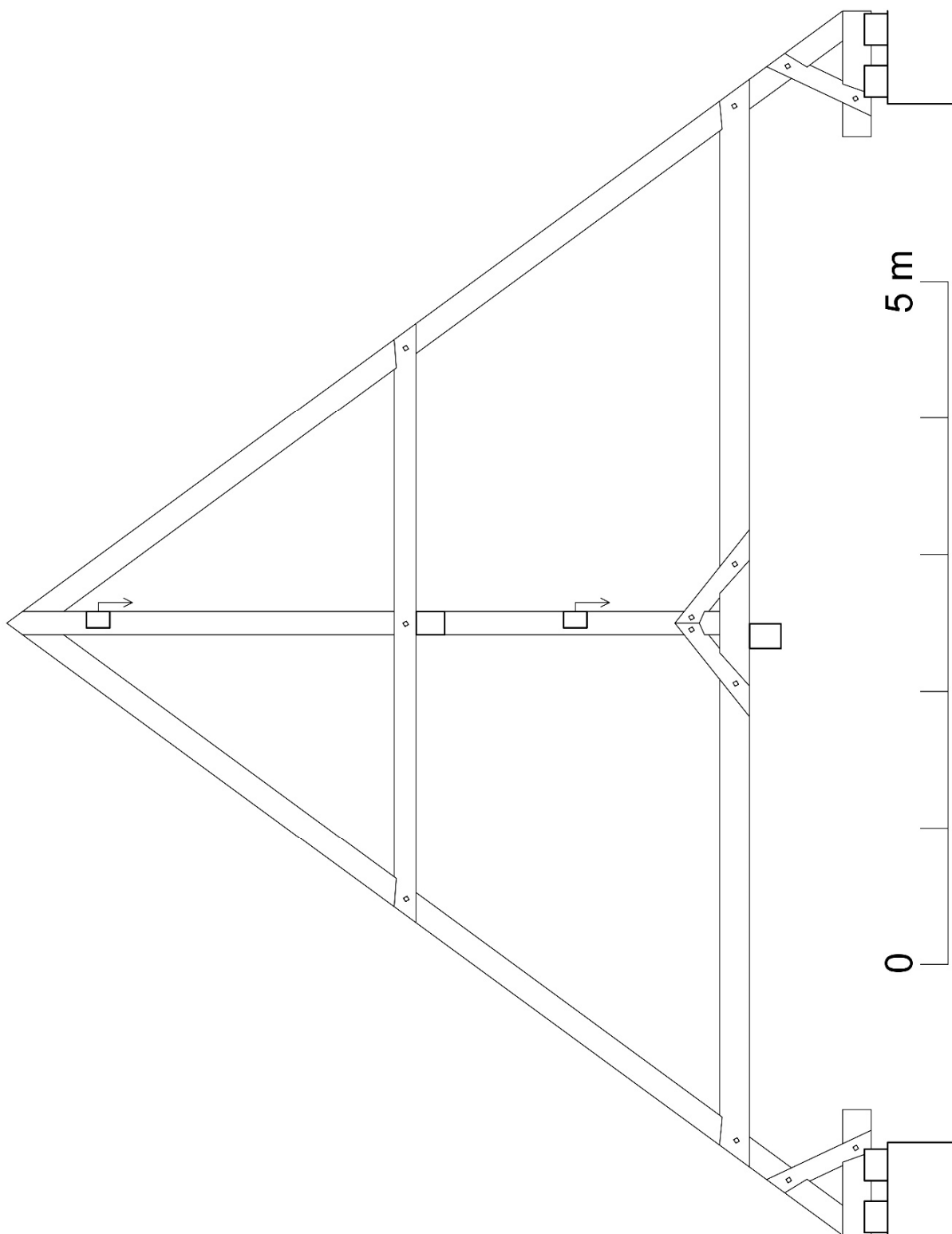

Autor zaměření:	Miroslav Nový, Petr Bažant	Rok:	2019
Kresba:	Miroslav Nový	Úprava:	
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr.		
Popis:	Druhá plná příčná vazba od západu krovu nad lodí s pohledem k západu.		

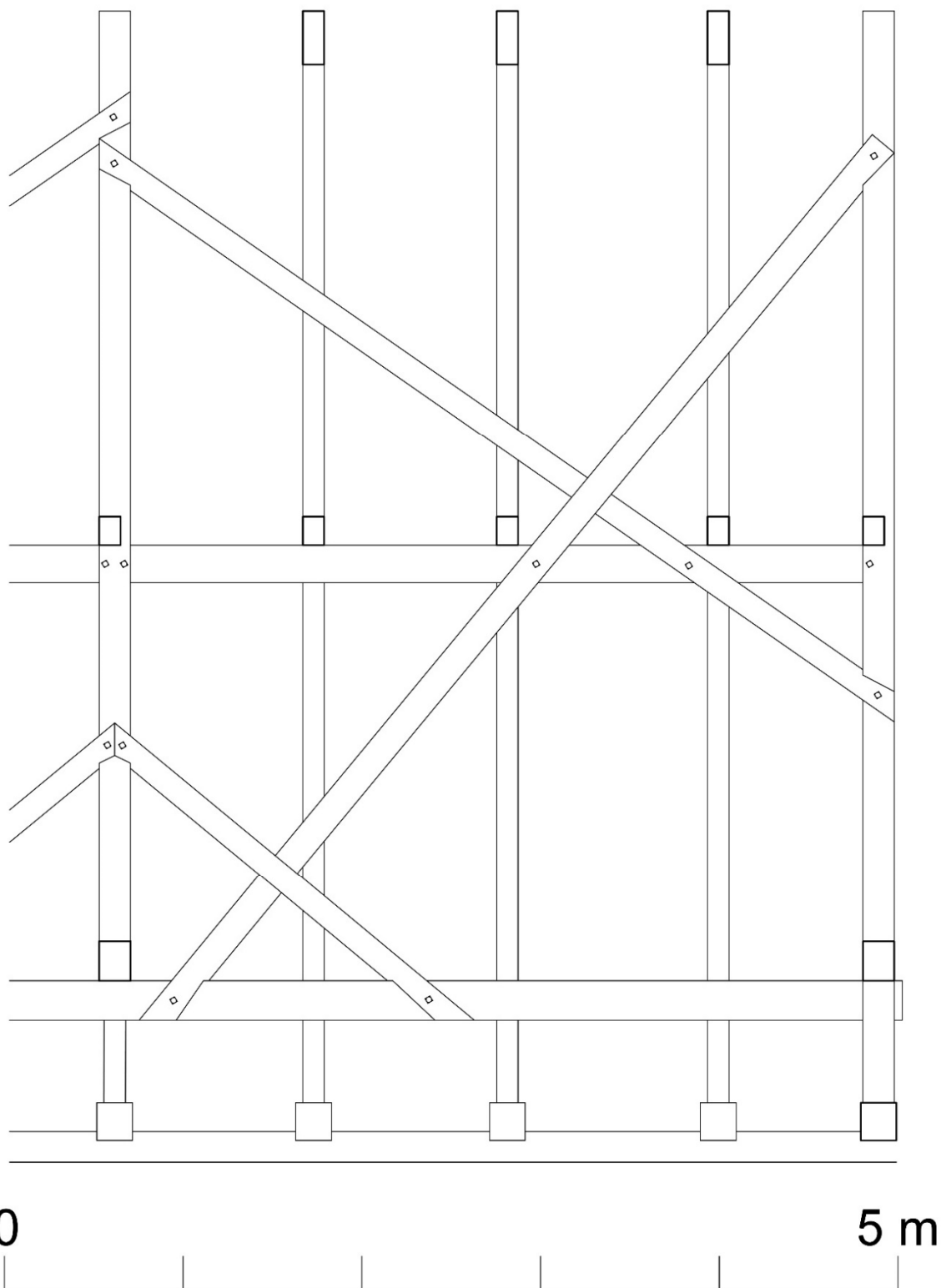

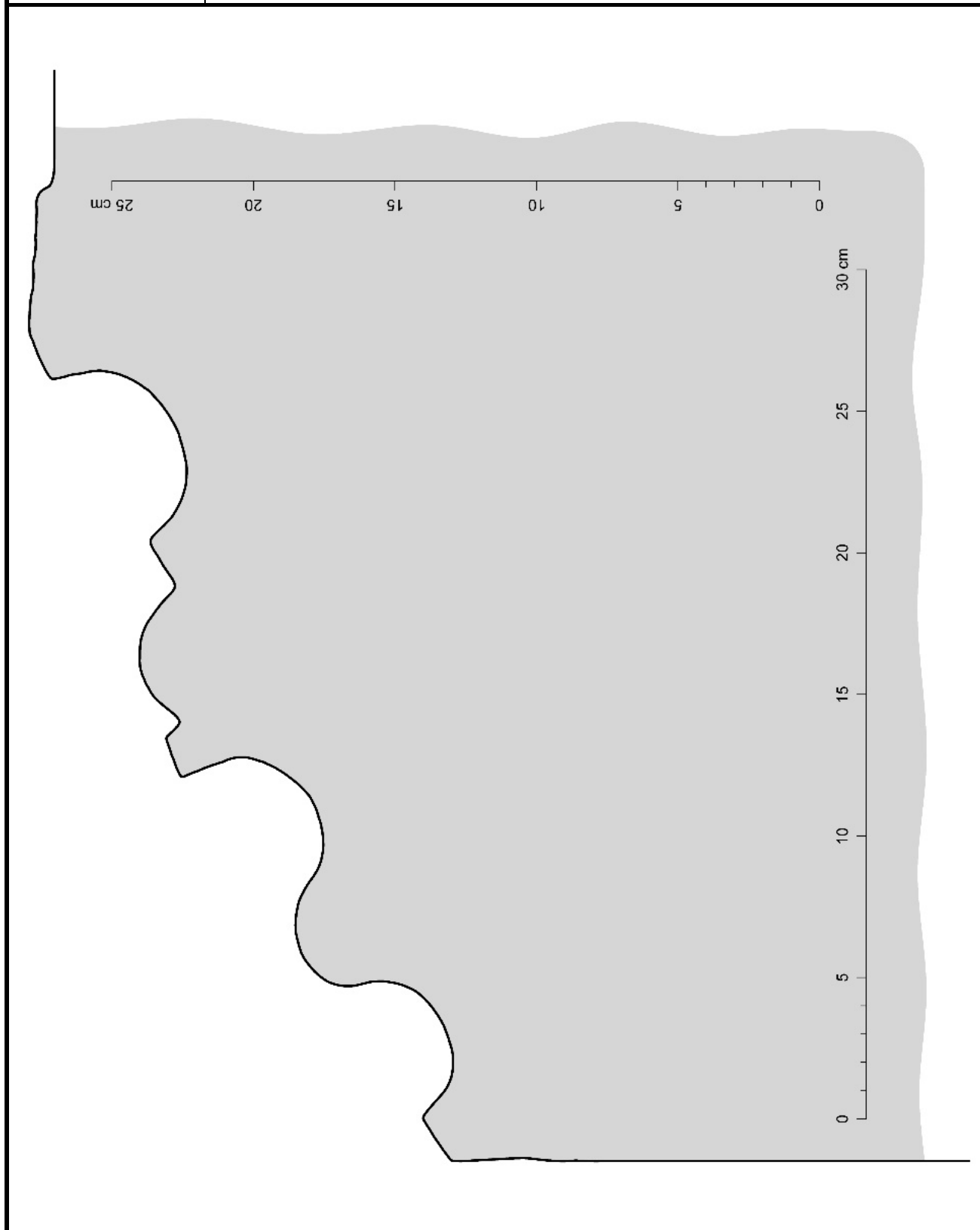
Autor zaměření:	Miroslav Nový, Petr Bažant	Rok:	2019
Kresba:	Miroslav Nový	Úprava:	
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr.		
Popis:	Druhá plná příčná vazba od západu krovu nad presbytářem s pohledem k západu.		

Autor zaměření:	Miroslav Nový, Petr Bažant	Rok:	2019
Kresba:	Miroslav Nový	Úprava:	
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr.		
Popis:	Podélná vazba krovu nad presbytářem mezi první a druhou plnou vazbou od západu s pohledem od severu.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil východní stojky severního hrotitého portálu lodi.		

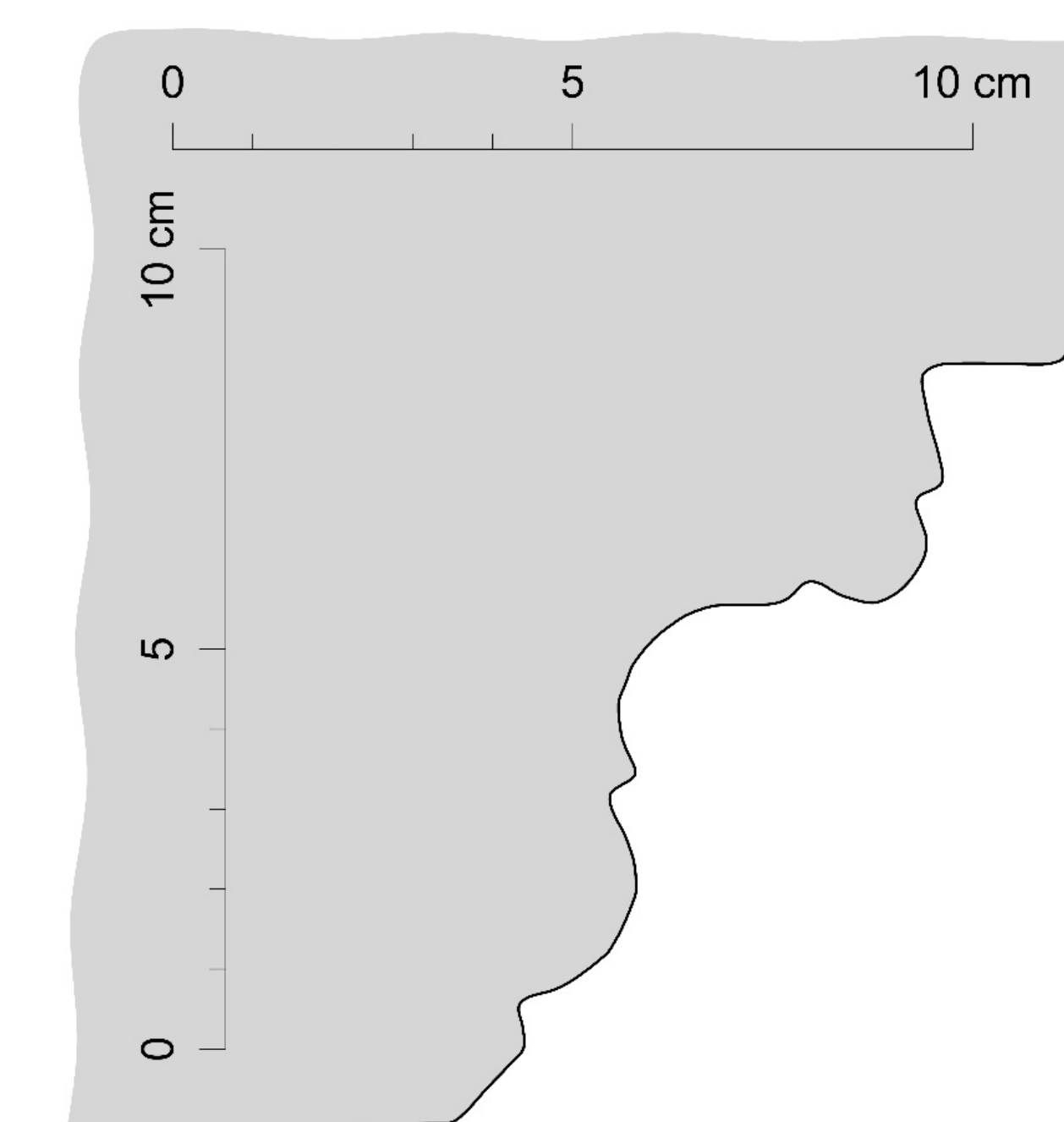

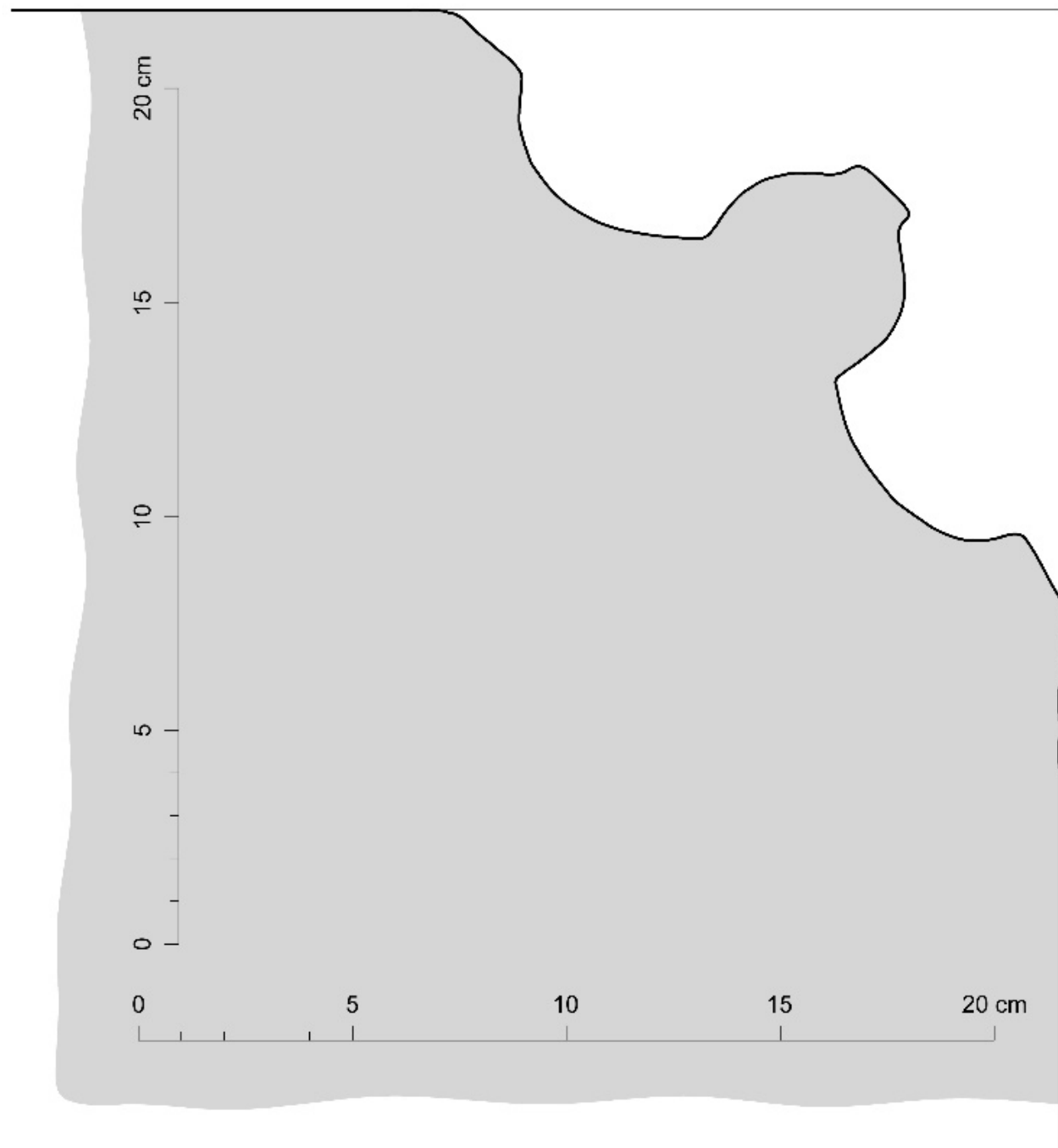
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil východní stojky portálu vedoucího z presbytáře do sakristie.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil severozápadní stojky sanktuária.		

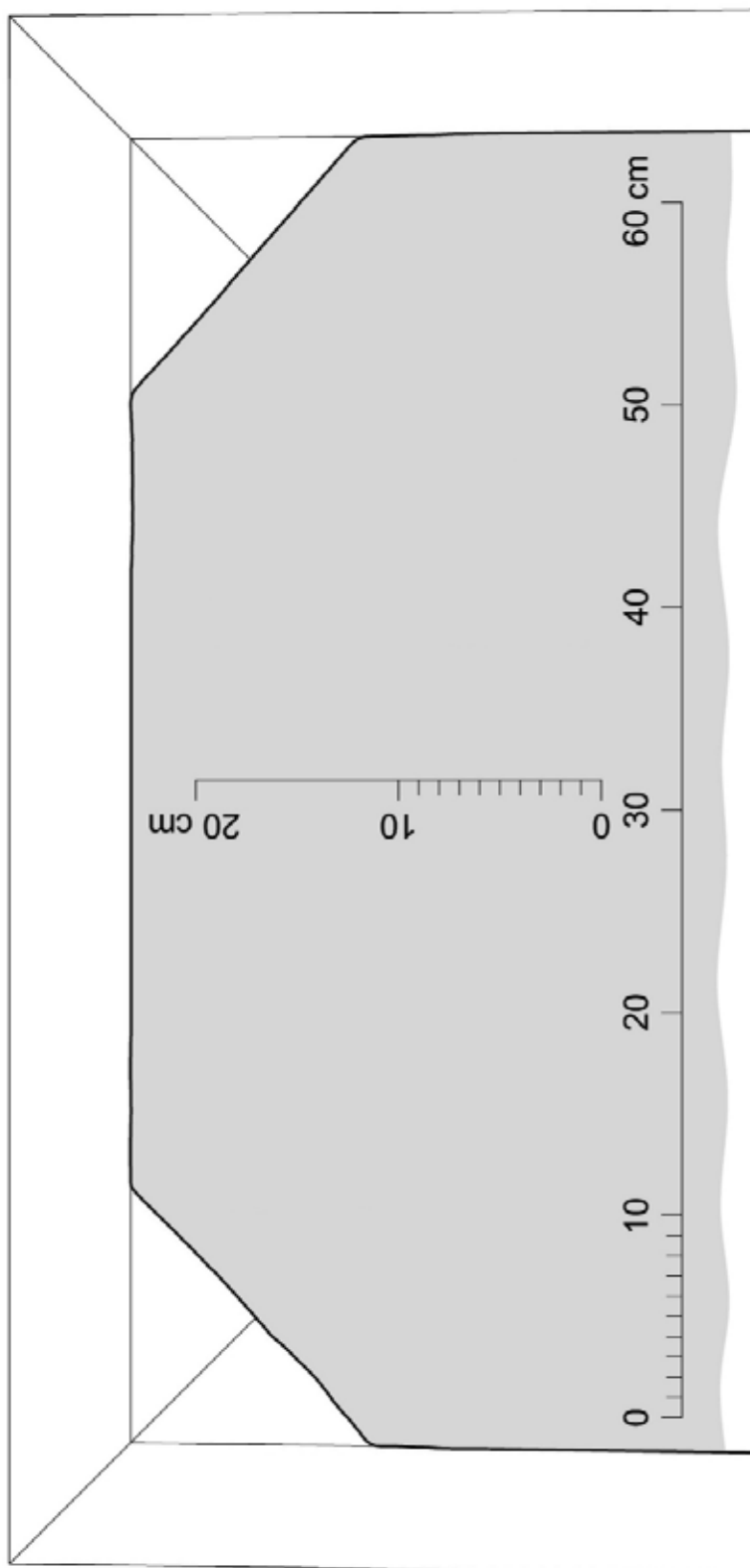

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil západní stojky sedile.		

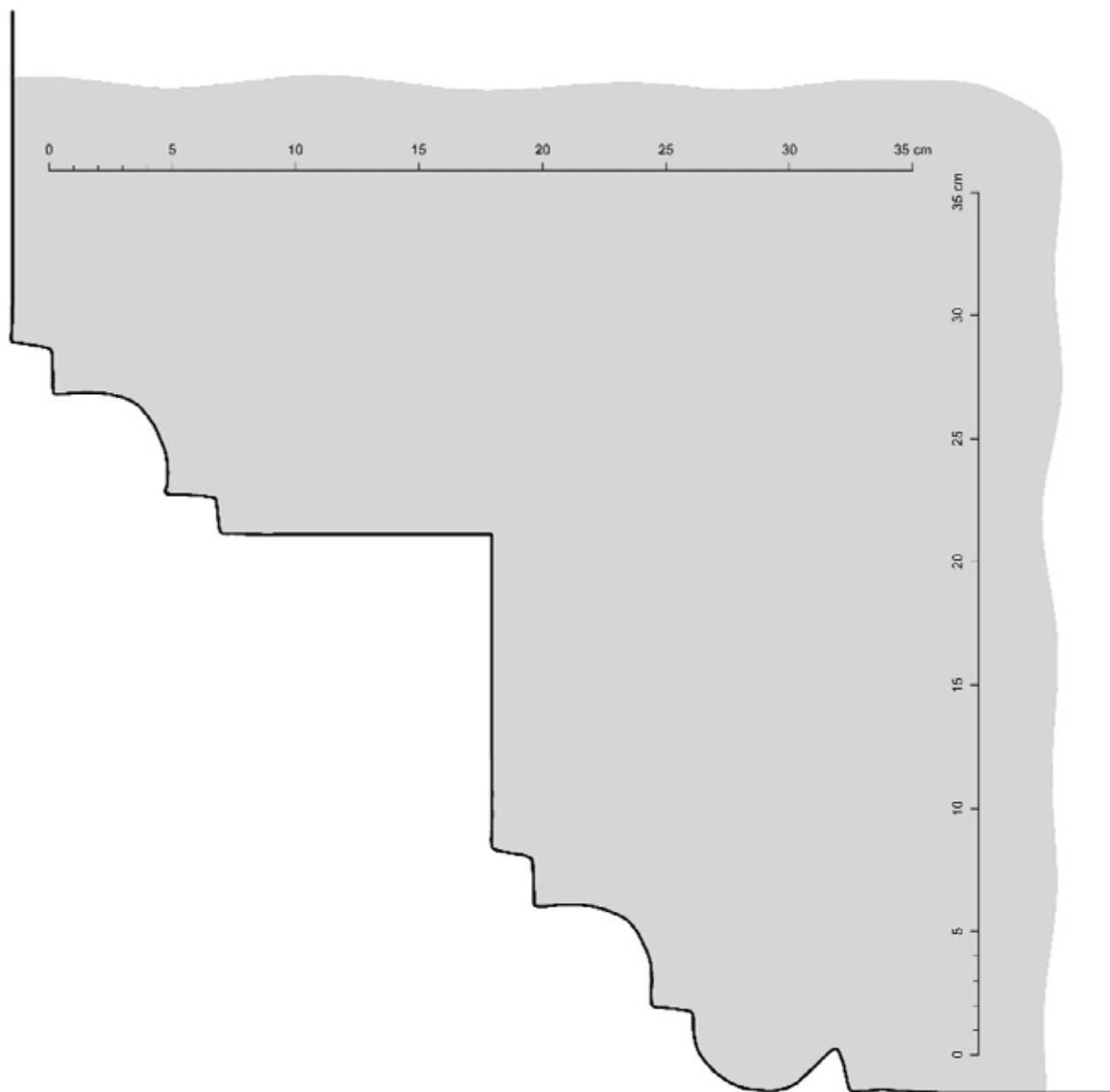

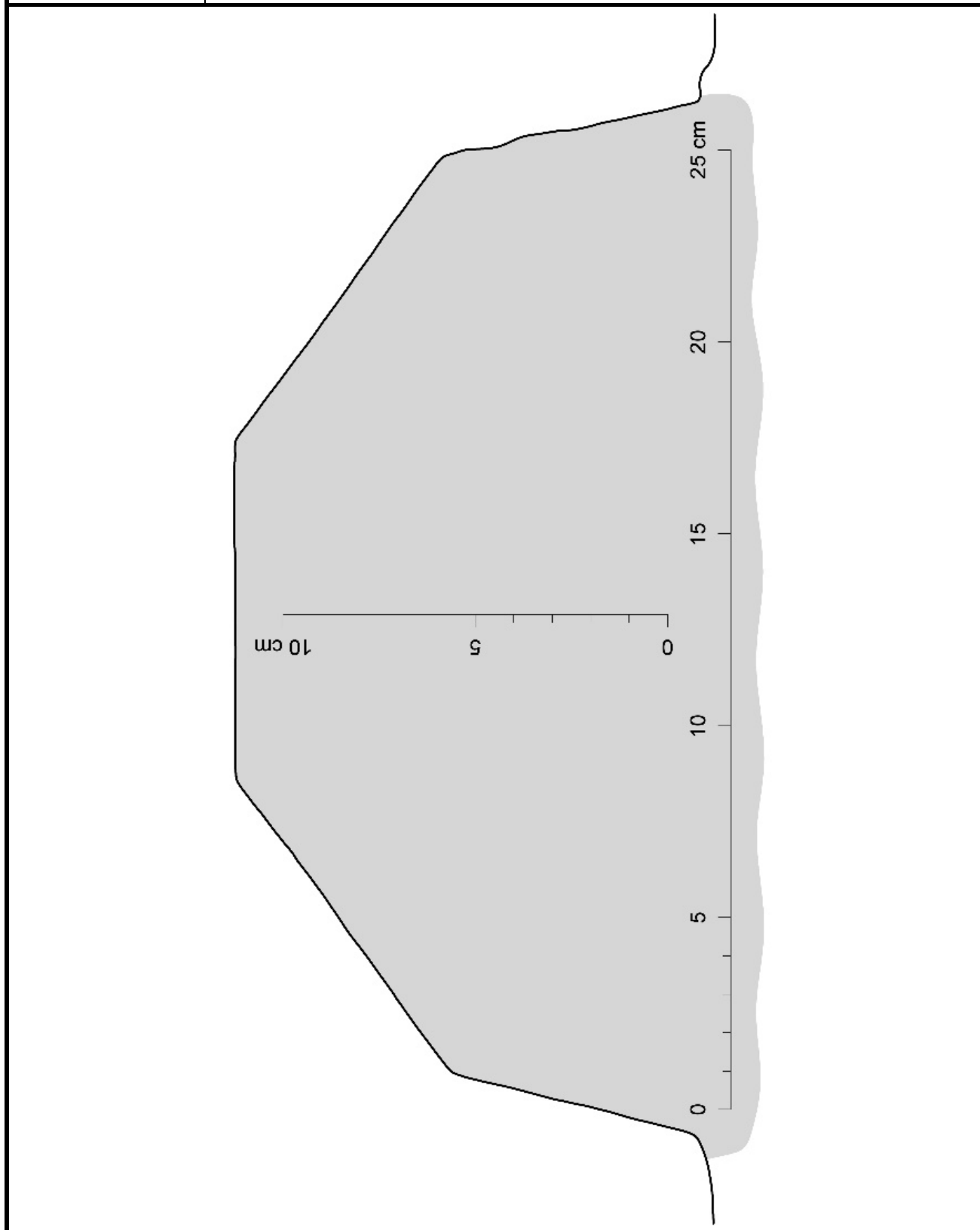
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil jižní stojky vítězného oblouku.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil východní exteriérové stojky jihovýchodního okenního otvoru lodi.		

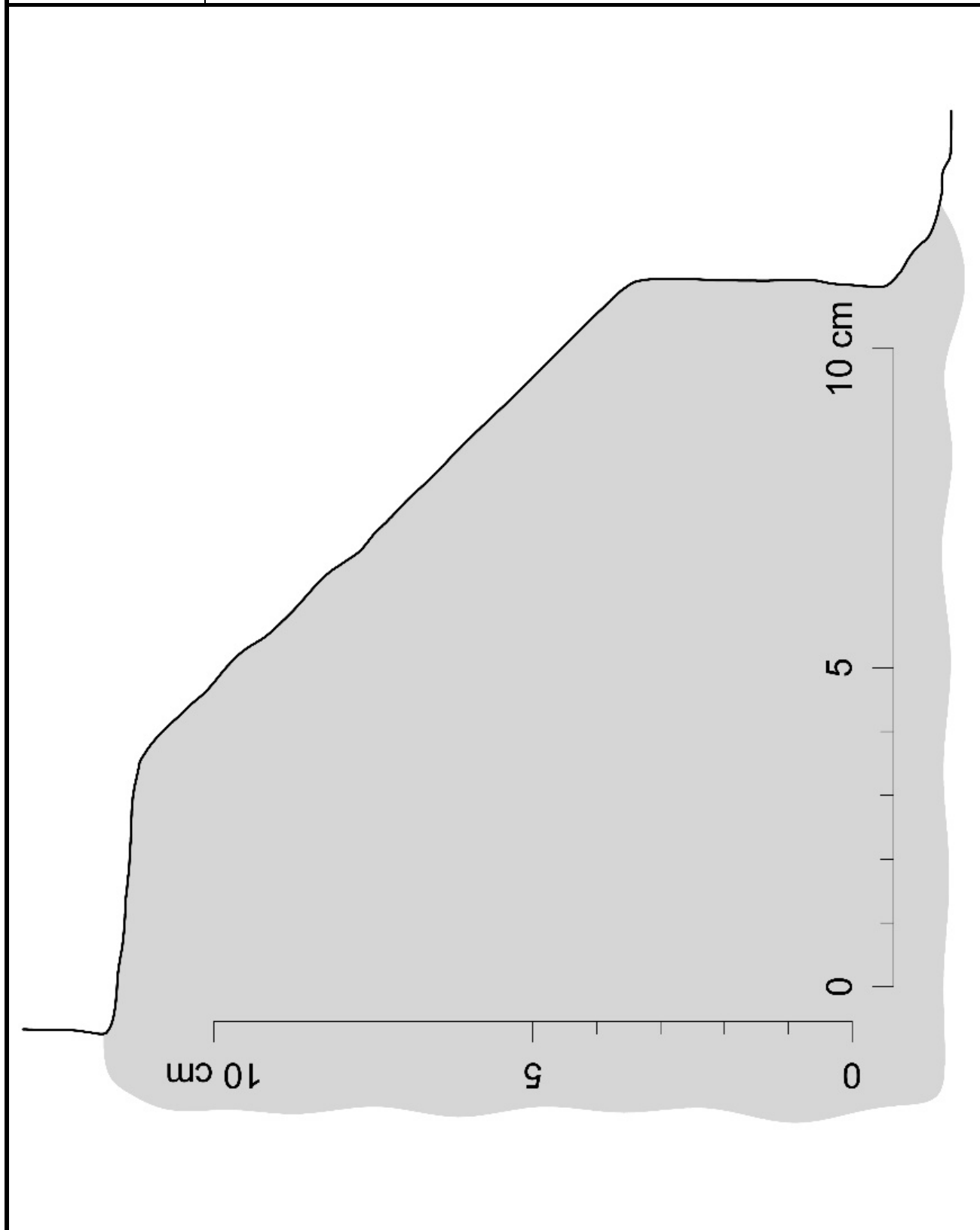

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Horizontální profil jižní konzole presbytáře.		

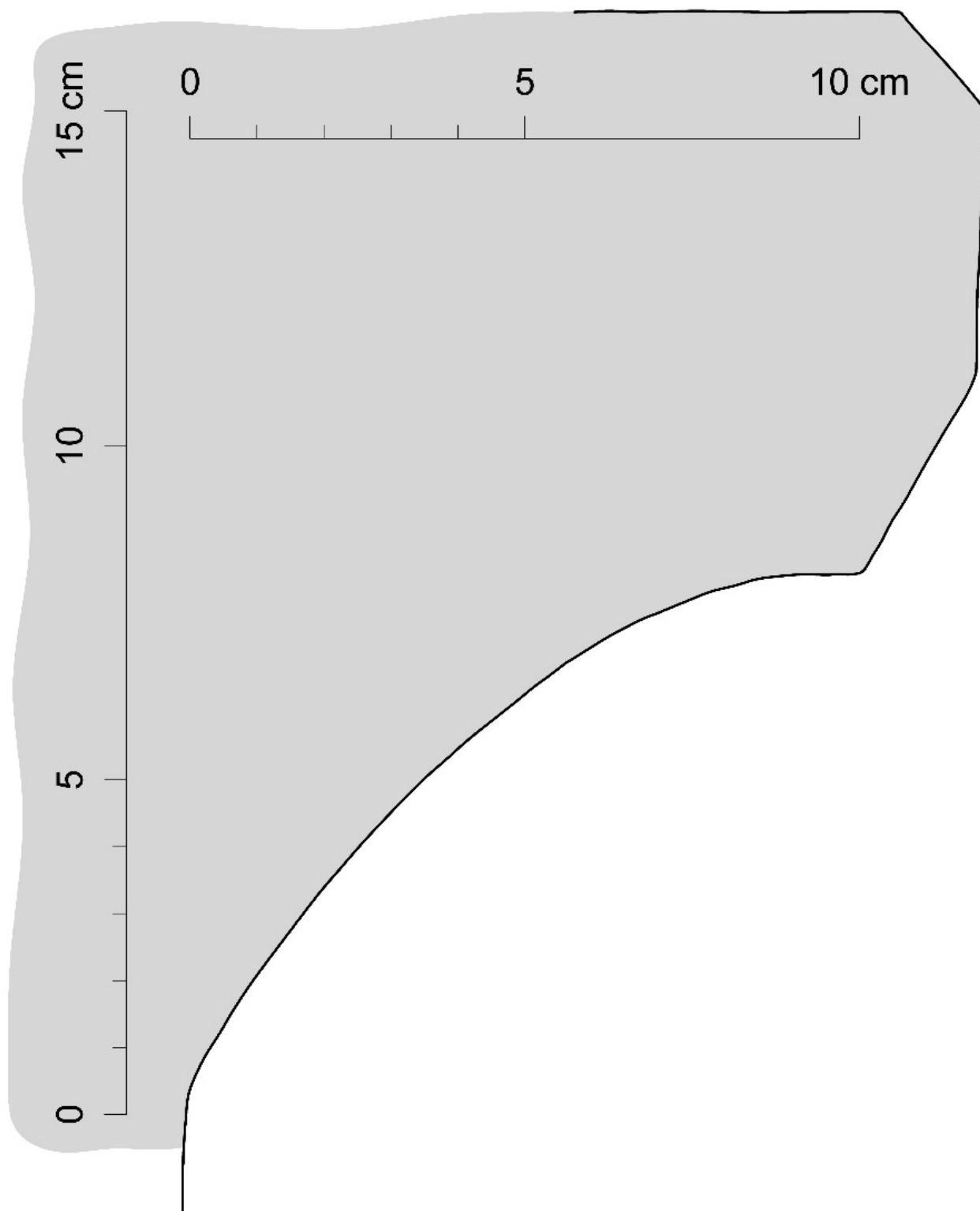

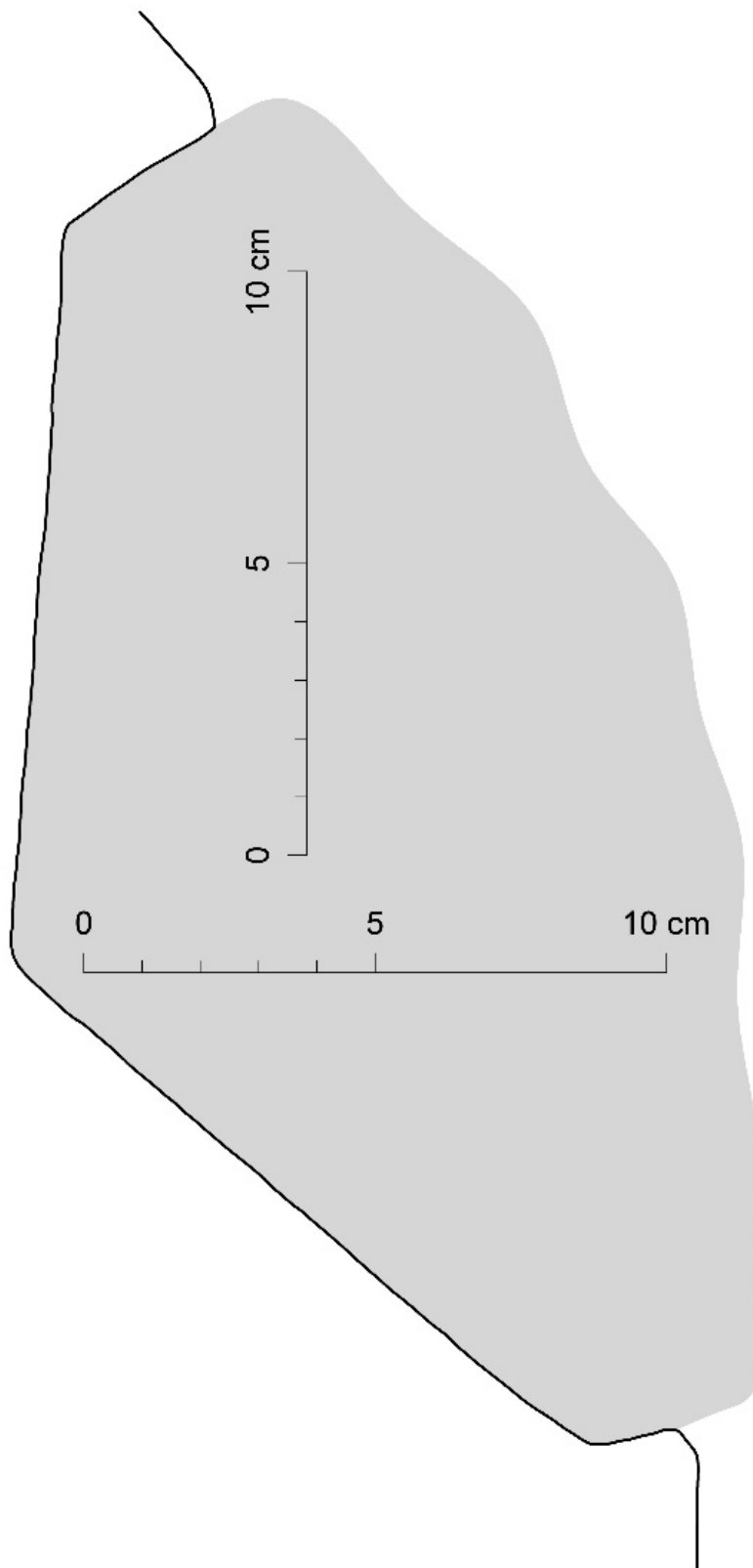
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Horizontální profil jihozápadní konzole presbytáře.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Vertikální profil jihozápadní konzole presbytáře.		

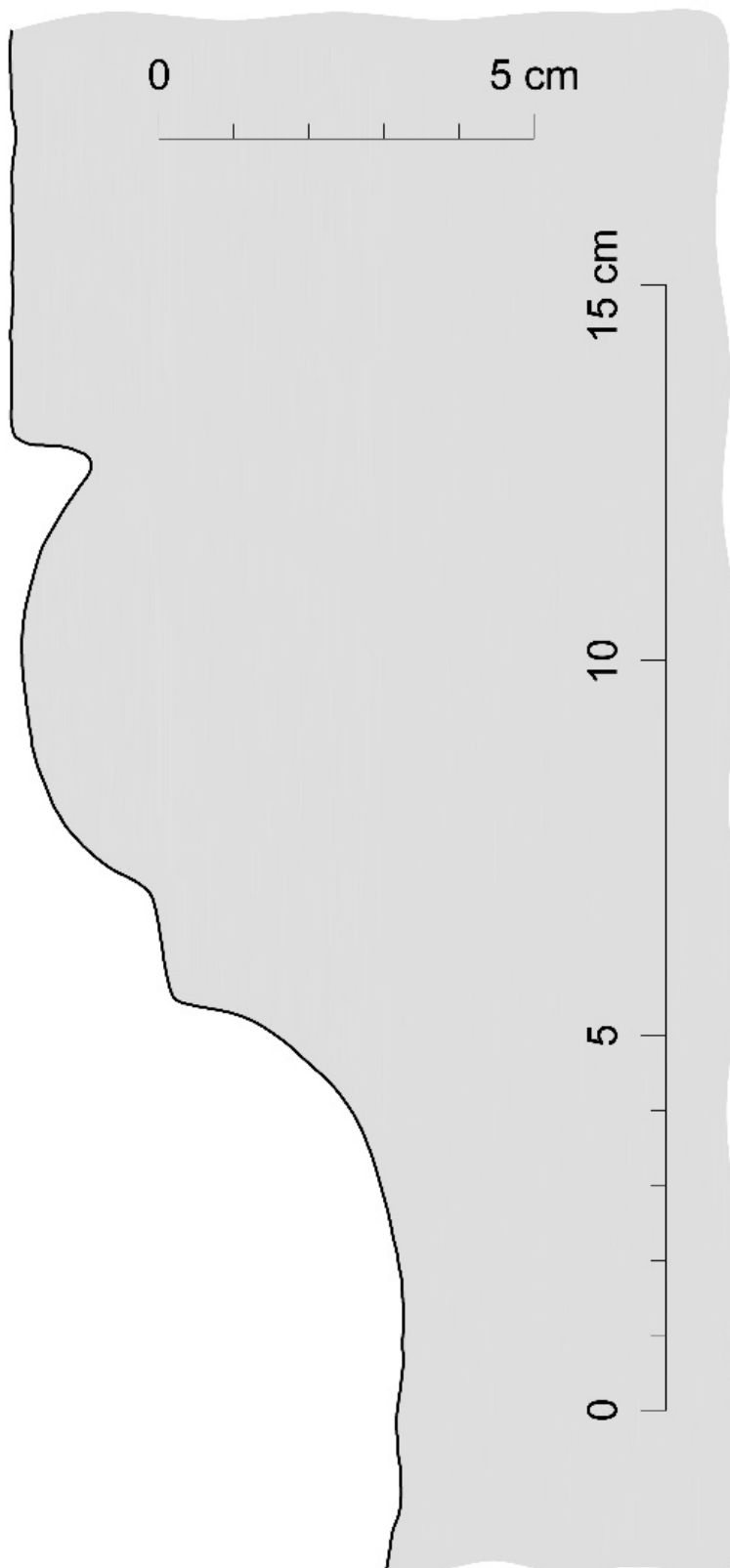

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil východoseverovýchodní konzole presbytáře.		

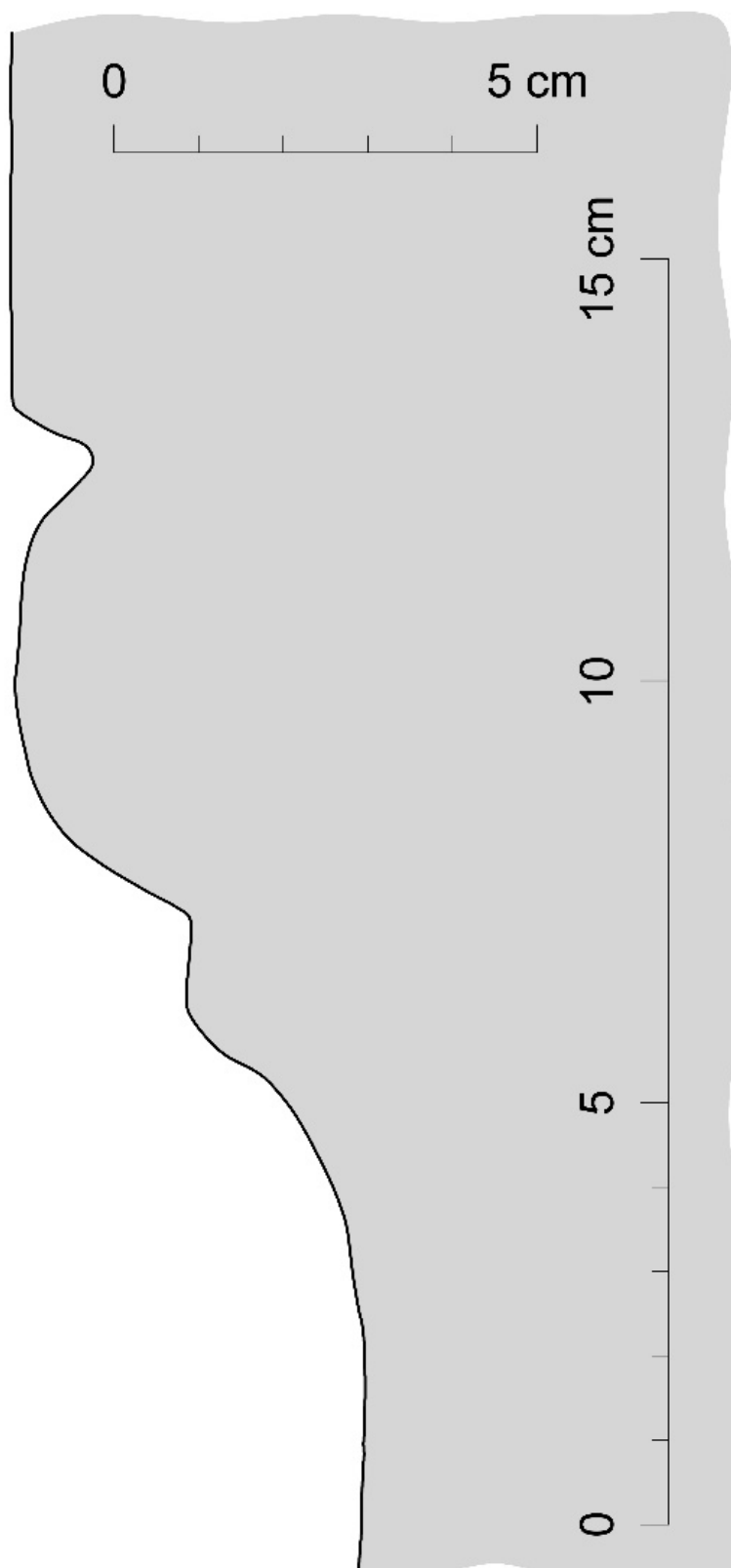

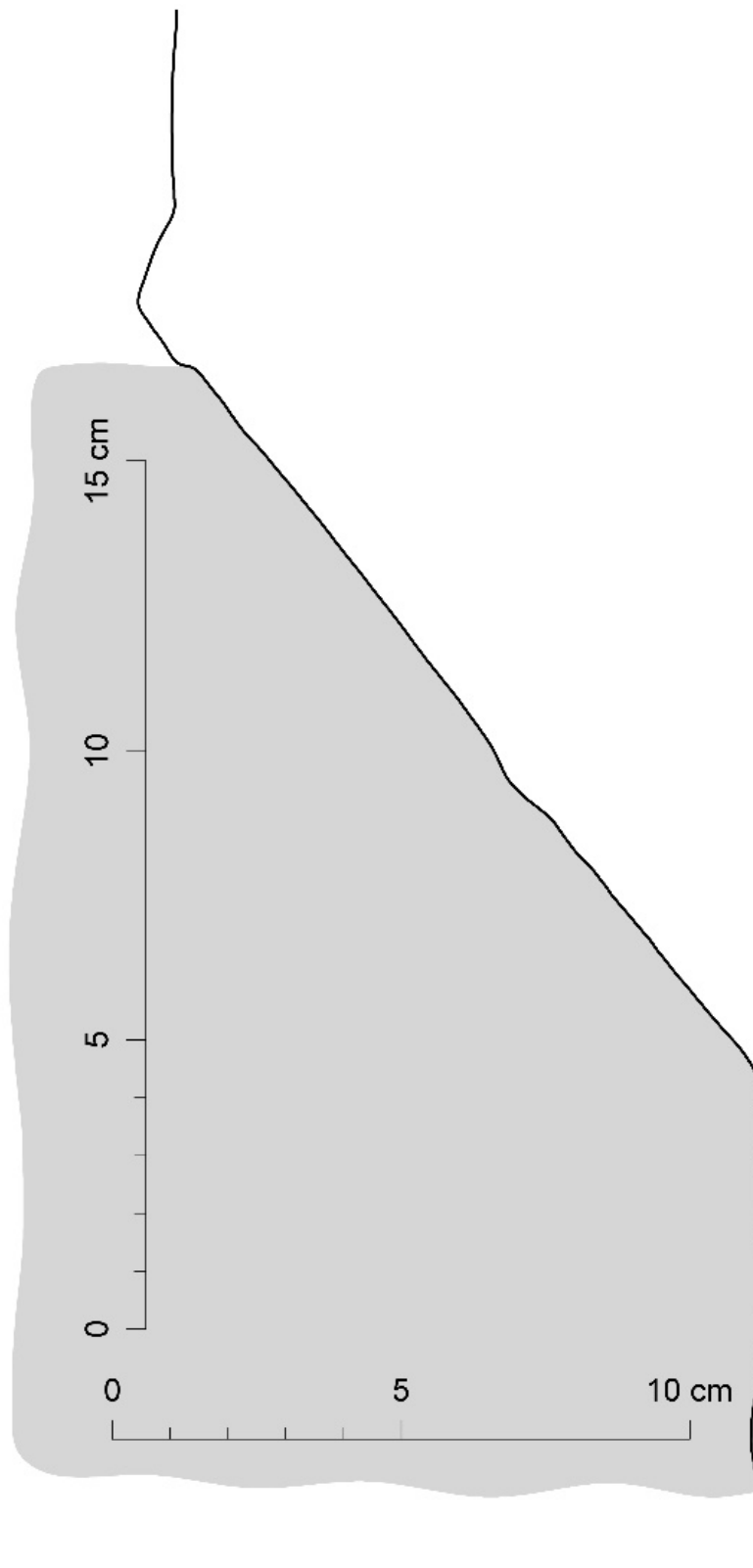
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil odhaleného článku druhotně zazděného do severního zdiva presbytáře.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil odhaleného článku druhotně zadržného do severního zdiva sakristie.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil soklu presbytáře.		

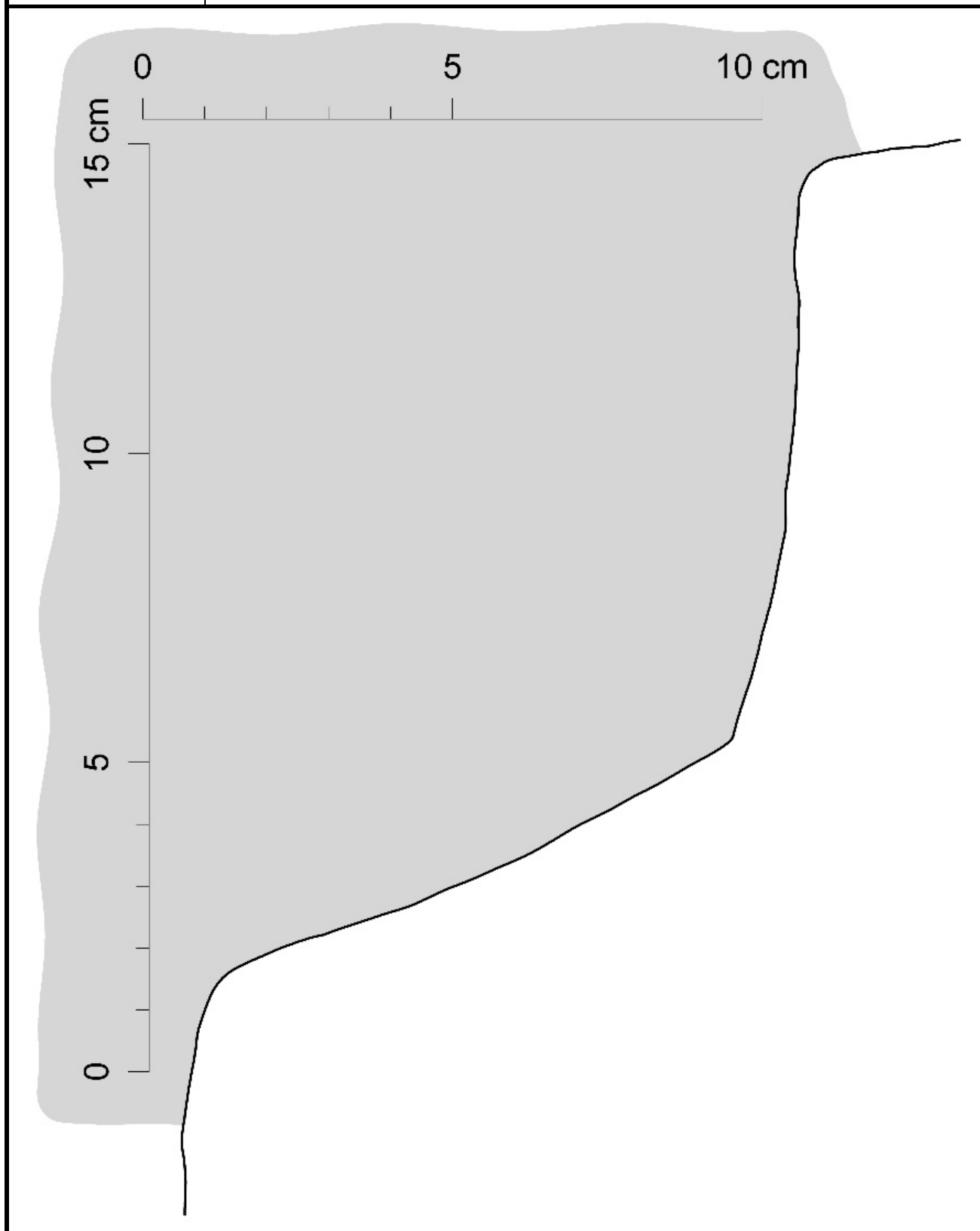
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Vertikální profil jižní římsy arkádového oblouku 1. patra věže.		

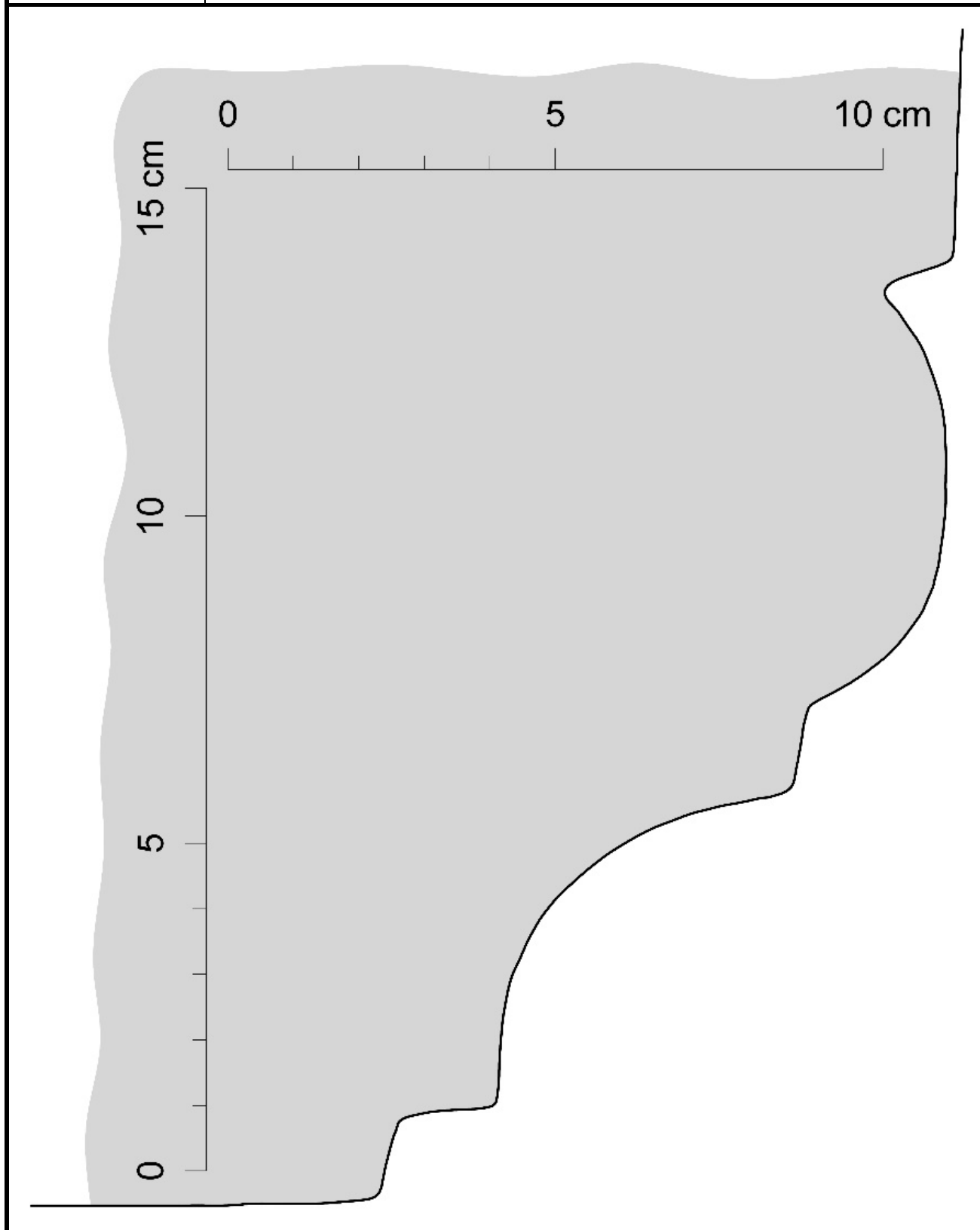
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Horizontální profil jihozápadního výběhu klenby prvního patra věže.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Horizontální profil severozápadního výběhu klenby prvního patra věže.		

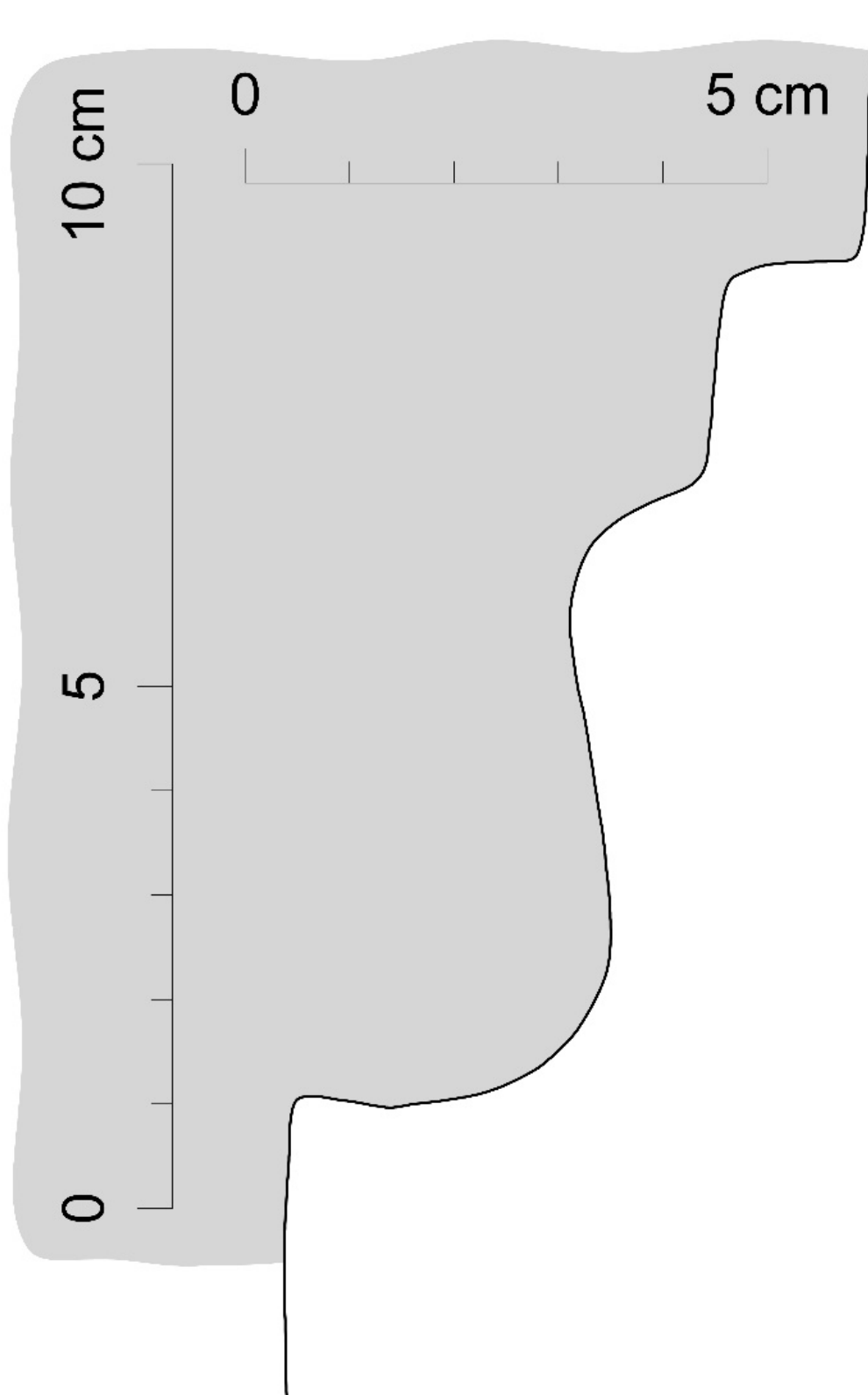

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil vnitřní hrany archivoly jižního portálu lodi.		

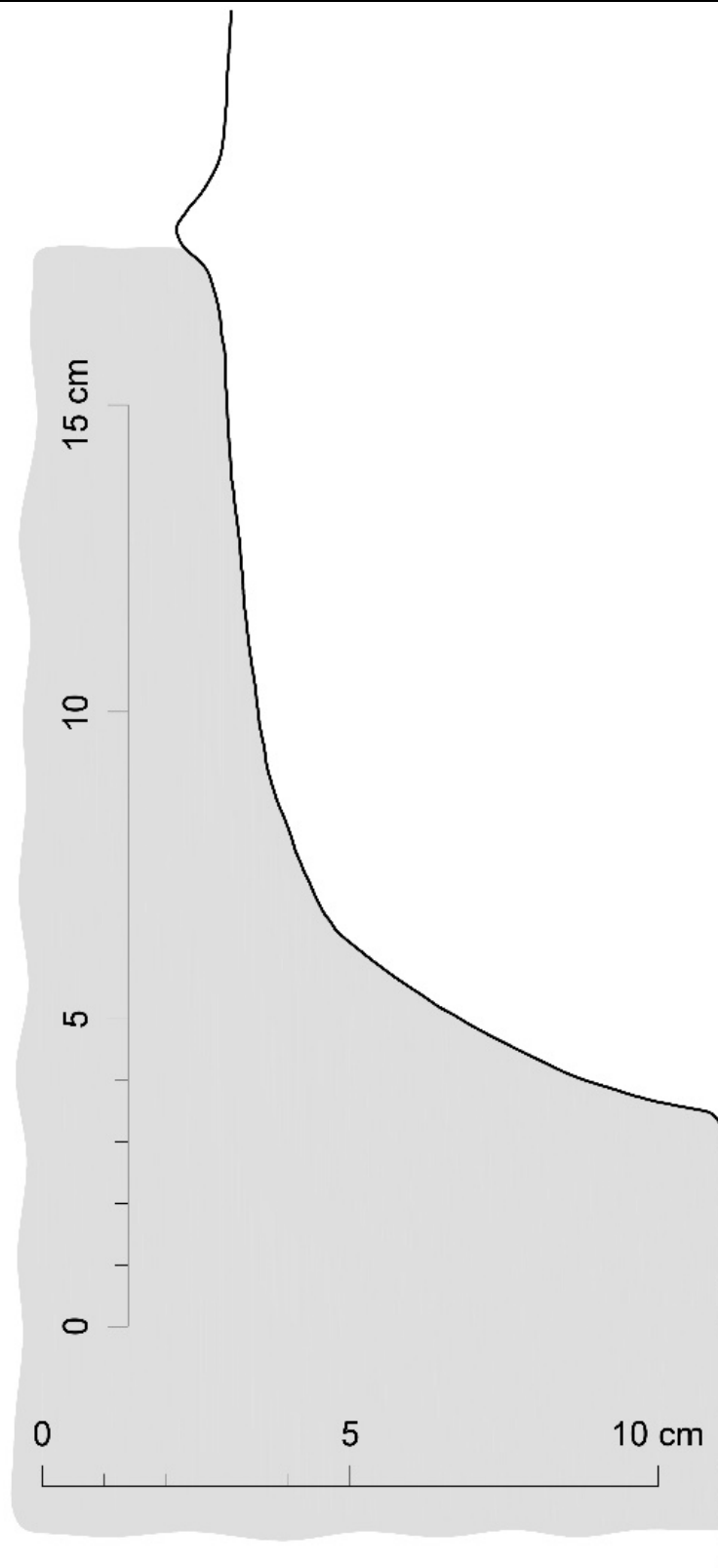

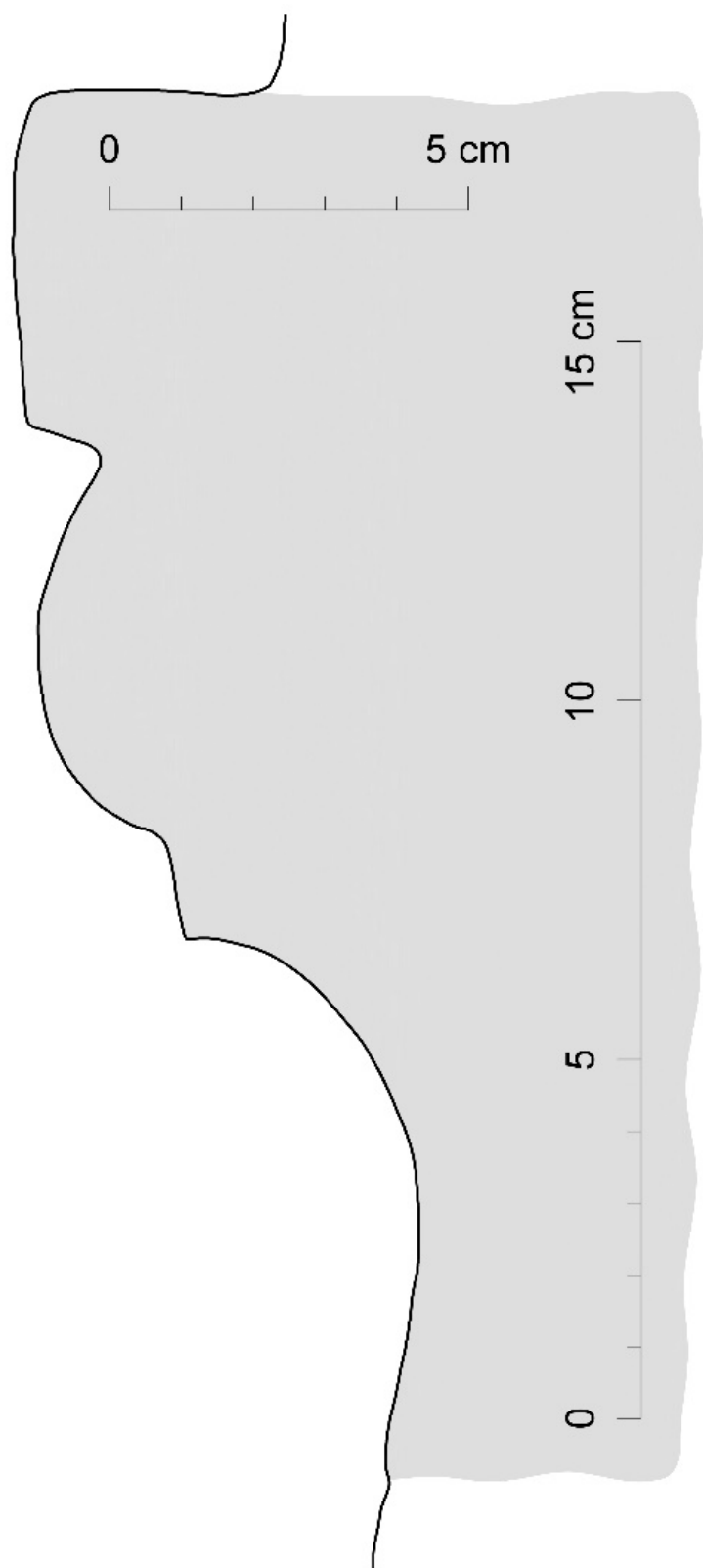
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil obloučkového vlysu archivolty jižního portálu lodi.		

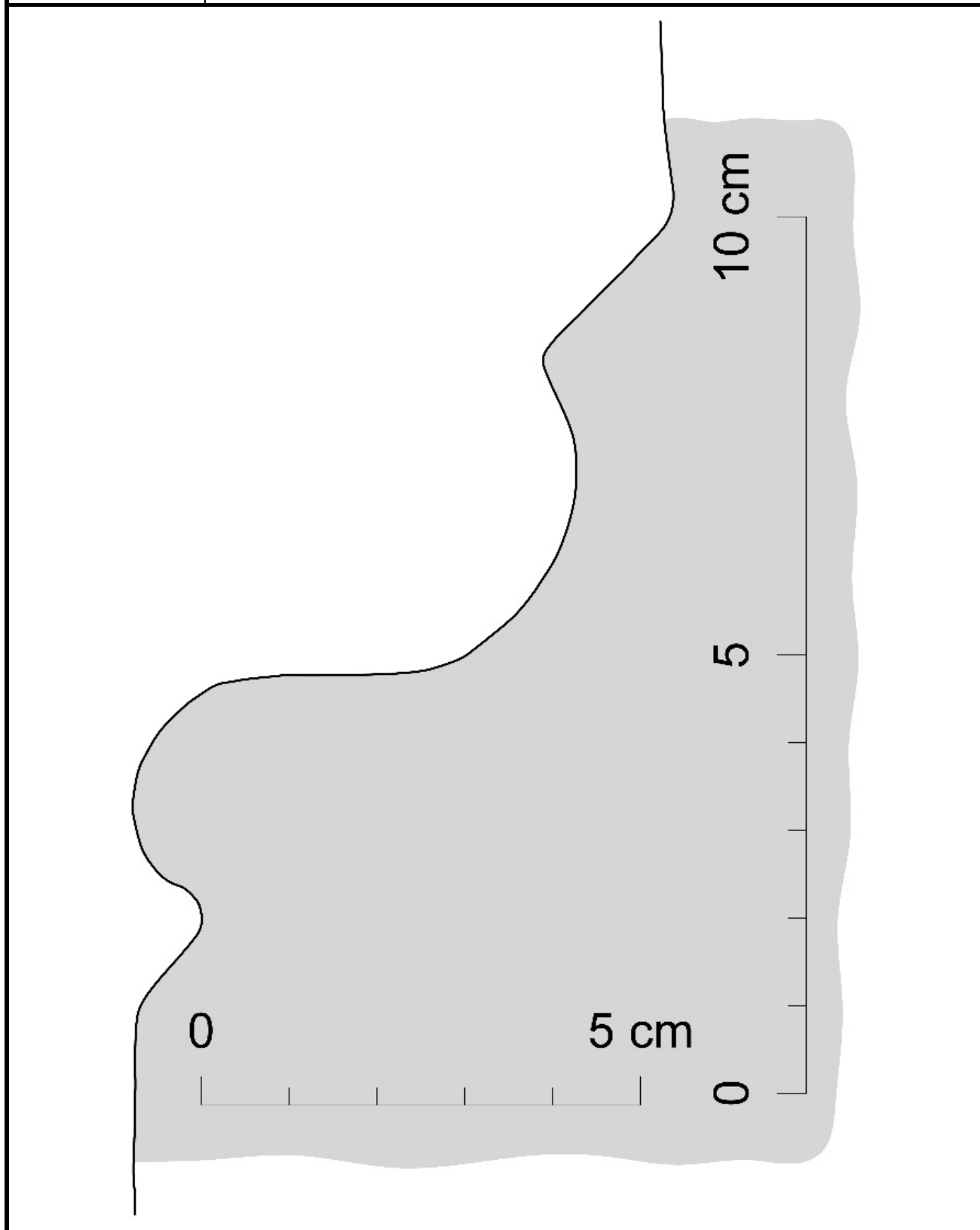
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil soklu lodi.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil východní římsy jižního portálu lodi.		

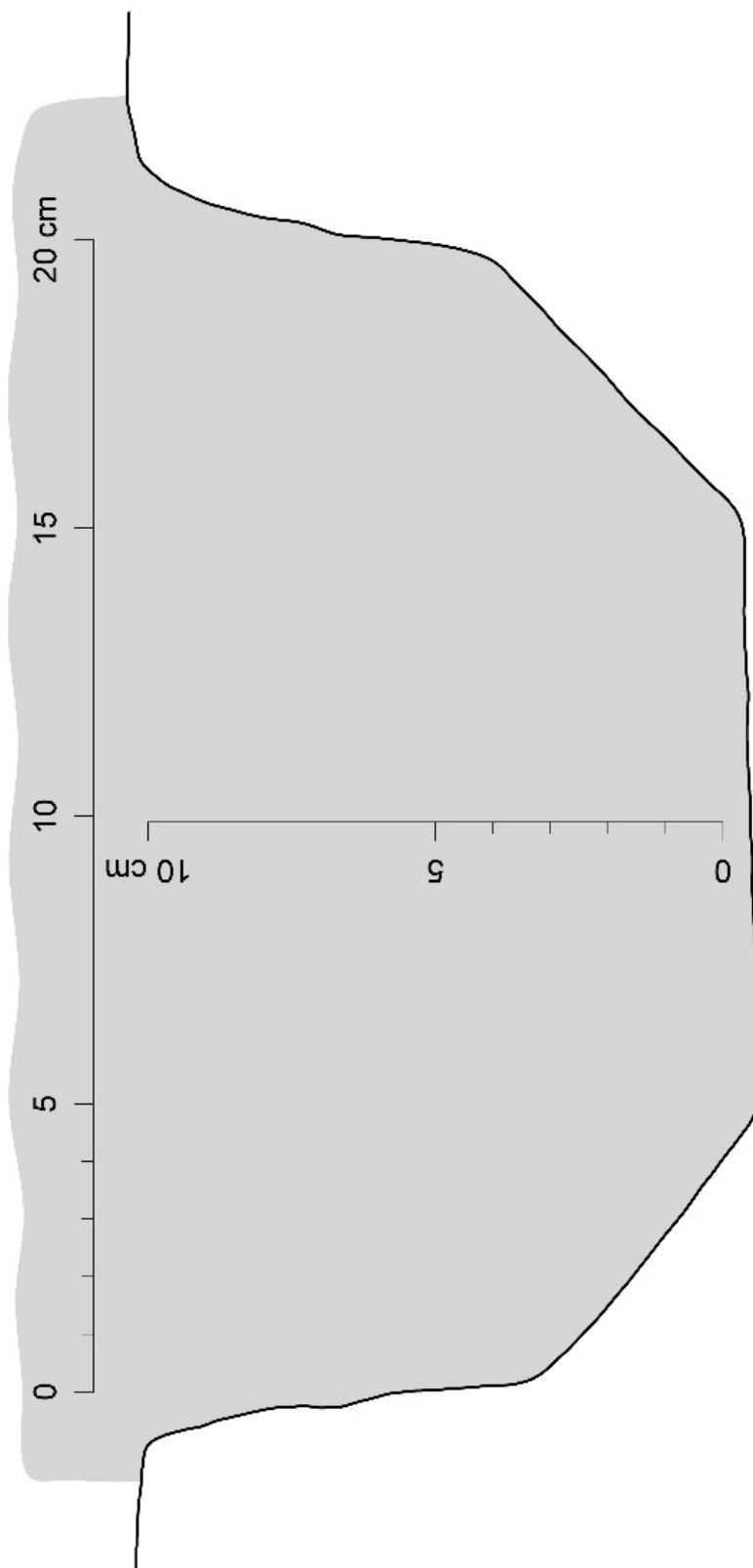

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil soklu vítězného oblouku.		

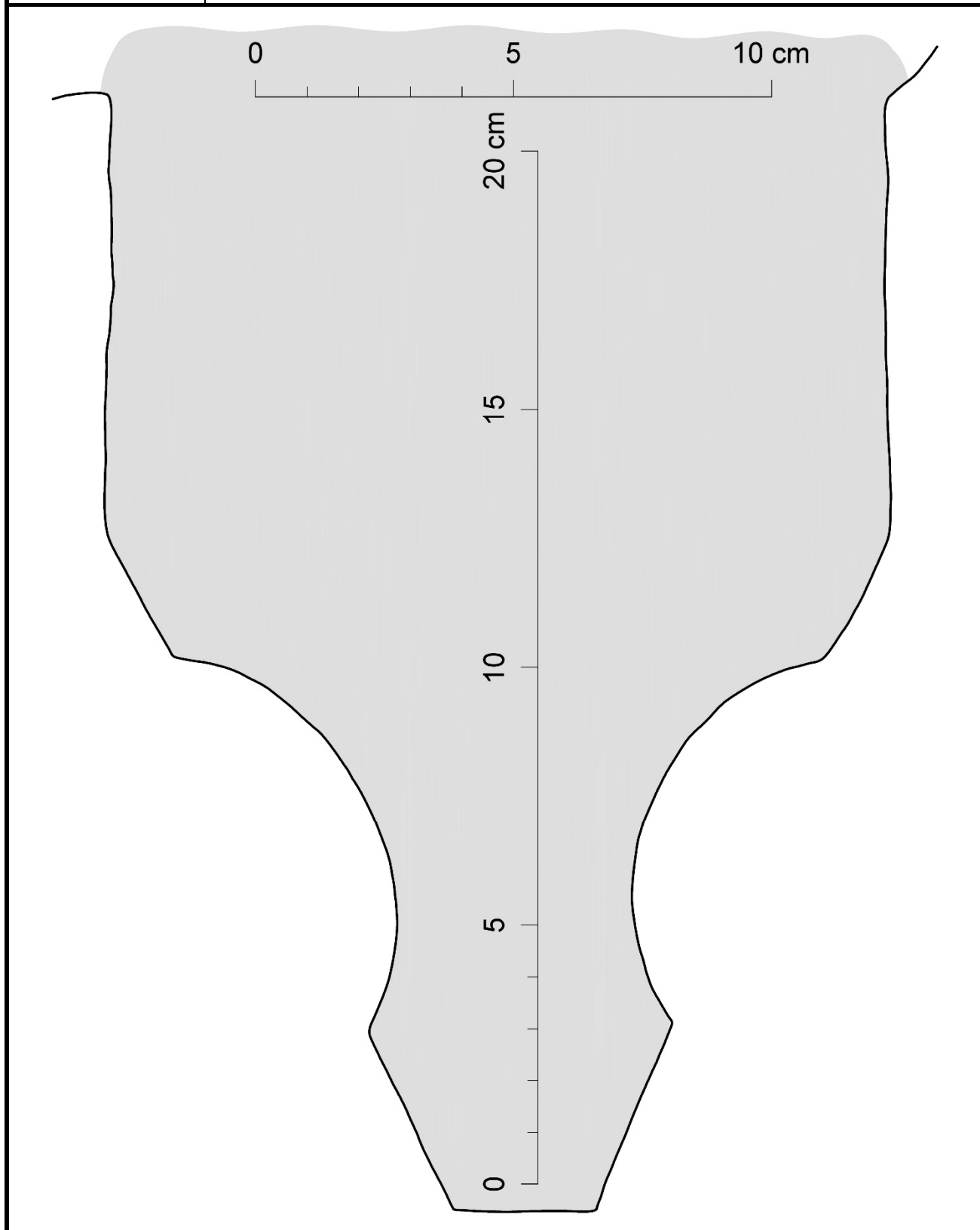

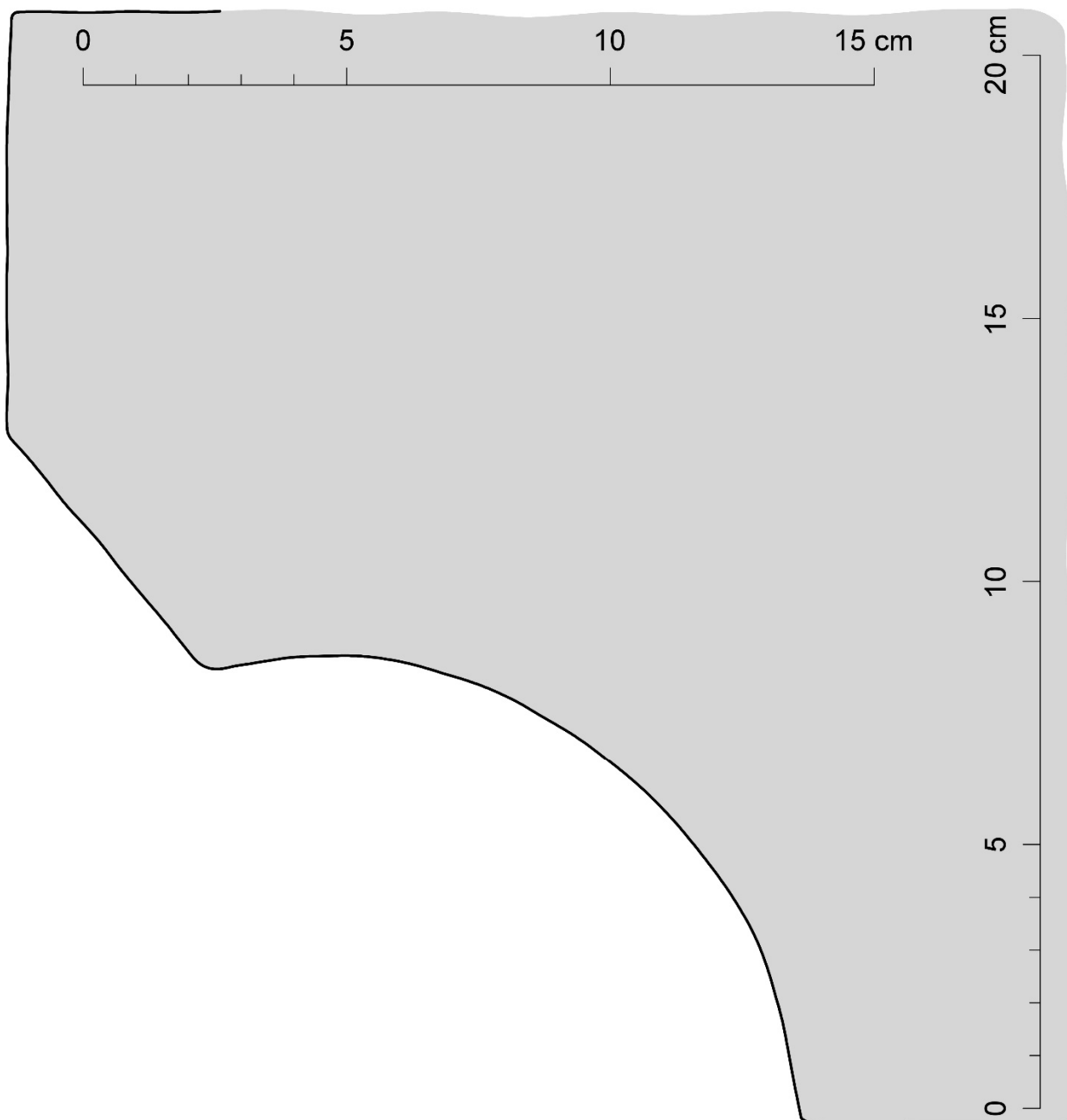
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Horizontální profil druhé konzole od západu severní strany presbytáře.		

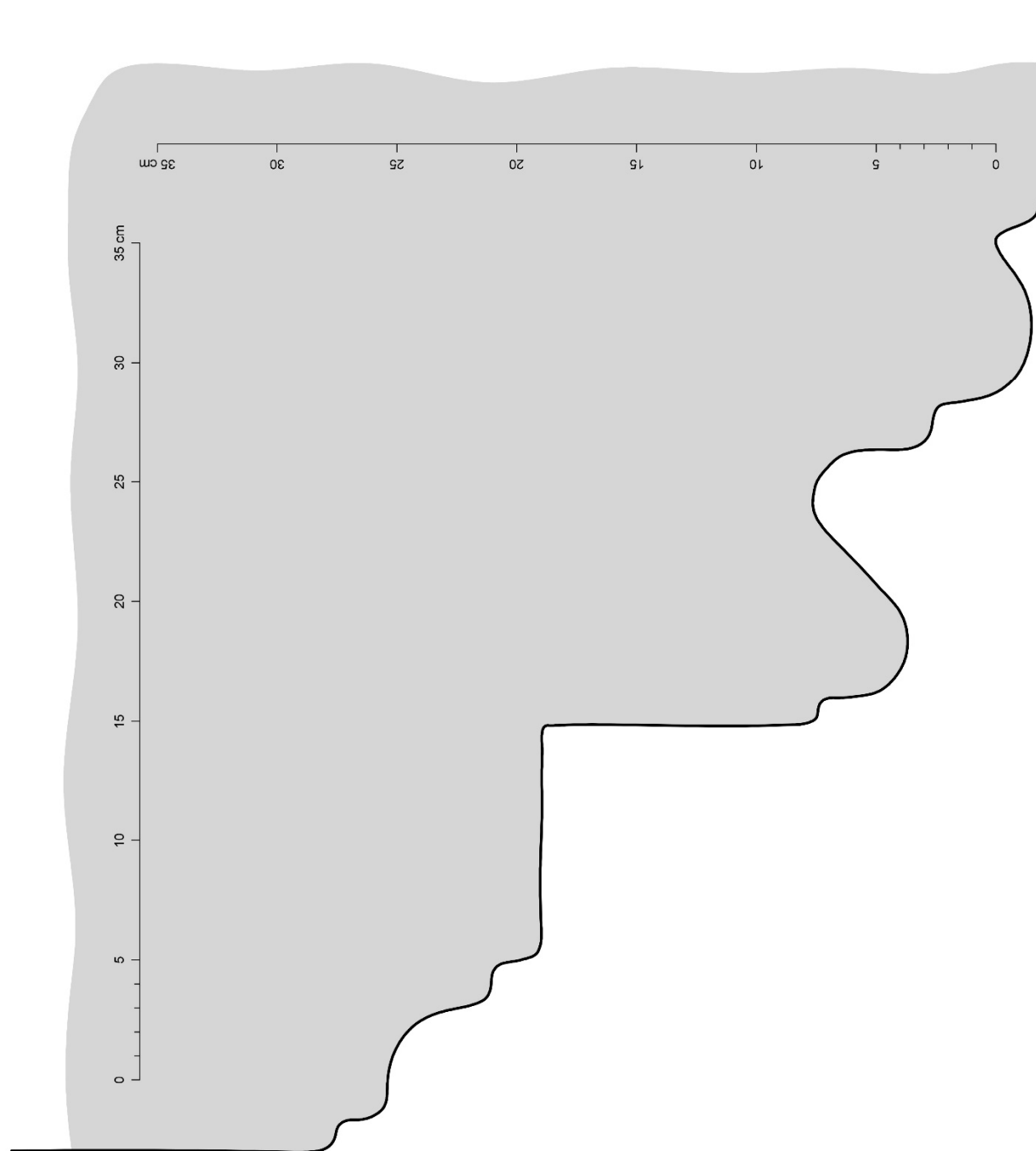
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil žebra klenby presbytáře.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2019
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Obrysová šablona s posuvnými jehlami.		
Popis:	Profil korunní římsy presbytáře.		

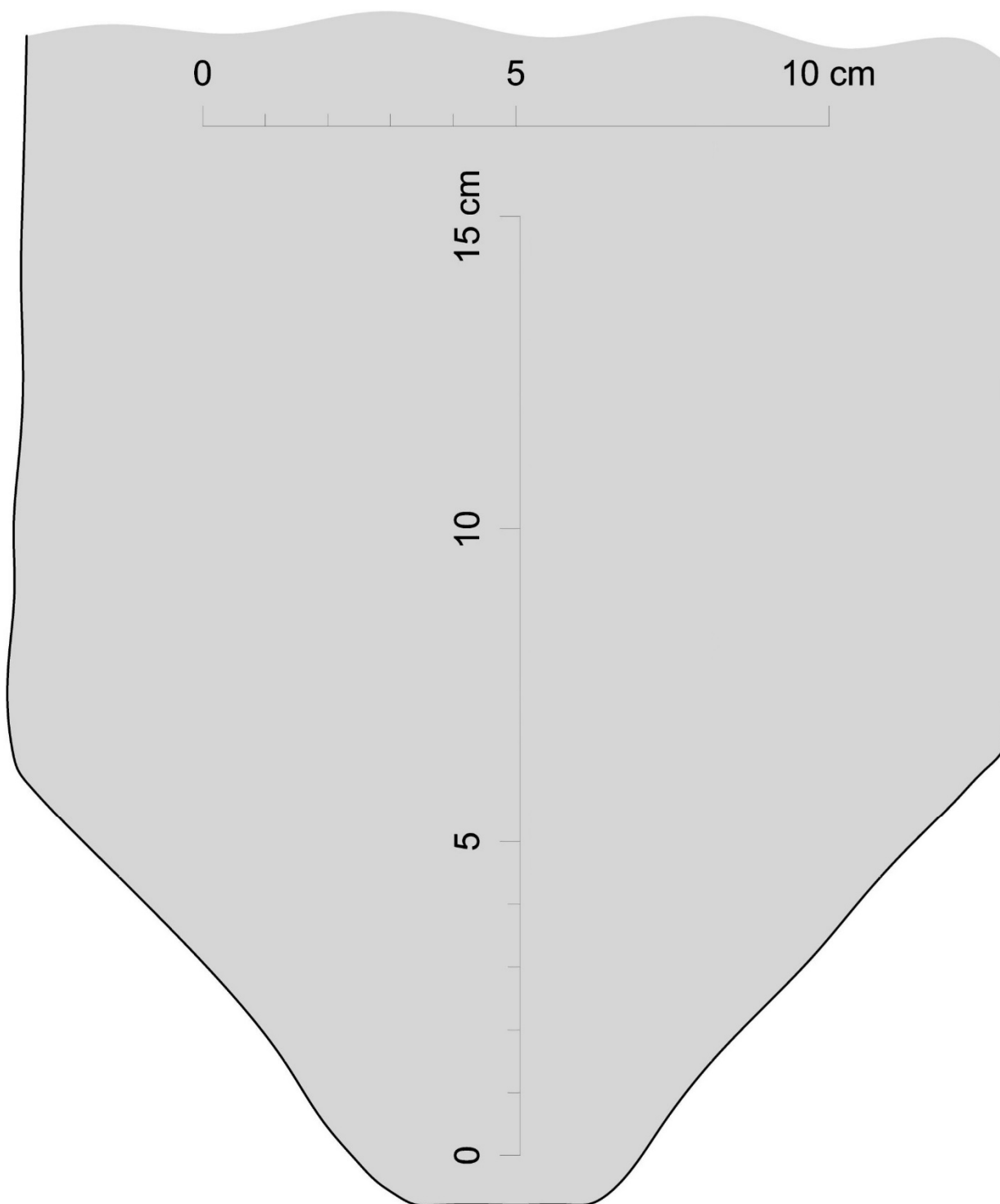

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2021
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Vícesnímková fotogrammetrie.		
Popis:	Profil exteriérové východní stojky jihozápadního okenního otvoru lodi.		

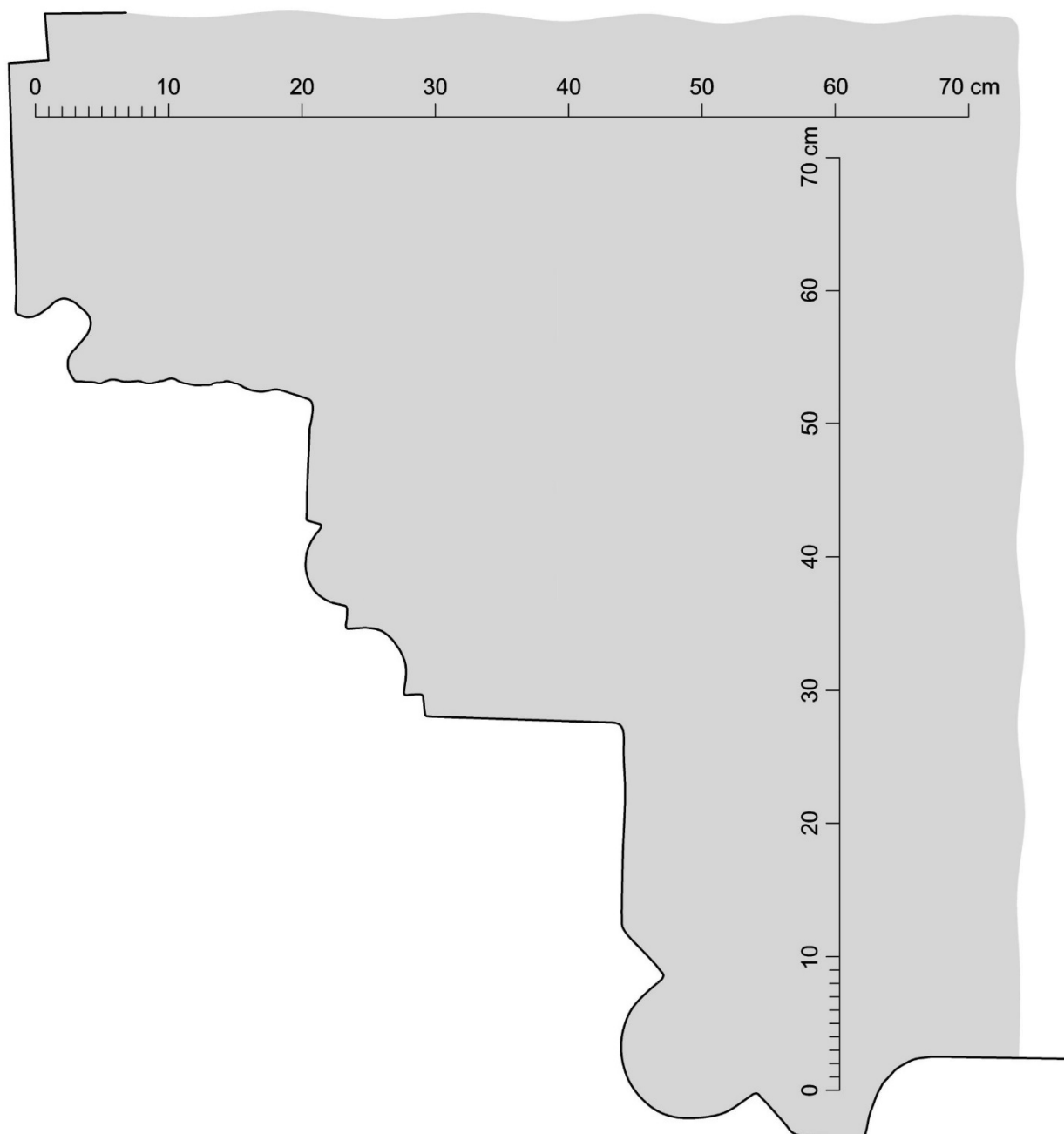

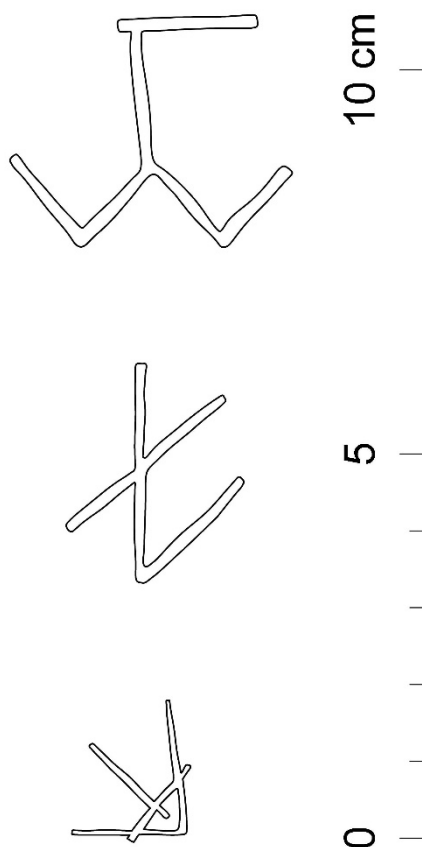
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2021
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Vícesnímková fotogrammetrie.		
Popis:	Profil dílu klenebního žebra deponovaného v 1. patře věže.		

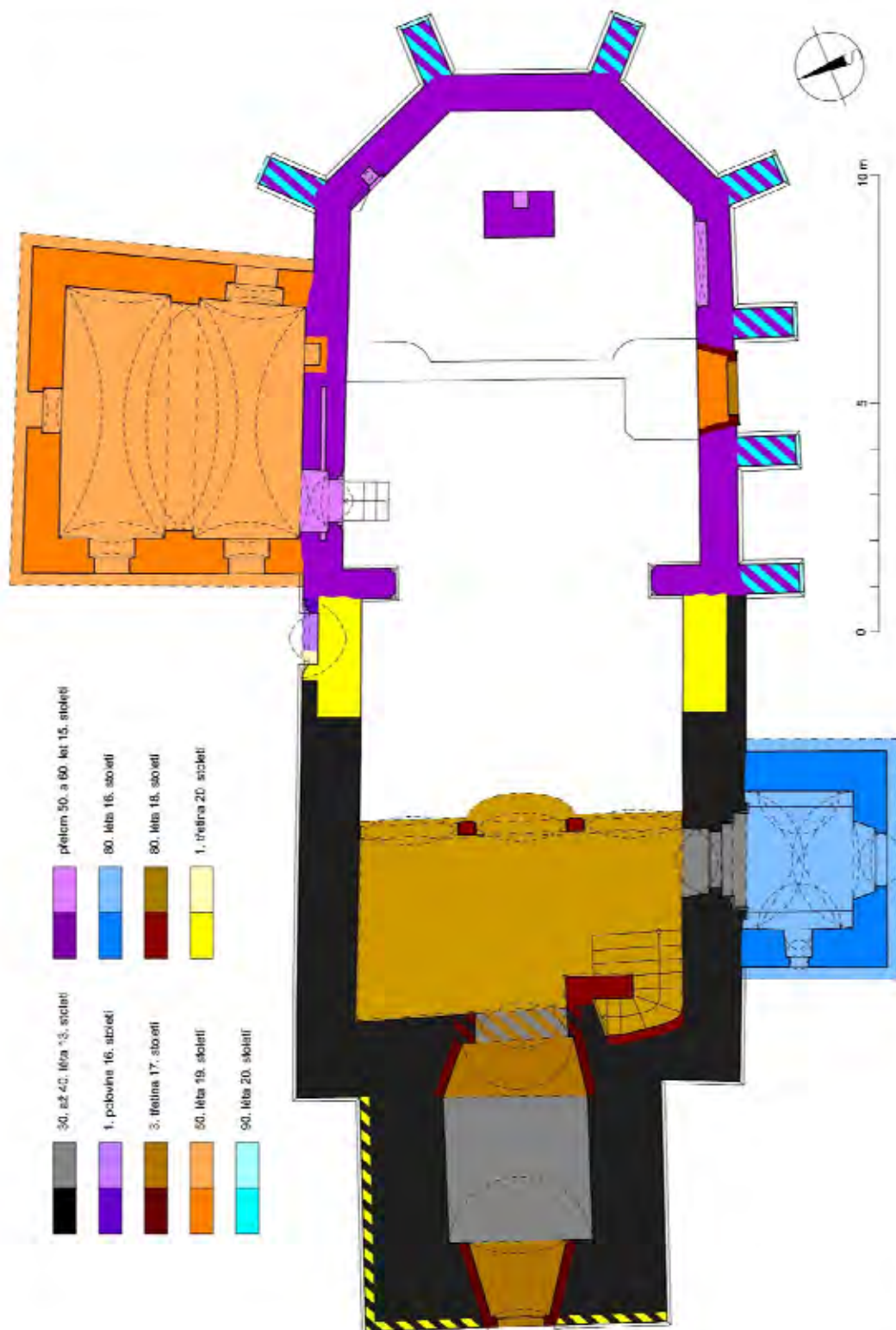
Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2021
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Vícesnímková fotogrammetrie.		
Popis:	Profil východní stojky jižního portálu lodi.		

Autor zaměření:	Jaroslav Skopec	Rok:	2009
Kresba:	Jaroslav Skopec	Úprava:	Jaroslav Skopec
Metoda měření:	Pauzování na průhlednou fólii.		
Popis:	Nárysy čelních pohledů kamenických značek z okenních ostění presbytáře (nahore a uprostřed) a z klenebních konzol a sedile (dole).		

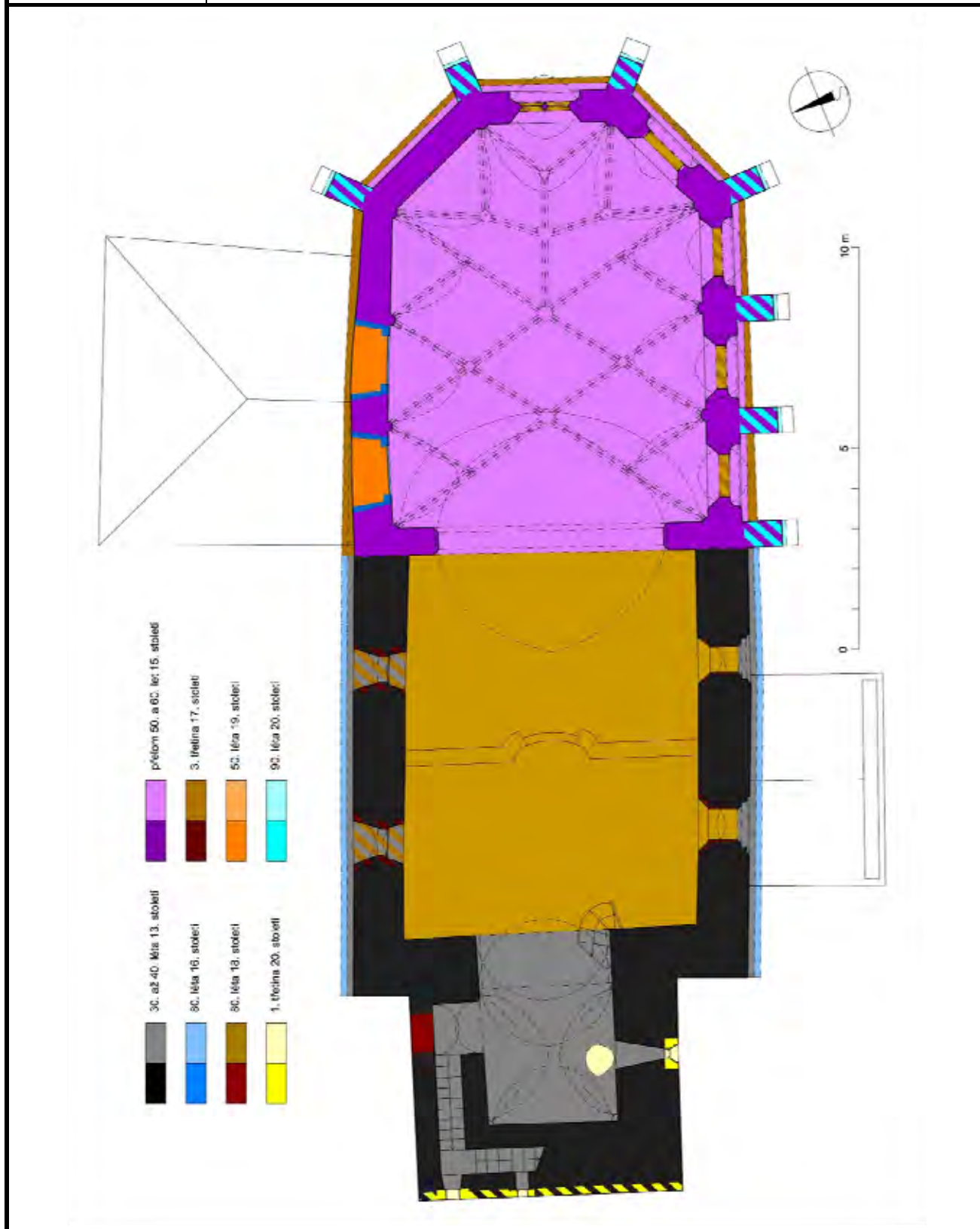

Autor zaměření:	J. Skopec, T. Brož, M. Nový		Rok:	2009–19
Kresba:	J. Skopec	Vyhodnocení:	J. Skopec	
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr, totální stanice, vícenímková fotogrammetrie.			
Popis:	Půdorys na úrovni přízemí věže.			

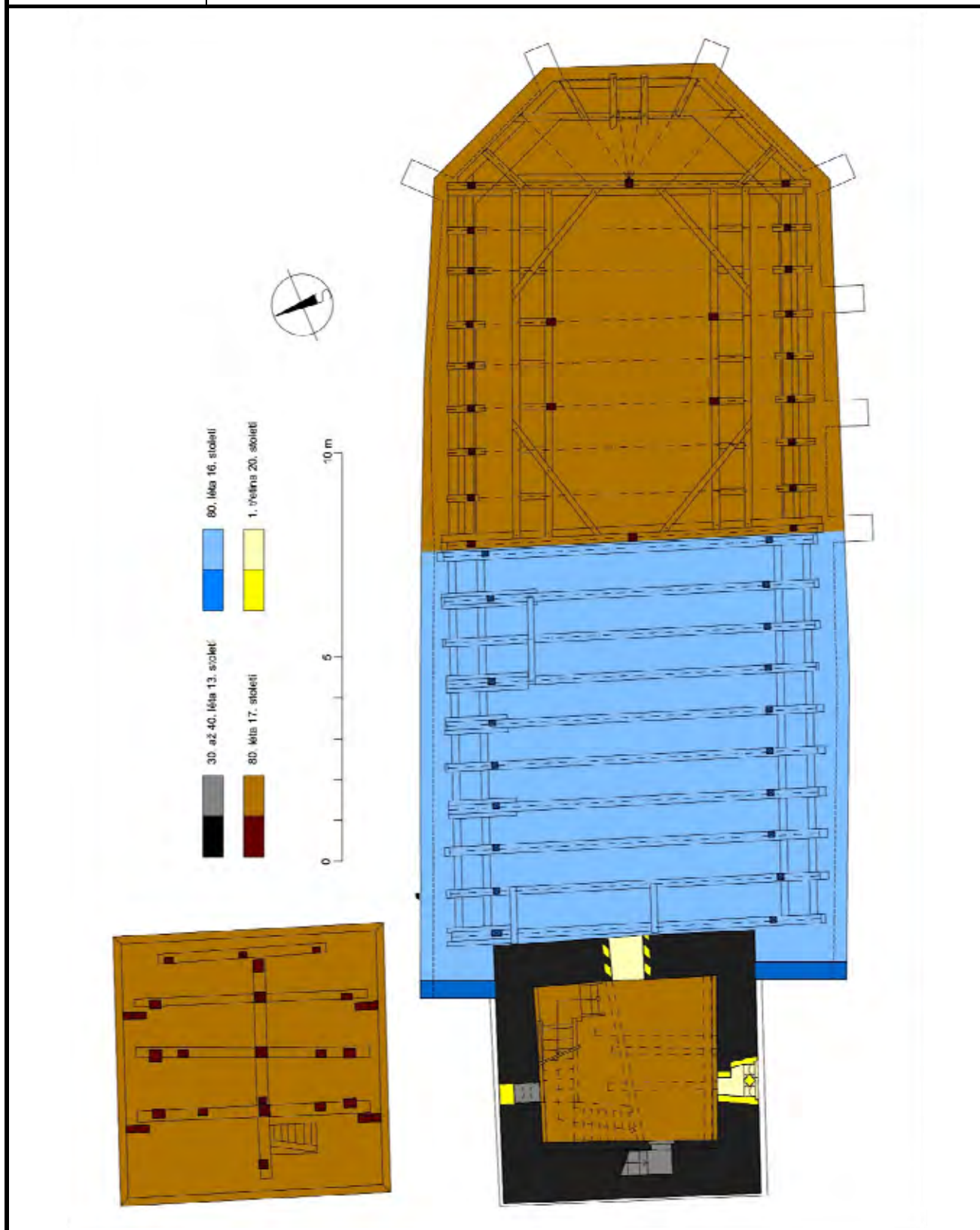

Autor zaměření:	J. Skopec, T. Brož, M. Nový		Rok:	2009–19
Kresba:	J. Skopec	Vyhodnocení:	J. Skopec	
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr, totální stanice, vícenímková fotogrammetrie.			
Popis:	Půdorys na úrovni prvního patra věže.			

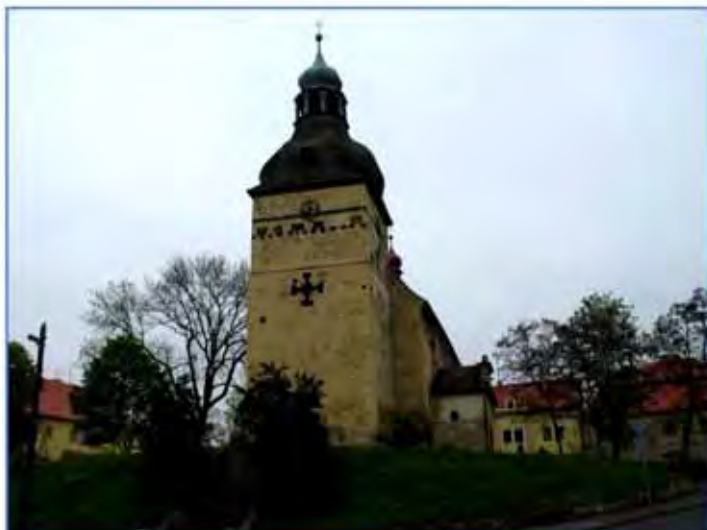

Autor zaměření:	J. Skopec, T. Brož, M. Nový		Rok:	2009–19
Kresba:	J. Skopec	Vyhodnocení:	J. Skopec	
Metoda měření:	Skládací metr, laserový dálkoměr, totální stanice, vícenímková fotogrammetrie.			
Popis:	Půdorys na úrovni druhého patra věže a zvonového patra věže.			

Výzkumná zpráva č. 062-10

Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků
kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi (okr. Louny)

DendroLab Brno
Ing. Tomáš Kyncl, Eliášova 37, Brno 616 00, IČO 75758041

---

květen 2010

koeficientu a koeficientu souběžnosti (Gleichlaufigkeit) po standardizaci pomocí vysokofrekvenčních filtrů dle Hollsteina (1980) a metodou Baillie & Pilcher (1973). Nalezená synchronní pozice byla ověřena v programu Cofecha, kde byl vypočítán korelační koeficient bez použití výše uvedených filtrů.

4. Použití standardní chronologie a srovnávací letokruhové řady

Pro datování jedlového dřeva byla použita standardní chronologie jedle pro Čechy (je-ce05 - 1131 - 1998), smrk byl datován pomocí standardní chronologie smrku pro Čechy (sm-ce05 - 1151 - 2002) a borovice pomocí standardní chronologie borovice pro Čechy (bo-ce05 - 1178 - 2002). Všechny použité standardy byly sestaveny v Botanickém ústavu AV ČR v Průhonicích. Pro datování dubového dřeva byla použita standardní chronologie dubu pro Čechy (ce-ges04) sestavená M. Rybníčkem z MZLU v Brně.

5. Výsledky

5.1. Relativní datování

Letokruhové křivky všech vyhodnocených jedlových trámů z krovu nad presbytářem byly synchronizovány do 78 let dlouhé průměrné chronologie označené S14libceves-kostelAB1 (graf 2). Letokruhové křivky jedlových trámů z konstrukce sanktusníku byly sumarizovány do 37 let dlouhé chronologie označené S14libceves-kostelAB2 (graf 3). Letokruhové křivky získané z trámů krovu nad lodí vytvořily průměrnou chronologii S14libceves-kostelAB3 (graf 4).

Letokruhové křivky smrkových trámů konstrukce sanktusníku byly sumarizovány do 34 let dlouhé chronologie označené S14libceves-kostelPC1 (graf 5). Letokruhové křivky smrkových kleštín z krovu nad presbytářem vytvořily 65 let dlouhou chronologii S14libceves-kostelPC2 (graf 6). Letokruhové křivky smrkových trámů krovu sakristie byly sumarizovány do 58 let dlouhé chronologie označené S14libceves-kostelPC3 (graf 7).

Letokruhové křivky dubových překladů schodiště ve věži byly průměrovány do 91 let dlouhé chronologie S14libceves-kostelQU (graf 1).

Letokruhové křivky trámů S1428, S1415, S1429, S1430, S1436a7 a S1439a40 byly dále datovány samostatně.

5.2. Absolutní datování

Porovnání všech sestavených průměrných chronologií s příslušnými standardními chronologiemi pro Čechy vedlo k nalezení spolehlivých synchronních pozic (tab. 1, grafy 8 - 13). Ze samostatně vyhodnocených letokruhových křivek se podařilo spolehlivě datovat jedlovou řadu S1428 (graf 14) a smrkovou řadu S1429 (graf 15). Spolehlivá je také datace borového překladu S143940 (tato řada vykazuje velmi dobrou míru podobnosti také s chronologií jedle - viz tab. 1 a graf 16).

	je-ce05 (1131 – 1998)	sm-ce05 (1151 - 2002)	ce-ges04 (974 - 1808)
S14libceves-kostelAB1	8,36**; 8,24**; 81,4%**; 78 0,60 (t=6,54**)	-	-
S14libceves-kostelAB2	4,79**; 5,84**; 74,3%*; 37 0,78 (t=7,37**)	-	-
S14libceves-kostelAB3	12,4**; 12,8**; 85,4%**; 96 0,77 (t=11,7**)	-	-
S14libceves-kostelPC2	-	8,03**; 7,56**; 68,5%; 65 0,41 (t=3,57*)	-
S14libceves-kostelPC3	-	5,66**; 6,32**; 81,0%**; 58 0,64 (t=6,23**)	-
S14libceves-kostelQU	-	-	5,03**; 7,12**; 72,5%**; 91 0,56 (t=6,38**)
S1428	4,09**; 4,23**; 73,3%**; 43 0,45 (t=3,23*)	-	-
S1429	-	3,38*; 3,78**; 68,2%; 77 0,36 (t=3,34*)	-
S1439a40	3,09*; 3,03*; 55,7%; 61	-	-

Tab. 1: Hodnoty t-testu korelačního koeficientu po standardizaci letokruhových řad pomocí pětiletého klouzavého průměru (první číslo) a metodou popisovanou Hollsteinem (1980) (druhé číslo). Dále je uvedena hodnota koeficientu souběžnosti (GI) a délka překrytí srovnávaných letokruhových řad. V druhém řádku jsou uvedeny hodnoty korelačního koeficientu a odpovídajícího t-testu (t) získané v programu Cofecha. Hodnoty označené *) jsou signifikantní na hladině významnosti 99,5 %, **) signifikantní na hladině významnosti 99,95%.

5.3. Rok kácení stromů – datování podkorních letokruhů

Podkorní letokruhy datující rok kácení použitých stromů se dochovaly na většině z datovaných prvků. Všechny podkorní letokruhy byly již zcela vytvořeny (včetně pozdního dřeva) což znamená, že tyto stromy byly káceny v době vegetačního klidu (cca říjen – duben). U dubového překladu S1435 bylo možné dobu kácení alespoň odhadnout na základě předpokládaného počtu bělových letokruhů. V případě jehličnatých prvků bez dochovaného podkorního letokruhu bylo možné určit pouze nejmladší rok, po kterém byly použité stromy pokáceny.

Podkorní letokruhy na trámech krovu lodi přirostly v letech 1458, 1459, 1586 a 1587. Trámy krovu presbytáře nesou podkorní letokruhy přirostlé v roce 1665. Druhotně vložené kleštiny datují podkorní letokruhy přirostlé v letech 1895 a 1921. Konstrukce sanktusníku je datována podkorními letokruhy z let 1714 a 1715. Trámy krovu sakristie datují podkorní letokruhy z roku 1852. Datované překlady schodiště mají podkorní letokruhy přirostlé v letech 1239 a 1244. Detailní přehled výsledků je uveden v tabulce 2 a v příloze 1 a 2.

6. Závěr

Krov nad presbytářem byl zhotoven z jedlí pokácených na přelomu let 1665/66. Konstrukce krovu byla dodatečně ztužena kleštinami zhotovenými ze smrků kácených v letech 1895/96 a 1921/22. Konstrukce sanktusníku byla postavena z jedlí a smrků pokácených v letech 1714/15 a 1715/16.

Krov nad lodí byl zhotoven z jedlí pokácených v letech 1586/87 a 1587/88. V konstrukci byly druhotně použity také trámy zhotovené z jedlí a smrků kácených v letech 1458/59 a 1459/60.

Konstrukce krovu sakristie byla postavena ze smrků pokácených na přelomu let 1852/53.

Vyhodnocené překlady nad schodištěm v síle zdi věže byly zhotoveny z dubů pokácených v letech 1244/45 a mezi roky 1233 - 1238 a z borovice pokácené v letech 1239/40.

Poznámka:

V případě, že budou výše uvedené výsledky dendrochronologické analýzy zapracovány do odborných textů, je žádoucí, aby tyto byly před publikováním autorovi postoupeny ke kontrole. Důvodem je zamezení případným nepřesným interpretacím.

Literatura:

- Baillie M.G.L., Pilcher J.R. 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-ring Bulletin* 33: 7-14.
- Cook E.R., Kairiukstis L.A. (eds., 1990): *Methods of dendrochronology*. Kluwer Acad. Publ., Dordrecht - Boston - London.
- Kyncl J. 2005: Dendrochronologické datování dřeva. In: Vinař a kol.: *Historické krovy II*. Grada, s. 156-170.
- Schweingruber, F.H., 1990: *Microscopic wood anatomy*. 3. ed. Birmensdorf, WSL. 226 s.

V Brně dne 14. 5. 2010

Tomáš Kyncl

objednal	Ing. Fuchs	kraj / okres	Ústecký / Louny	nadmorská výška
adresa		obec	Libčeves	zeměpisná šířka
telefon		ulice (orientační číslo)		zeměpisná délka
e-mail		číslo popisné		zpracoval
datum odběru	6. 5. 2010	objekt	kostel Stětí sv. Jana Křtitele	datoval
				Kynel T.
				Kynel T.

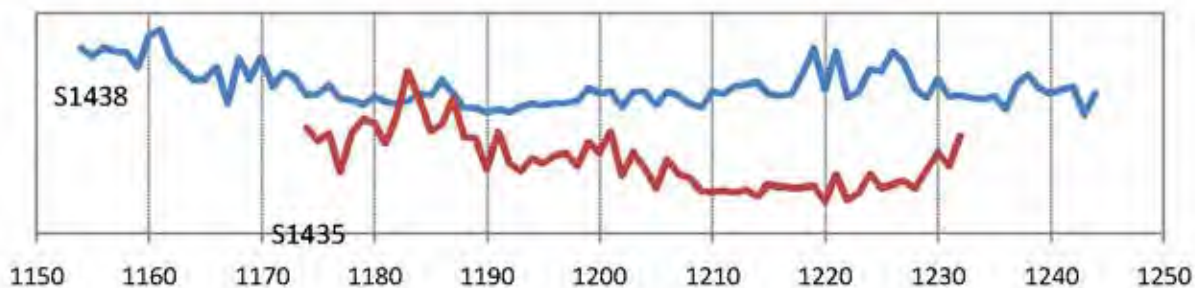
číslo	způsob corac.	značka	tloušťka cm	délka cm	WK	konstrukce	popis prvku	poznámka	číslo vzorku	dřevina	počet letok. běh	datum skácení
1		V ΔΔΔ			A	krov presbytáře	J krovek 8. vazby od Z		S1407	jedle	39	1665/66
2					A	krov presbytáře	vazný trám 9. vazby od Z (spodní - u klenby)		S1408	jedle	59	1665/66
3					A	krov presbytáře	prahový trám středově se stojaté stolice		S1409a10	jedle	42	1665/66
4					A	krov presbytáře	sloupek 1. vazby od Z		S1411	jedle	60 +4-6	1665-67
5	II				A	krov presbytáře	S krovek 2. vazby od Z		S1412	jedle	59	1665/66
6					A	krov presbytáře	S krátče 6. vazby od Z		S1413	jedle	73	1665/66
7					A	krov presbytáře	vazný trám 6. vazby od Z		S1414	jedle	52	1665/66
8					A	krov presbytáře	trám vynášející kovová táhla klenby		S1415	smrk	30	-
9					A	krov presbytáře	Z kleštiny u S krokvě 4. vazby od Z		S1416	smrk	65	1921/22
10					A	krov nad závěrem	4. krokev od J		S1417	jedle	69	1665/66
11					A	krov nad závěrem	výměna krátčat		S1418	jedle	32	1665/66
12					A	krov nad závěrem	kleština 5. krokvě od J		S1419	smrk	33	1895/96
13					A	krov nad závěrem	5. krokev od J		S1420	jedle	78	1665/66
14		H			A	sanktusník	V vzpěra J rámu		S1421	jedle	30 +4	1712+
15		II			A	sanktusník	V sloupek J rámu		S1422	smrk	31	1715/16

16				A	sanctusník	J sloupek Z rámu				S1423	smrk	34	1715/16
17				A	sanctusník	prahový trám S rámu				S1424a5	jedle	35	1715/16
18			Δ	A	sanctusník	Z vzpěra S rámu				S1426a7	jedle	30	1714/15
19				A	krov lodi	S pole mezi 3. a 4. plnou vazbou od Z, Z ondřejská vzpěra podélného vázání				S1428	jedle	43	1458/59
20				A	krov lodi	J pole mezi 3. a 4. plnou vazbou od Z, V ondřejská vzpěra podélného vázání				S1429	smrk	77	1459/60
21				A	krov lodi	J pole mezi 1. a 2. plnou vazbou od Z, V ondřejská vzpěra podélného vázání				S1430	smrk	22	-
22				A	krov lodi	2. vazný trám od V				S1431	jedle	96	1587/88
23			ΔΔΔΔ	A	krov lodi	J sloupek 2. plně vazby od V				S1432	jedle	58 + 1	1586/87
24				A	krov lodi	J patní vzpěra 4. vazby od Z				S1433	jedle	48	1586/87
25				A	krov lodi	J krokev 5. vazby od Z				S1434	jedle	47	1586/87
26				A	sehody do věže	horní rameno sehodiště v síle zdi - strop, 1. trám od podesty				S1435	dub	59 / 18	1233-38
27				A	sehody do věže	horní rameno sehodiště v síle zdi - strop, 7. trám od podesty				S1436a7	dub	61 / 16	-
28				A	sehody do věže	horní rameno sehodiště v síle zdi - strop, 3. trám od podesty				S1438	dub	91 / 16	1244/45
29				A	sehody do věže	horní rameno sehodiště v síle zdi - strop, 4. trám od podesty				S1439a40	borovice	61	1239/40
30				A	sehody do věže	spodní rameno sehodiště v síle zdi - strop, trám u podesty				S1441	dub	-	-
31				A	krov sakristie	vazný trám 1. vazby od J				S1442	smrk	35	1852/53
32				A	krov sakristie	vazný trám 1. vazby od S				S1443	smrk	31	1850+
33				A	krov sakristie	rohová krokev valby				S1444a5	smrk	49	1852/53
34				A	krov sakristie	Z krokev 3. vazby od J				S1446	smrk	32	1852/53
35				A	krov sakristie	V krátče 3. vazby od J				S1447a8	smrk	58	1852/53

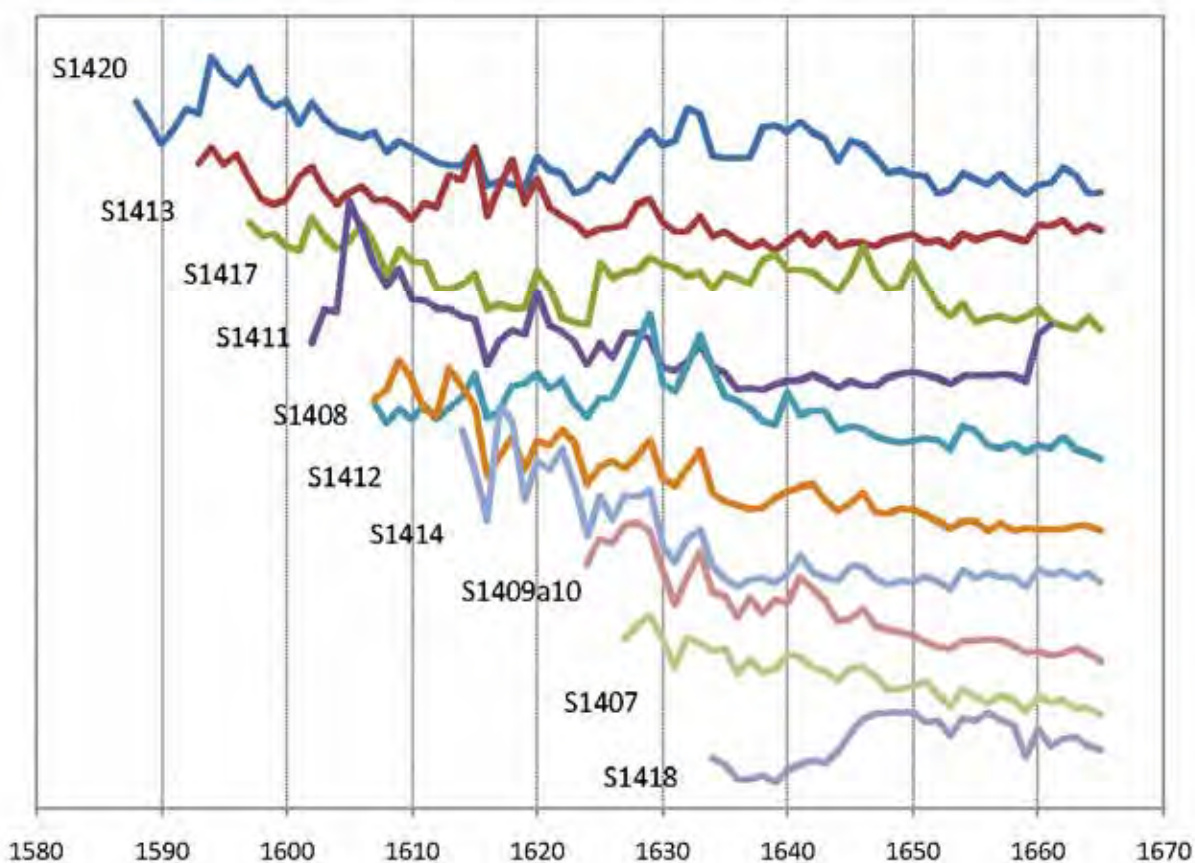

S14libceves-kostelAB1	S1407-08+09+10+11+12+13-14+17+18+20	ječle	78	1665
S14libceves-kostelAB2	S1421-24+25+26+27	ječle	37	1715
S14libceves-kostelAB3	S1431-32+33+34	ječle	96	1587
S14libceves-kostelPC1	S1422-23	smrk	34	1715
S14libceves-kostelPC2	S1416-19	smrk	65	1921
S14libceves-kostelPC3	S1442-43+44+45+46+47+48	smrk	58	1852
S14libceves-kostelQU	S1435-38	duš	91	1244

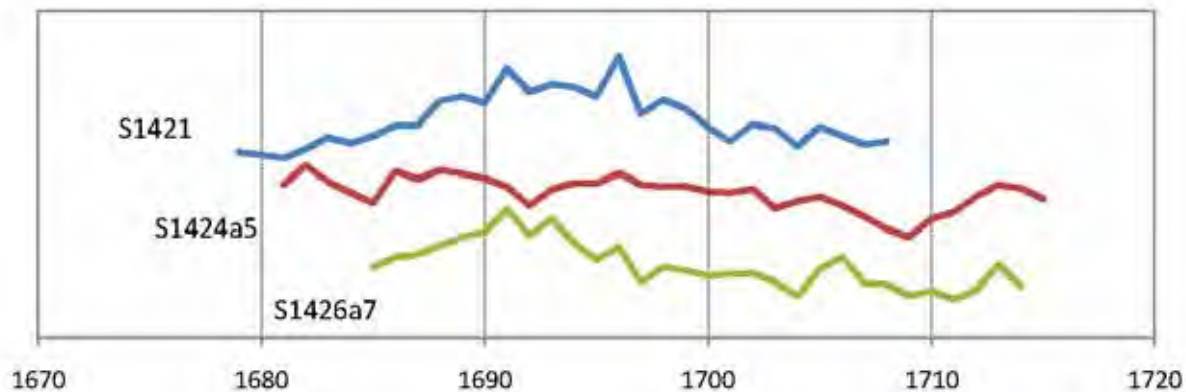
Tab. 2. Přehled parametrů vzorků odebraných z konstrukčních prvků kostela v Libčevsi. Doba kácení použitého stromu je uvedena ve sloupci „datum skácení“ ve tvaru např. 1806/07 - strom kácen na přelomu let 1806 - 1807; 1601-11 - strom kácen někdy mezi roky 1601 - 1611 (ochac na základě počtu letokruhů běle). V jiné orámované části tabulky jsou uvedeny parametry sestavených průměrných chronologií.

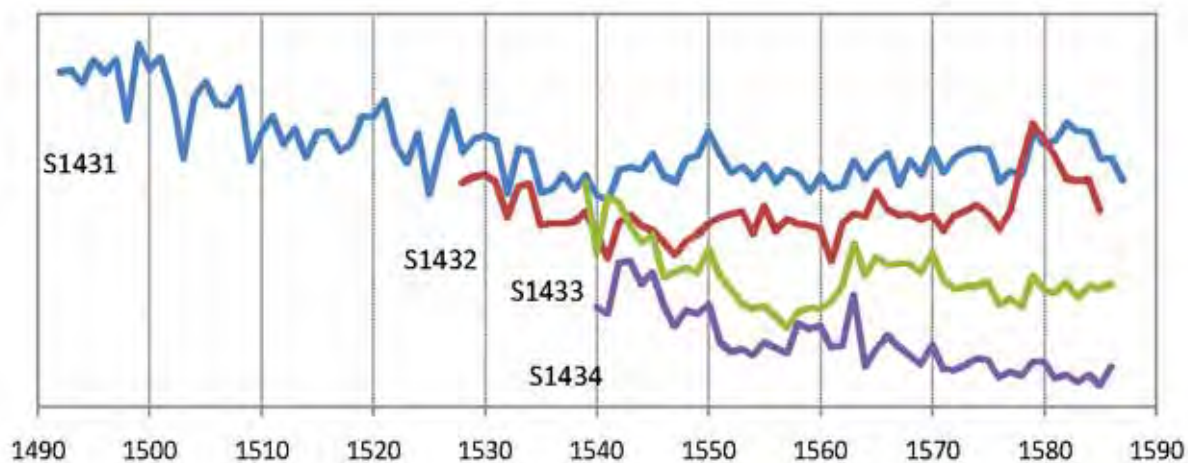
Graf 1: Letokruhové křivky dubových trámů synchronizované do chronologie S14libceves-kostelQU.

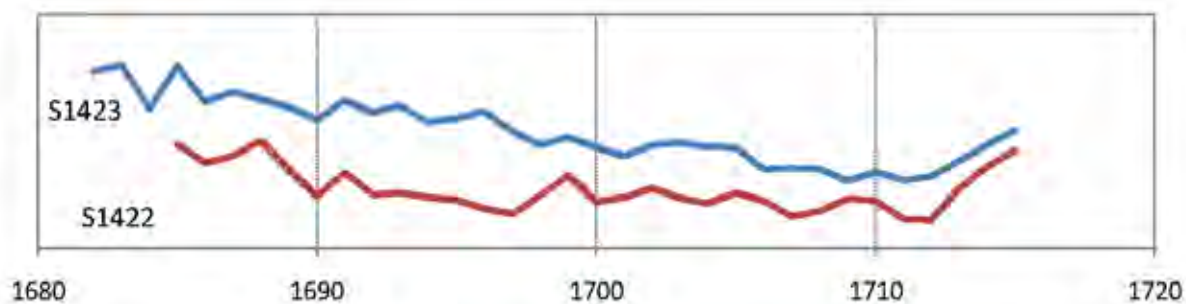
Graf 2: Letokruhové křivky jedlových trámů z krovu presbytáře synchronizované do chronologie S14libceves-kostelAB1.

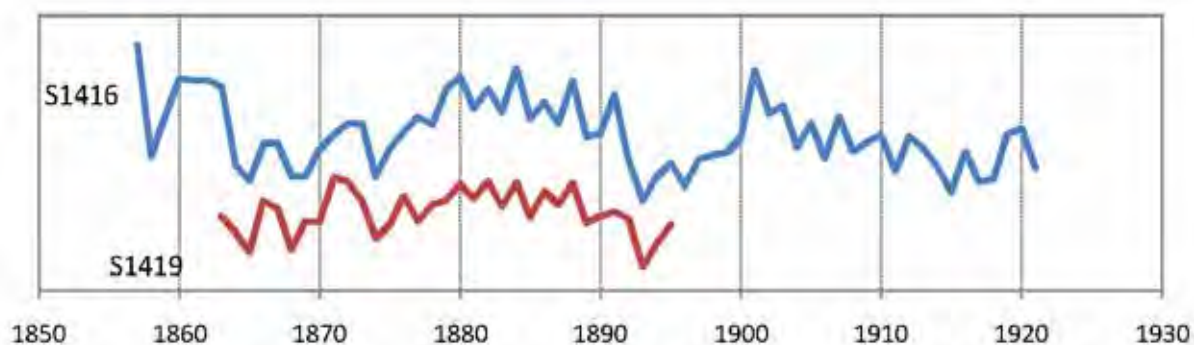
Graf 3: Letokruhové křivky jedlových trámů z konstrukce sanktusniku synchronizované do chronologie S14libceves-kostelAB2.

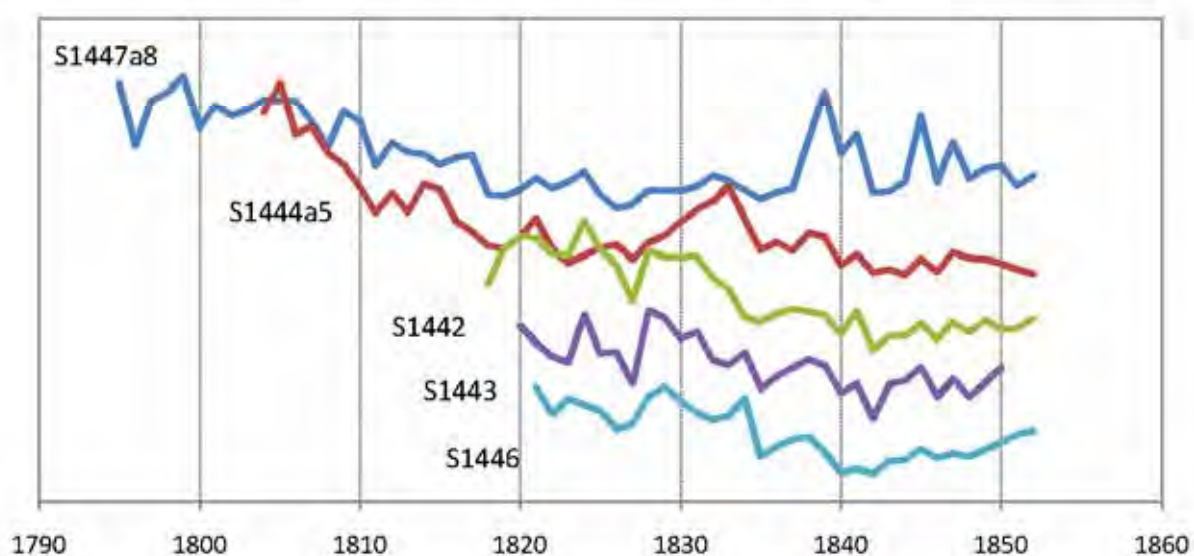
Graf 4: Letokruhové křivky jedlových trámů z krovu lodi synchronizované do chronologie S14libceves-kostelAB3.

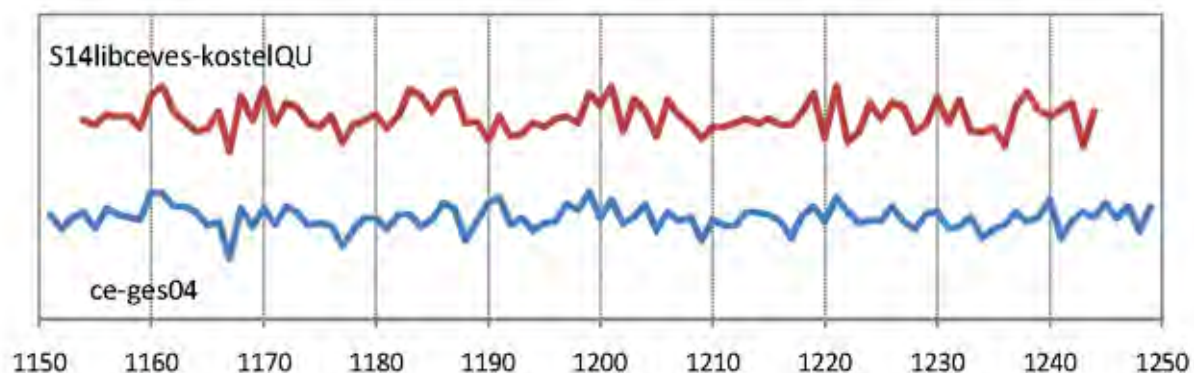
Graf 5: Letokruhové křivky smrkových trámů konstrukce sanktusniku synchronizované do chronologie S14libceves-kostelPC1.

Graf 6: Letokruhové křivky smrkových kleštín synchronizované do chronologie S14libceves-kostelPC2.

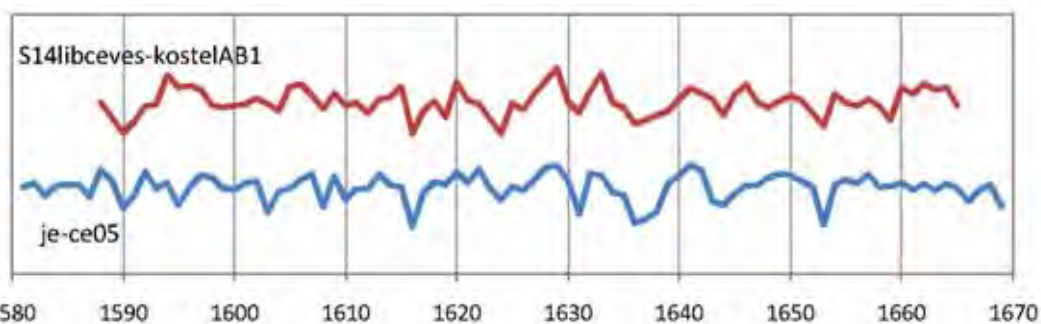

Graf 7: Letokruhové křivky smrkových trámů krovu sakristie synchronizované do chronologie S14libceves-kostelPC3.

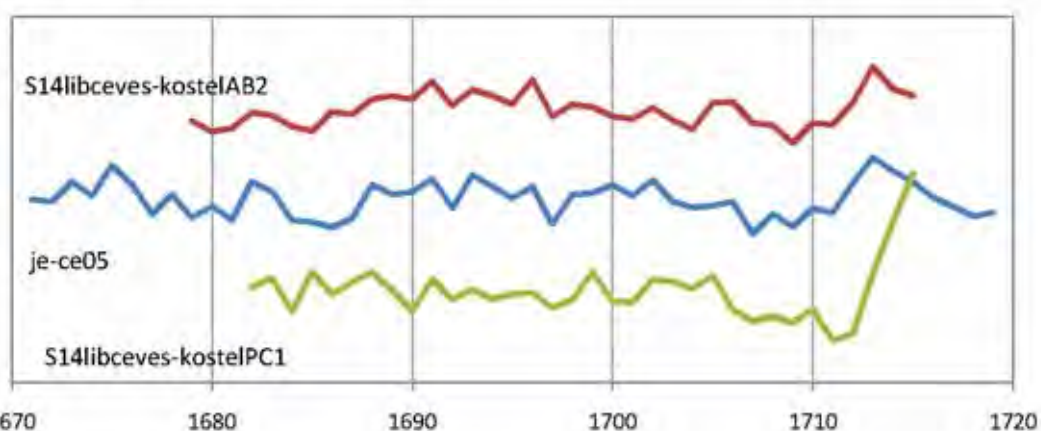

Graf 8: Porovnání průměrné letokruhové křivky dubových trámů S14libceves-kostelQU se standardní chronologií dubu pro Čechy (ce-ges04).

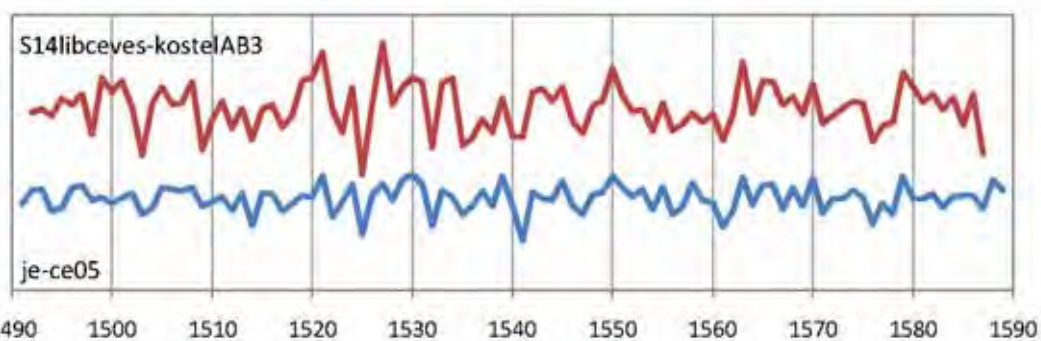

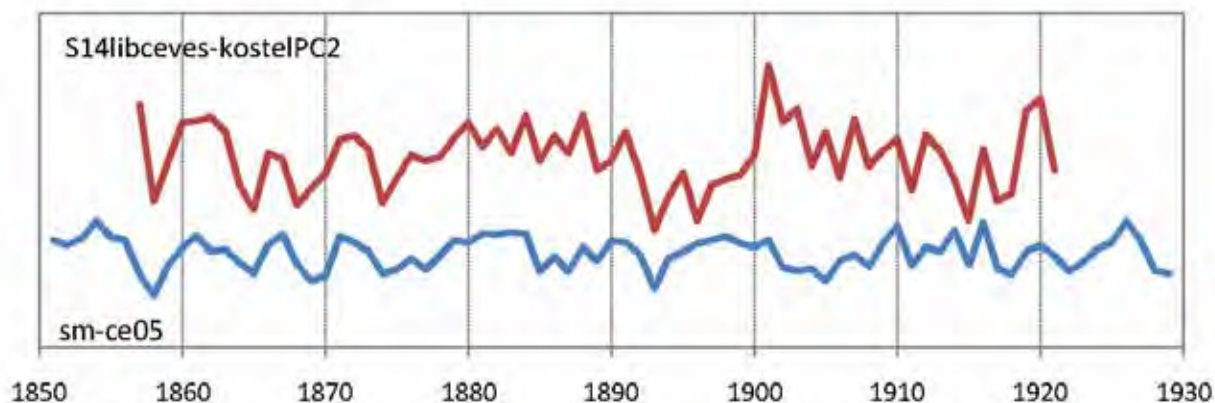
Graf 9: Porovnání průměrné letokruhové křivky jedlových trámů S14libceves-kostelAB1 se standardní chronologií jedle pro Čechy (je-ce05).

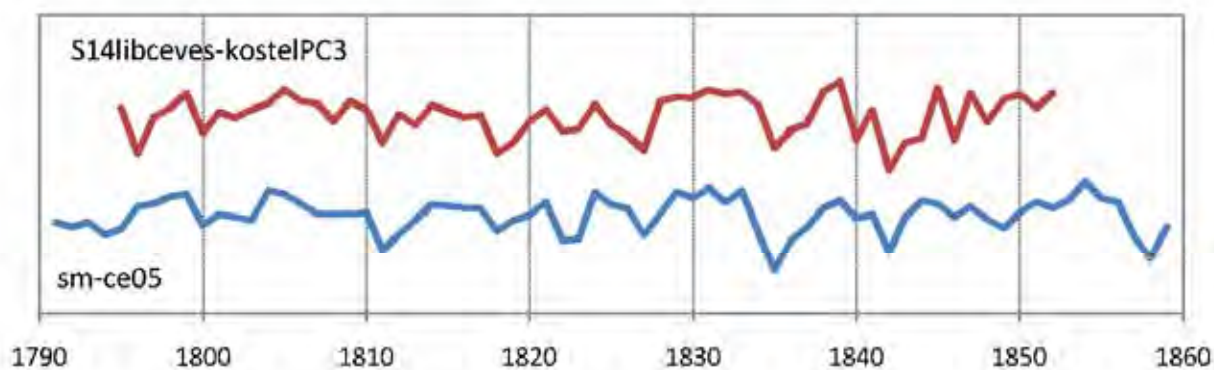
Graf 10: Porovnání průměrné letokruhové křivky jedlových trámů S14libceves-kostelAB2 a průměrné letokruhové křivky smrkových trámů S14libceves-kostelPC1 se standardní chronologií jedle pro Čechy (je-ce05).

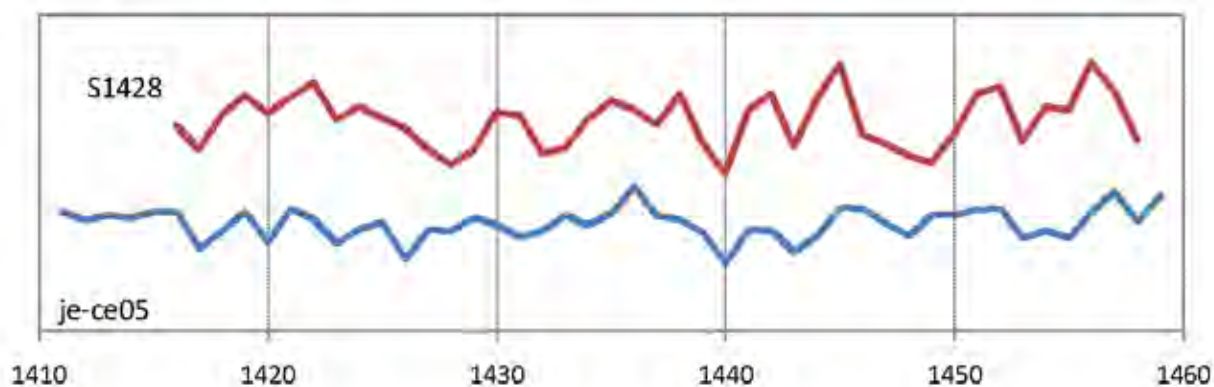
Graf 11: Porovnání průměrné letokruhové křivky jedlových trámů S14libceves-kostelAB3 se standardní chronologií jedle pro Čechy (je-ce05).

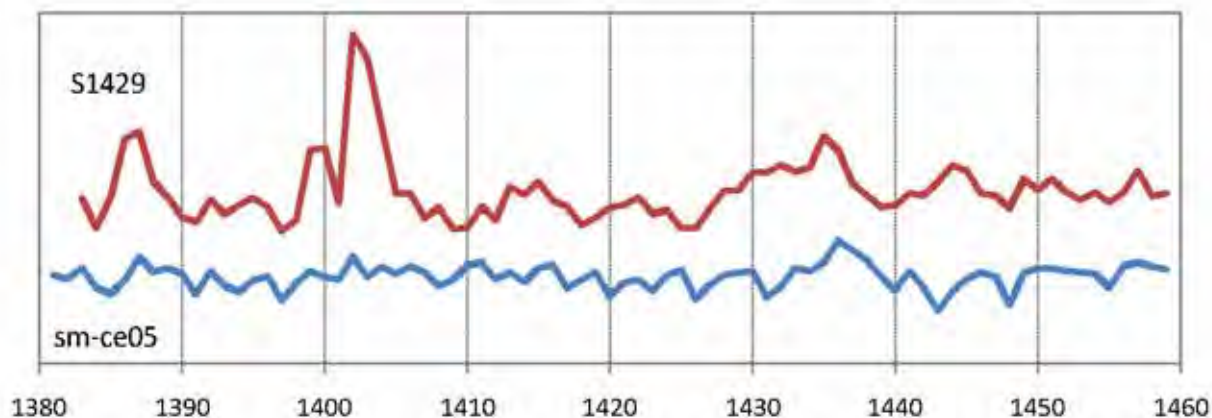
Graf 12: Porovnání průměrné letokruhové křivky smrkových trámů S14libceves-kostelPC2 se standardní chronologií smrku pro Čechy (sm-ce05).

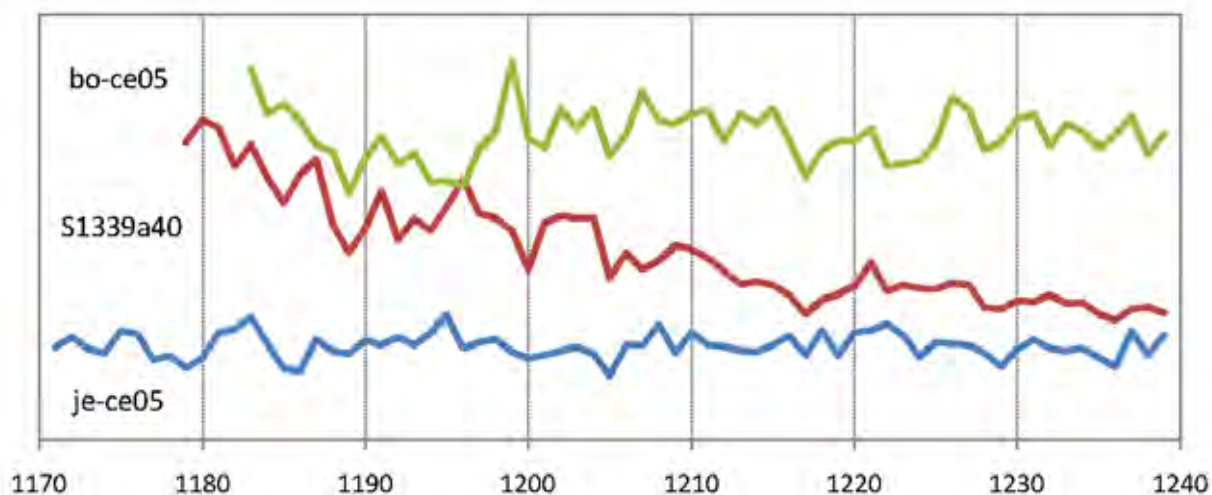
Graf 13: Porovnání průměrné letokruhové křivky smrkových trámů S14libceves-kostelPC3 se standardní chronologií smrku pro Čechy (sm-ce05).

Graf 14: Porovnání letokruhové křivky jedlového trámu S1428 se standardní chronologií jedle pro Čechy (je-ce05).

Graf 15: Porovnání letokruhové křivky smrkového trámu S1429 se standardní chronologií smrku pro Čechy (sm-ce05).

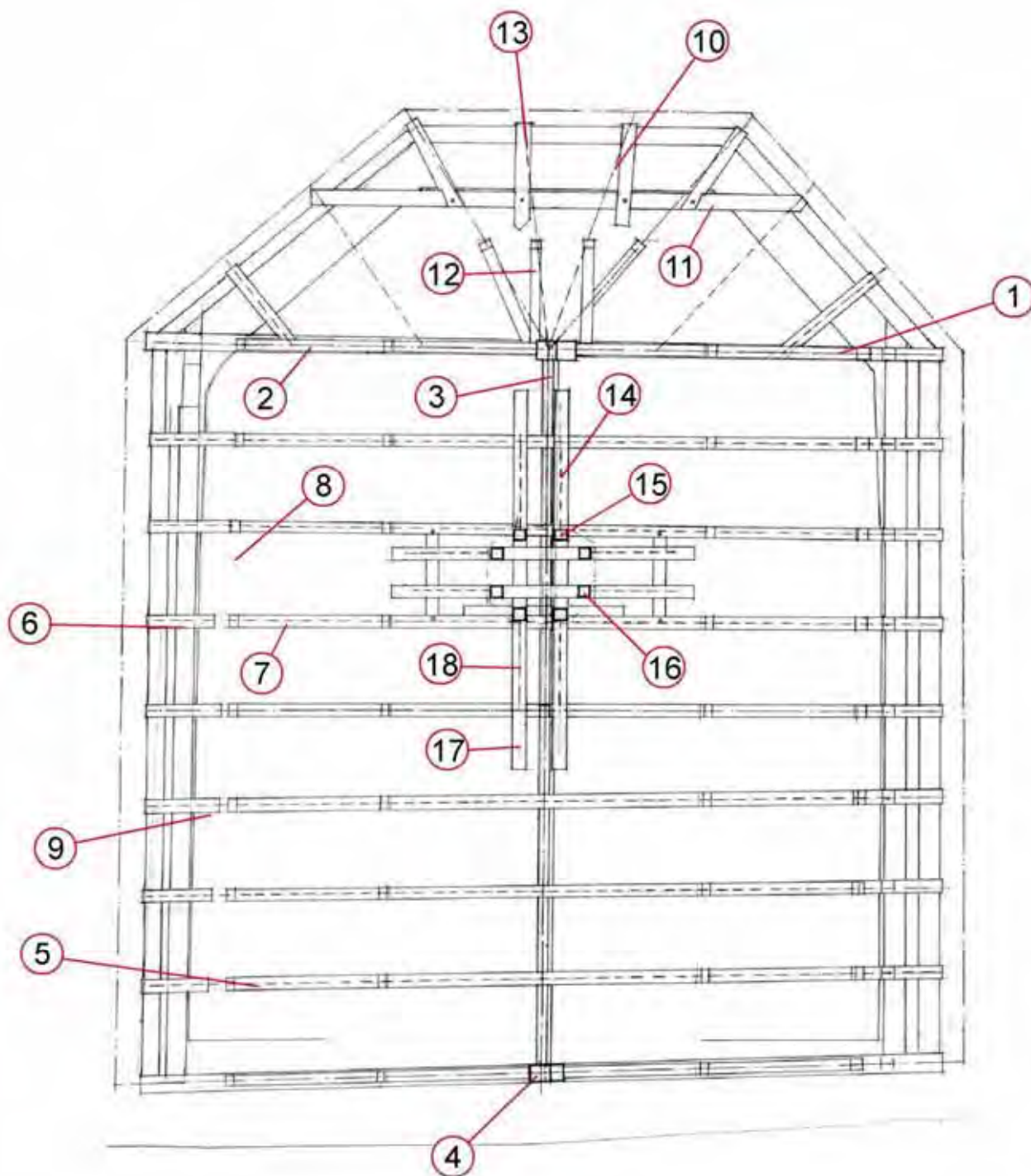

Graf 16: Porovnání letokruhové křivky borového trámu S1439a40 se standardní chronologií borovice pro Čechy (bo-ce05) a standardní chronologií jedle pro Čechy (je-ce05).

Příloha:

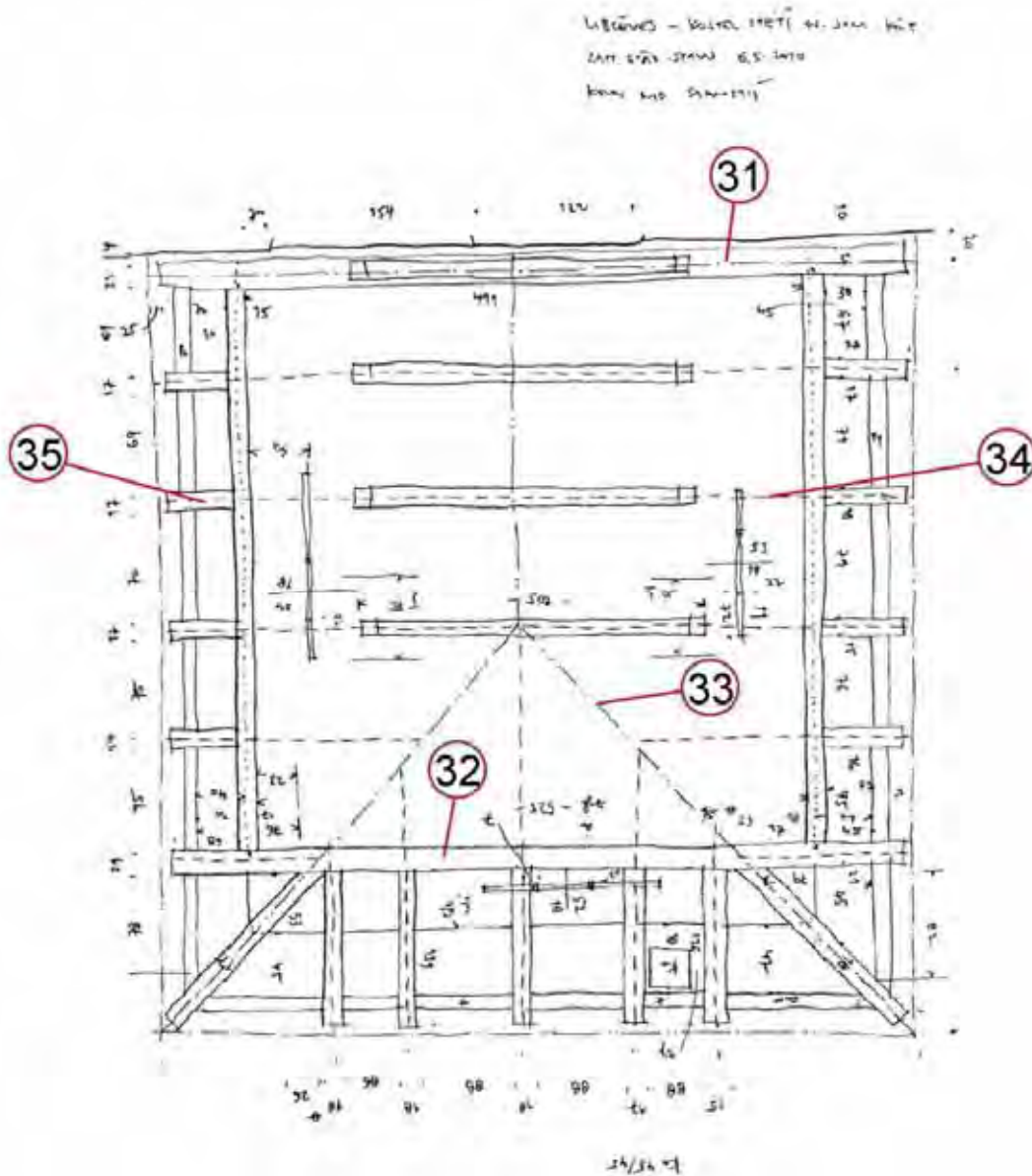
1. Půdorys krovu nad presbytářem se zakreslenými místy odběru dendrochronologických vzorků (zaměření - Ing. Miroslav Fuchs)
2. Půdorys krovu nad sakristií se zakreslenými místy odběru dendrochronologických vzorků (zaměření - Ing. Miroslav Fuchs)

Příloha 1

Letokruhové indexy sestavených průměrných chronologií (formát Heidelberg)

HEADER:

Keycode=S14libceves-kostelAB1

Length=78

DateEnd=1665

Species=ABAL

Location=Libčeves

PersID=TK

Comment=S1407+08+09+10+11+12+13+14+17+18+20

DATA:Tree

98	81	63	76	94	96	130	116	118	113
95	93	95	96	103	97	89	117	120	106
91	109	95	98	86	102	104	117	62	89
100	81	122	101	97	79	62	97	90	108
124	138	99	87	112	132	98	92	74	78
84	88	102	115	109	102	84	108	119	99
93	100	106	101	86	71	108	98	94	102
94	78	116	108	120	113	116	95	0	0

HEADER:

Keycode=S14libceves-kostelAB3

Length=96

DateEnd=1587

Species=ABAL

Location=Libčeves

PersID=TK

Comment=S1431+32+33+34

DATA:Tree

94	98	90	109	102	114	70	132	116	128
99	47	104	122	103	104	127	53	86	106
77	98	65	98	102	78	90	129	132	160
97	72	121	26	102	170	103	122	132	127
56	126	131	58	66	86	72	109	68	67
116	120	106	122	84	71	101	107	142	112
95	97	74	104	74	81	93	83	92	64
91	150	93	129	127	102	111	92	125	82
91	99	106	104	62	79	84	138	122	105
114	97	110	80	114	49	0	0	0	0

HEADER:

Keycode=S14libceves-kostelAB2

Length=37

DateEnd=1715

Species=ABAL

Location=Libčeves

PersID=TK

Comment=S1421+24+25+26+27

DATA:Tree

86	74	78	95	92	80	75	96	93	110
113	110	129	103	120	114	104	131	91	104
101	91	88	100	87	77	106	107	84	81
62	84	82	106	145	121	114	0	0	0

HEADER:

Keycode=S14libceves-kostelQU

Length=91

DateEnd=1244

Species=QUSP

Location=Libčeves

LastValidRing=78

PersID=TK

Comment=S1435+38

DATA:Tree

97	92	102	100	101	89	121	130	105	95
85	88	105	65	120	97	127	93	113	109
94	90	101	74	92	96	102	88	102	126
120	105	122	125	94	95	76	100	80	83
94	90	98	100	94	122	112	130	85	117
106	80	116	102	92	78	90	90	94	98
93	98	92	92	105	123	79	130	74	84
114	98	114	109	84	93	118	94	116	86
84	89	72	110	124	107	100	107	113	71
106	0	0	0	0	0	0	0	0	0

objednal	Jaroslav Skopec	kraj / okres	Ústecký / Louny	nadmorská výška
adresa	NPU, ú.o.p. Ústí nad Labem	obec	Libčeves	zeměpisná šířka
telefon		ulice (orientační číslo)		zeměpisná délka
e-mail		číslo popisné		zpracoval
datum odběru	2022	objekt	kostel Stětí sv. Jana Křtitele	čítalov

čís.	způsob oprac.	značka	tloušťka cm	délka cm	WK	konstrukce	popis prvku	poznámka	číslo vzorku	dřevina	počet letok. /aál	datum skácení
4						schodiště v tloušťce zdi	překlad podesty		Z7407a8	dub	76 / 12 +1	1239-1249
5						zvonová stolice	S vzpěra 3. vazby od Z.	druhově použitý prvek	Z7409a10	smrk	50 +1-3	-
6						krov věže	S ležatý sloupek 2. plně vazby od Z.		Z7411	jedle	54	1676+
7						krov věže	J ležatý sloupek 2. plně vazby od Z.		Z7412	jedle	78	1683/84
8						zvonová stolice	J vnitřní vzpěra 1. vazby od Z.		Z7413	dub	62 / -	-
9												
10												
Z74libčeves-kostelAB						Z7411+12				jedle	78	1683

je-os05 x AB 7,58; 8,15, 78,2%; 78

cz-ges04 x Z7407a8 4,42; 4,78, 67,8%; 76

Archivní rešerše⁵⁹

Jan Leibl

Dějiny kostela

Přesnou dataci založení kostela v Libčevsi nelze na základě archivních zpráv určit. První písemná zmínka o vsi je z roku 1295. Zmiňován je v ní Smil z Libčevsi.¹ Nejstarší písemný doklad o existenci farního kostela pochází z roku 1369 a vztahuje se k odvodu desátku (18 grošů). Desátky jsou v pramenech doloženy ještě k rokům 1384, 1385, 1399 a 1405.² Ve starší literatuře se objevuje rok 1384 jako doba obsazení kostela vlastním farářem.³ Můžeme však předpokládat, že fara byla obsazena farářem již dříve. Konfirmační knihy zachycují změnu faráře roku 1401.

Výstavba kostela je odborníky a historiky umění kladena do let 1220-1230.⁴ Gotický presbytář, kterým bylo nahrazeno původní románské kněžiště, datuje Libal na přelom 14. a 15. století.⁵ Jako předhusitskou označují síťovou klenbu presbyteria vedle Libala též *Dějiny českého výtvarného umění*.⁶

Panství libčeveské drželi ve 14. století pánové ze Žerotína, po roce 1390 zde seděl Pešík z Minic. Na počátku 15. století zdědil panství Kryštof, Pešíkův syn.⁷ Sommer uvádí, že oba značnou měrou rozšířili obročí ke kostelu náležící.⁸ Kryštofovi potomci, bratři Martin a Bohuslav, prodali panství Václavu Cardovi z Petrovic roku 1437.⁹ Koncem 15. století zde sídlila jedna větev Vartemberků. 16. století bylo ve znamení střídání rodů, tak na počátku tohoto století byli majiteli Vřesovcové z Vřesovic, od roku 1544 zde sídlil Jaroslav Beřkovský ze Šeborova, od roku 1548 Bušek Kaplíf ze Sulevic. Jeho potomci prodali roku 1588 Libčeves Janu Vřesovcovi z Vřesovic.¹⁰

¹ Smilo de Lubschenez a Zmilonem de Lubschevez, in *Regesta Bohemiae et Moraviae*, II., 1253-1310, ed. Josef Emler, Praha 1882, s. 723-724. K tomu též A. PROFOUS, *Místní jména v Čechách*, díl II., CH-L, Praha 1949, s. 577. August SEDLÁČEK v *Místopisném slovníku historickém království českého*, Praha 1998, s. 529 uvádí ještě starší doklad přídomku - Protivec z Libčevsi a to k roku 1251. Není však jasné odkud tento údaj čerpá. Ze Sedláčka čerpal asi i *Ottův slovník naučný* pro heslo Libčeves, neboť tento údaj též uvádí. Profous jej nezná.

² *Registra decimarum papalium*, ed. Václav Vladivoj Tomek, Praha 1873, s. 76.

³ Tento údaj lze nalézt in Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen, Leitmeritzer Kreis*, Prag 1833, s. 69. Nověji se toto tvrzení objevilo u F. J. LECHNERA v knize *Dějiny umění národa českého*, Díl I., doba románská, sv. II., architektura, část II., Praha 1905, s. 69. Přičemž je zřejmé, že informaci převzal Lechner od Sommera.

⁴ Anežka MERHAUTOVÁ – Dušan TŘEŠTÍK, *Románské umění v Čechách a na Moravě*, Praha 1984, s. 259; Emanuel POCHÉ a kolektiv, *Umělecké památky Čech 2*, K/O, Praha 1978, s. 232.

⁵ Dobroslav LÍBAL, *Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek*, Praha 2001, s. 229.

⁶ Rudolf CHADRABA a kolektiv, *Dějiny českého výtvarného umění*, díl I., sv. I., Praha 1984, s. 202.

⁷ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník...*, Praha 1998, s. 529.

⁸ J. G. SOMMER, *Das Königreich Böhmen*, Prag 1833, s. 69.

⁹ *Reliquiae tabularum terrae*, II., ed. J. Emler, Praha 1872, s. 165.

¹⁰ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník...*, Praha 1998, s. 529.

⁵⁹ Převzato z Táňa NEJEZCHLEBOVÁ – Jan LEIBL, *Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, Stavebně historický průzkum*, Ústí nad Labem 2010,

Na toto období se dochovaly v kostele četné funerální památky, neboť libčevské panství bylo pro své majitele sídlem a v kostele se nechávali pohřbívat. V roce 1768 tehdejší farář Franz Strobel spolu se dvěma kaplany otevřel hrobku Vřesovců pod sakristií. Po odstranění náhrobní desky zdobené hraběcím znakem našli v hrobce měděnou rakev s nápisem: *„Leta 1605 w sobotu po zwiestowani Pannie Marygi Vrozeny a Stateczny Rytirz Pan Jan z Wrzesowitz z doubrawske hory na Podsedicznych a Wchynicznych G. M. C. Radda a Purgrabie Karlstejnsky bieh ziwota sweho w Panu Bohu gest na Hradie Karlstejnie dokonat ziw sa wieku sweho 64 leth, gehožo mrtwe tielo w tomto mistie pohrzbeno odpocziwa oczekawagicz weseleho a radostneho se wssemi wolenymi božimi z mrtwych wstani.“*¹¹ Vedle této rakve byly ještě dvě rakve dřevěné, bez nápisů.

Nad vchodem je dle popisu děkana Reymanna z roku 1909 ve zdi zasazen pomník s obrazem dítěte, které má před věncem (?) sepnaté ruce. V rohu kamene je erb s býčí hlavou a pod ním veršovaný nápis: *„Dum puer humanis cepi consvescere rebus, // Haec mihi grata Domus carnea messa fuit, // Illa sed in cineres postquam collapsa resedit, // me senet aetheri Regia celsa Poli. // Wenceslaus Wrzesowitz obiit XXVI. Maji Anno 1585 aetatis V., mense VI.“*

Reymann píše dále, že v presbytáři pod hromadou suti našel náhrobník Volfa ze Šenfeldu a že ho nechal vyzvednout a přizdít ke zdi kostela. Tento náhrobník je opatřen nápisem: *„Leta 1575 w nediel den swatych Filipa Jakuba umrzel jest urozeni Pan Wolf Ssenfeld s Ssenfeldu, tuto pochován jest, Pan Buh racz milostiw beiti jeho dussi.“*¹²

V období před třicetiletou válkou byla farnost vedena zřejmě utrakvistickými kněžími. Ve hřbitovní zdi byl roku 1820 nalezen husitský kalich.¹³ Náhrobník z českého mramoru se jménem jednoho z těchto farářů je zazděn do kostelní zdi na levé straně lodi. Nápis na okraji hlásá: *„Letha Pane 1612 w outery po nedeli Cantate umrzel Dvojctihodny a urozený knez Bohuslav Radessinsky z Radossowitz, sprawce církewni we wsi Libssowski a tuto telo jeho odpocziwa oczekawaje weseleho zmrtwych wstani.“* Na erbu je zobrazen vlevo orel, ve středu kůň a vpravo lípa.¹⁴

¹¹ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 13.

¹² SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 13.

¹³ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 26-27.

¹⁴ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kt 9, inv. č. 45, Opravy kostela Libčeves, 1853-1926. Náhrobky jsou uvedeny i v UPČ 2, K/O, Praha 1978, s. 233.

Po staletí visel ve věži starý zvon datovaný 1557, bohužel se nedochoval. Nesl nápis: „Zvon tento zlit ijest Chval: bozkich nakladem Urozeneho Pana Bohúslawa Hinaka Kaplirze ze Sulewitz a na Liebsshowssij na ten czass diediczneho Pana toho zadussij leta Panie M: D: LVII.“¹⁵

Posledním protestantským patronem kostela v Libčevsi byl Jan Habart Kostomlatský Vřesovec sv. pán z Vřesovic na Ploskovicích, Býčkovcích, Libčovsi a Nehasicích. Nebyl sice postižen pobělohorskými pokutami a konfiskacemi (to ho čekalo až poté, co se přidal k saským vojskům roku 1631), nicméně se v roce 1628 vystěhoval do Míšně, přičemž Libčeves a Nehasice prodal vzdálenému příbuznému Volfovi Ilburkovi z Vřesovic a z Doubravské Hory za 45.000 kop míšeňských grošů.¹⁶ Vřesovcové pak roku 1642 panství prodali Kryštofovi Ferdinandovi z Lobkovic z Bílinské větve Lobkovické.¹⁷ Lobkovicové pak drželi panství po staletí.

Kryštof byl také donátorem dalšího zvonu datovaného rokem 1654. Byl opatřen nápisem „Ad majorem DEI gloriam beatissimae Virginis honorem, Santique Ioannis Baptistae decollati hic Liebshovii refusa, dominace Excellentissimo, ao Illustrissimo Domino Christophoro de Lobkowitz. Regni Boemae Aulae Praefekti.“¹⁸

Po třicetileté válce v období po odchodu protestantských kněží z farností a jejich postupného obsazování katolickým klérem, byla libčevská farnost bez vlastního faráře až do roku 1661. Tehdy do Libčevsi přišel jáhen Jakub František Škarda (Jacobus Franciscus Sckarda), čímž zkončilo období nouzového administrování z Měrunic. Od toho roku je také vedena matrika.¹⁹

Roku 1677 přibyl do věže ještě třetí zvon zřízený nákladem Václava Ferdinanda z Lobkovic.²⁰ Snad právě tento zvon byl po stu letech nahrazen jiným malým zvonem slitým roku 1774 pražským zvonařem Janem Kristiánem Schunkem²¹ a zasvěceným sv. Františku Xaveriovi a sv. Janu Křtiteli.²²

¹⁵ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 14.

¹⁶ BÍLEK, Tomáš Václav, s. 912.

¹⁷ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník...*, Praha 1998, s. 529.

¹⁸ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 14.

¹⁹ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 2.

²⁰ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 15.

²¹ Zvonař a puškař Jan Kristián Schunke (1720-1791) přišel do Prahy z Halberstadtu a založil dílnu v Jezuitské (dnes Karlově) ulici. Pro Lobkowitze sléval zvon již v roce 1761 a to pro kostel sv. Jana v Počepicích. Roku 1774 slil rovněž malý zvon pro vlašskou kapli v Klementinu. Roku 1775 odlil prostřední zvon pro chrám Panny Marie na Karlově. O Schunkeovi viz Ludmila KYBALOVÁ, *Pražské zvony*, Praha 1959, s. 83; Antonín RYBIČKA, *O českém zvonařství*, Praha 1885, s. 35.

²² SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 12.

Libčeveská farnost byla tehdy značně rozsáhlá. Kromě Libčevsi, ke které patřily vesnice Lahovice, Všechlapy a Charvátce, spravoval farář ještě Želkovice, ke kterým patřily vsi Židovice, Hnojnice, Leská a Šepetely. A navíc administroval ještě v Třebívlicích a k nim přiřazených Dřemčicích, Semči, Blešně, ve Skalici, Dřevcích a ve Starém. Protože by to však farář sám těžko zvládal, měl k ruce dva kaplany.

V 18. století se farnosti po hospodářské stránce dobře dařilo, a proto si mohla dovolit i větší stavební podnik. Roku 1742 byla postavena nová budova fary. Kostel byl opravován roku 1787, stará kruchta byla stržena a místo ní postavena nová.²³ Interiér byl vyzdoben freskami, které provedl kadaňský malíř Josef Sachs (nebo též Fuchs).²⁴

Roku 1773 byl nahrazen starý malý pozitiv novými dvoumanuálovými varhanami, které za 300 rýnských zlatých postavil litoměřický varhanář Johann Rush.²⁵ Původní nástroj pocházející z doby okolo roku 1700, Horákem připisovaný postoloprtskému mistru Sailerovi,²⁶ byl již rok předtím prodán za 50 zlatých do filiálního kostelíka sv. Petra a Pavla v Želkovicích.²⁷

Během tzv. josefinských církevních reforem byly koncem 18. století od libčeveské farnosti vyfařeny Třebívlice, což pochopitelně snížilo farní příjmy. Farnost byla tvořena Libčevsi a Želkovicemi. Duchovní správu zde prováděl farář s jedním kaplanem, od druhé poloviny 19. století dokonce samotný farář, což přineslo řadu potíží v náboženské praxi farnosti.

O stavu a vybavení kostela nás informují dochované inventáře z první poloviny 19. století. Do roku 1839 se zcela shodují.²⁸ Popis kostela je vždy stejný. Píše se tu, že kostel je prastará budova postavená z kamenných kvádrů, o jejímž vzniku se nedá nic zjistit ani z dokumentů. Avšak datace velkého zvonu 1557, náhrobník mladého rytíře z Vřesovic z roku 1585 a především stavební sloh samotný ukazuje na zřejmou starobylost. Dále je kostel v inventáři věcně popsán jako stavba východně orientovaná, stojící na pahorku u východního vjezdu do obce. Má velkou zvonovou věž nad vchodovými dveřmi naproti hlavnímu oltáři a malou věž nad presbyteriem, které je zaklenuté. Zbylá část kostela má rákosový strop. Kromě

²³ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 13.

²⁴ Jan MAREŠ, Fond č. 663, Farní úřad Libčeves (1724-1940), archivní pomůcka č. 323, Louny 2002, s. 2.

²⁵ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 11.

²⁶ Tomáš HORÁK, *Varhany a varhanáři Lounska, Žatecka a Podbořanska*, Ústí n. Labem 2003, s. 65.

²⁷ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 11.

²⁸ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kostelní inventáře, inv. č. 28, K 6.

jmenovaného má na polední straně hlavní vstupní dveře, hned vedle velké věže, včetně kamenné klenbou zaklenuté předsíně. Další (dveře?) má kostel na polední straně u presbytáře. Sakristie je na severní straně kostela, má i zvenčí na východní straně umístěné dveře. Kostel je kryt taškami, věže šindelem. Vršek věže je pobit železným plechem, na makovice je dvojitý železný kříž. Kostel má na polední straně čtyři velká a dvě malá okna, na straně severní má dvě malá okna. Je v dobrém stavu, jen zvenku by potřeboval vyspárovat (*ausgezwick*) zdivo a zevnitř vybělil.

Z vybavení inventáře uvádějí: Hlavní oltář zasvěcený Stětí sv. Jana Křtitele, s velkým starým oltářním obrazem, stará sochařská práce ze dřeva; na evangelijní straně postranní oltář Bolestné Panny Marie, stará dřevěná práce s obrazem Bolestné Panny Marie pod sklem; postranní oltář na evangelijní straně pod kazatelnou zasvěcený Panně Marii pomocné, dřevěná práce, štafírován; na druhé straně dřevěný štafírováný oltář sv. Jana Nepomuckého; Kazatelna ze dřeva na evangelijní straně vedle sakristie, štafírovaná; hrazení před oltářem (*Kommunionsbank*) ze dřeva, zpevněné železnými tyčemi; stará zповědnice v sakristii, a jedna nepotřebná zповědnice za hlavním oltářem; varhany na choru s pedálem a osmi rejstříky a malý pozitiv se čtyřmi rejstříky; ve velké věži tři zvony a v sanktusové vížce jeden zvon; křtitelnice z kamene, horní víko je sochařská práce, zdobené, křticí mísa je z cínu. Uzavřena je železnými tyčemi a zámkem.

Ještě uvádíme pro zajímavost sociální rozvrstvenost obce podle lavic v kostele, tak jak ji zachytil farář v inventáři v roce 1839. U hlavního oltáře na apoštolské straně je jedna lavice pro vrchnostenské úředníky, u sakristie je jedna lavice pro osoby církevní, vedle jsou dvě lavice pro úředníky – kancelisty. Naproti kazatelně na apoštolské straně dvě lavice pro honoraci, a v lodi jsou pak lavice pro prostý lid.

V průběhu první poloviny nedošlo k vážnějším stavebním zásahům do objektu, probíhala pouze běžná drobná údržba.²⁹

1835 – Kovářská práce na srdci zvonu (*Glockenschlägel*); oprava věžních hodin; zhotovení klíče ke kostelu.

1839 – Koupě dvou lustrů; opravy zvonů.

1840 – Nové lano ke zvonu; oprava zvonového řemení; truhlářská oprava sv. Hrobu; koupě hřebíků do zповědnice.

²⁹ Pokud není uvedeno jinak, pocházejí informace z SOKA Louny, Fú Libčeves, Kostelní počty inv. č. 14, K 14 a inv. č. 34, K 7.

1842 – Lano k velkému zvonu; sklenářská práce na větrem rozbitých oknech; zpevnění zvonové stolice dvanácti hřebíky.

1843 – Nový klíč k sakristii; kovářská práce na stoličce středního zvonu provedená libčevským kovářem; zpevnění zvonové stolice v sanktusníku.

1844 – 10. března adresoval farář Ignác Dittrich patronátnímu úřadu prosbu o napravení nevyhovujícího stavu zvonů, neboť: 1) malý zvon je již léta prasklý, jeho přelití se nekonalo a proto je zcela k nepotřebě; 2) velký zvon se zřítíl z věže a přestože bylo v minulém roce patronátním komisařem Václavem Bunclem (Wenzel Buncel) slavnostně slíbeno, že dřevo k vyrobení zvonové hlavice a příčných trámů bude dodáno, práce brzy vykonána a zvon bude v použitelném stavu usazen, sliby zůstaly nesplněny a zvon leží na stejném místě; 3) střední zvon má již velmi dlouho poškozenou hlavici, na které popraskaly železné spoje. Každý pohyb zvonu je spojen s nebezpečím jeho pádu a tím i s ohrožením lidských životů.³⁰

Oprava řemení na malém zvonu; výroba nového zámku ke schránce na svatý olej.

1846 – Koupě lana k malému zvonu; oprava okna.

1847 – Nové konopné lano ke střednímu zvonu; oprava kostelního okna; oprava zámku do sakristie; oprava zlomeného klíče od kostela; oprava kostelní lavice.

1848 – Oprava kostelního okna; oprava zvonových řemenů; nové lano ke zvonu; výroba svatého hrobu.

1849 – Lano ke zvonu; oprava zámku u sakristie; oprava řemenů na zvonech; kovářská práce na zvonové stoličce; oprava kostelních oken.

1850 – Různé kovářské práce; nové dveře se zámkem a čtyřmi klíči u vchodu do zvonice. (*Glockengeläute*).

V roce 1852 bylo za stavební plány k libčevskému kostelu vyplaceno c.k. okresnímu inženýru Zechnerovi 11 zlatých 45 grošů. Pokrývač Petr Putka opravil kostelní střechu a věž za 2 zl. 30 gr. Libčevský zednický mistr Michael Parnt dostal 3 zlaté za nákres hřbitova s márnicí a zhotovení plánu s návrhem nákladů.

Novostavba sakristie byla provedena roku 1853 zednickým mistrem Parntem, zároveň proběhla oprava věže a kostela. Celkem bylo Parntovi vyplaceno 399 zlatých. Na stavbu sakristie byl dodán následující materiál: 1 fůra kamení z místního

³⁰ SOKA Louny, Fů Libčeves, Zvony, inv. č. 50, K 9.

Křížového vrchu (*Kreutzberg*), 61 kusů zdiva? (*Mauer*), 12 kusů dlažby a 35 střešních tašek z Židovic (*Schiedowitz*), 2 korce vápna z Lovečkovice (*Loschowitz*) a 2 fůry písku z Měronic (*Merowitz*).³¹

1854 – Zednický mistr Parnt pracoval na stavbě zdi kostelního dvora.

1856 – Oprava velkého zvonu.

1857 – Nové lano ke zvonu; nový řemen ke zvonu.

1859 – Oprava zvonového řemenu.

1860 – Oprava zvonového řemenu; kovářská práce na srdci zvonu.

1861 – Oprava anděla truhlářem; oprava řemenu u zvonu.

1862 - Nové lano ke zvonu; oprava měchu varhan.

1863 – Oprava zvonového řemenu sedlářem Rudrichem; oprava oken; zámek na dveřích do sakristie.

1864 – Kovářská práce na zvonové hlavici; oprava střechy kostela pokrývačem Václavem Gärtnerem.

1865 – Oprava řemene zvonu; nové lano ke zvonu od bilinského provazníka.

1866 – Oprava varhanní skříně libčevským truhlářem Hartelem; oprava zvonového řemenu.

1867 – 19. dubna byl prasklý zvon opraven, k jeho koruně byla připojena nová dřevěná hlavice a byl zavěšen zpět do věže, den nato po dlouhém mlčení opět zazněl jeho hlas. Výlohy byly hrazeny z výtěžku sbírky.³² Bylo zakoupeno nové lano ke zvonu;

V roce 1867 byl vyhotoven nový inventář,³³ kde došlo k malým změnám oproti starým inventářům. „*Farní kostel Stětí sv. Jana Křtitele je velmi stará, z kamenných kvádrů postavená budova. Ačkoli se z dokumentů rok jeho založení nedozvíme, poukazuje na jeho starobylost nápis velkého zvonu z roku 1553,*³⁴ *náhrobník mladého rytíře z Vřesovic u sakristie z roku 1585 a hlavně samotný stavební sloh kostela. Stojí na východním vstupu do vsi na kopečku a hlavní oltář je orientovaný na východ. Má velkou zvonovou věž nad na západ umístěnými vstupními dveřmi a malou věžku nad presbytářem. Presbytář je klenutý, kostelní loď má rákosový strop s freskovou výzdobou. Vedle zmíněných vchodových dveří se na jižní straně nacházejí ještě hlavní vstupní dveře hned vedle velké věže, ke kterým*

³¹ SOKA Louny, Fú Libčeves, Opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K 9.

³² SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 201.

³³ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kostelní inventáře, inv. č. 28, K 6.

³⁴ Zde jde asi o farářův omyl, ve všech ostatních pramenech je vždy uváděn rok 1557.

vede kamenná, klenutá a dveřmi opatřená předsíň. Na téže straně jsou u presbytáře vchodové dveře. Sakristie, nově postavená v roce 1853, se nachází na severovýchodní straně a má vstupní dveře na východní stěně. Část věže nad zvony je pobita železným plechem, část pod zvony je pokryta šindelem. Kostel sám je kryt taškami. Na věži je makobice s dvojitým křížem. Kostel má na jižní straně čtyři velká a dvě malá okna, na straně severní má jen dvě malá okna. Sakristie má tři okna bez železných mříží. Stav kostela: Vnější je nehezky, bez omítky. Sokl je na mnoha místech opuklý a děravý. Šindelová krytina věže je na mnoha místech poškozená. Dláždění kostela je děravé, hrbolaté a špatné. Kamenné stupně vedoucí na zvonici jsou velmi úzké a zcela ochozené.“ Vybavení se nezměnilo, pouze zvony jsou vyjmenovány, zatímco před tím byly uváděny v inventářích souhrmně. 1. velký zvon s letopočtem, 2. druhý zvon s letopočtem, 3. třetí zvon, jehož prasklina byla vyspravena, a jenž byl znovu zavěšen do věže, má letopočet 1677. Zmiňme zde ještě křtitelnicí, která má „spodní díl z kamene, horní víko ze dřeva se sochařskou prací – Jan křtí Ježíše.“

1868- Byly podezděny nově pilíře u kostela; šestery dveře byly natřeny; předsíň byla vybělena, sakristie upravena a vybělena;³⁵ byly provedeny sklenářské práce sklářem Kertesem; tesařské práce na věži; byl opraven řemen u zvonu.

1869 – Sedlák pracoval v kostele; truhlář Kertes opravil hlavní oltář.

1870 – Inventář sepsaný v tomto roce nepřináší nové informace ke stavu kostela, vyjma nově omítnutého soklu.³⁶

1873 – Byla opravena střecha na kostele; libochovickému stavebnímu mistru Krachynovi bylo vyplaceno 8 zlatých za vyhotovení plánů a přehledu nákladů na opravu kostela a věže. V pamětní knize je záznam o plánované opravě věže, neboť byla po léta zanedbávána, šindelová krytina je proděravělá, až prší do věžního krovu a plech na vršku věže je na mnoha místech otrhaný větrem. Oprava věže a sanktusníku měla být zahájena 5. května 1874.³⁷

1876 – Farář nechal vyčistit varhany od letitých nánosů prachu. Zároveň byla opravena klaviatura a velmi poškozený pedál. Části nástroje napadené červotočem

³⁵ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 202.

³⁶ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kostelní inventáře, inv. č. 28, K 6.

³⁷ SOKA Louny, Fú Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 205.

nemohl nechat farář opravit pro nedostatek peněz.³⁸ Horák opravu připisuje křemýžskému varhanáři Müllerovi.³⁹

1877 – Z tohoto roku máme opět inventář,⁴⁰ který se v porovnání s inventářem z roku 1870 nezměnil, pouze u nejmenšího ze tří velkých zvonů je škrtnut letopočet 1677 a tužkou přepsán na 1774.

1878 – Farář nechal se souhlasem vrchnosti nově štafírovat a pozlatit dva boční oltáře a kazatelnu. Práci odvedl bohosudovský umělecký truhlář Josef⁴¹ Hegenbart za odměnu 335 zlatých. Tato suma byla hrazena z odkazu zemřelého libčeveského faráře Carla Seemanna, který odkázal na „zkrášlení kostela“ 300 zlatých. Jeho nástupce sumu navýšil záručením na 335 zlatých. Mimo uvedené práce nechal farář nově oštafírovat křtitelnicu a celý kostel vybělil. Rovněž nechal opravit dlažbu před kněžištěm novými dlaždicemi z Hrádku (*Hradek*) a dal opravit schody na věž. Nahoře za chórem bylo nutno celou část osadit novými cihlami. Zednické práce prováděl zedník Kreutz. Vše stálo 50 zlatých, které byly získány od dobrodinců a z darů do kostelní kasičky.⁴² Vedle toho v kostele prováděl drobné sklenářské práce želkovický truhlář Kertes a sedlák opravil zvonové řemení.

1879 – Pokrývač Schindler opravil střechu na kostele. Potřeboval k tomu 200 kusů střešních tašek, 60 kusů hřebenačů a 800 kilogramů vápna.

1880 – Libčeveský sedlák Ruderich vyměnil řemen u zvonu.

1881 – Nákladem 150 zlatých byly opravena mechanika klaviatury u varhan a dvanáct rejstříků včetně pedálu naladěno.⁴³ Toho roku byly dvojitém nátěrem natřeny věže. Na plechy byla použita červená barva, na šindelovou krytinu těr. Natěračské práce s barvou stály 50 zlatých.⁴⁴

1882 – Byl osazen bleskosvod.⁴⁵

1883 – Za osazený bleskosvod na farní kostel v Libčevsi a na filiální kostel v Želkovicích bylo vyplaceno Carlu Wolfovi z Teplíc 119 zlatých 57 grošů. Truhlář Kertes prováděl sklenářské práce.

³⁸ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 208.

³⁹ Tomáš HORÁK, *Varhany a varhanáři Lounska, Žatecka a Podbořanska*, Ústí n. Labem 2003, s. 65.

⁴⁰ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kostelní inventáře, inv. č. 28, K 6.

⁴¹ V kostelních počtech je zanešen jako Wenzel Hegenbart.

⁴² SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 210-211; SOKA Louny, Fů Libčeves, Kostelní počty inv. č. 14, K 14 a inv. č. 34, K 7.

⁴³ Tuto opravu Horák rovněž připisuje Müllerovi z Křemýže.

⁴⁴ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 213-214.

⁴⁵ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 215.

1884 – Byla opravena šindelová krytina, opraveno kostelní okno. Truhlář Rödler vyrobil dřevěnou skříňku k bleskosvodu. Byl koupen nový řemen ke zvonu.

1886 – Nové kostelní hodiny nechal za 80 zlatých na svůj náklad zřídit místní rodák Wenzel Hauptvogel, pensionovaný c.k. okresní starosta žijící v Teplicích.⁴⁶

1888 – Koupen nový hydrant (*Wasserständer*).

1892 – Opraven řemen u zvonu. Ve výpravné topografické edici *Čechy*, vydávané nakladatelstvím J. Otto se objevila zmínka o libčevském kostele. „*Velmi zajímavým jest starý chrám Libčevský, jehož čistě romanská věž a loď ku gotické presbyterii se pojí. Uvnitř jest několik starých náhrobků, z nichž jeden, některého pána z Vřesovic, vkusnou svou polychromií zvláště nápadný jest. Chrám sám pochází z poslední čtvrti XIII. století, a zvláště jižní portál jeho, jakož i zajímavé dvojité okno věžní vynikají zvláštní úhledností. Tympanon nad vchodem vrouben jest řadou malých polokroužků, kterých se některé zbytky též na severní straně lodí jako římsa zachovaly. V době pozdější, když kostel pro lidnatější obec již nestačil, odstraněna stará nízká apsida a presbyter z značně zvětšena.*“⁴⁷

1894 – Z prosince toho roku se dochoval přehled nákladů na opravu schodů do krypty a dlažby v kostele, který byl vypracován stavebním mistrem Wolfem Preislerem v Libčevsi. Celková částka za práci a materiál byla vyčíslena na 543 zlatých 77 grošů. K opravě zřejmě nedošlo, neboť kostelní početnice zmiňuje pouze opravu schodišťových stupňů a podlahy ve věži nákladem 9 zlatých 20 grošů. Opraven byl zámek u dveří do věže, a byly provedeny kovářské práce na kostelních dveřích.

1895 – Byla opravována podlaha ve věži.

1896 – Byla čištěna kostelní půda. Zřízena nová hřbitovní brána se závěsným zámekem a dvěma klíči.

Již roku 1896 upozorňoval profesor diecézního semináře v Litoměřicích Vinzenz Luksch⁴⁸ na mimořádnou hodnotu kostela pro jeho románskou architekturu a odsuzoval snahy o jeho demolici a výstavbu nového kostela na stejném místě.⁴⁹

⁴⁶ SOKA Louny, Fů Libčeves, Kn. 1, Pamětní kniha (1764-1888), inv. č. 1, s. 223.

⁴⁷ F. A. BOROVSÝ a kolektiv, *Čechy*, díl VII. středoholí, Praha 1892, s. 40-41.

⁴⁸ Vinzenz Luksch (1845-1920), historik umění a církevních dějin, profesor litoměřického diecézního semináře, zakladatel a správce Diecézního muzea (r.1885) a od r. 1885 byl korespondentem tzv. Centrální komise pro umělecké a historické památky ve Vídni, od r. 1899 též památkovým konzervátorem při téže instituci.

⁴⁹ SOKA Louny, Fů Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9.

V devadesátých letech 19. století se totiž, zejména z iniciativy libčevského faráře Reymanna, začala uplatňovat vize starý a již notně zchátralý kostel zbourat, neboť pro narůstající počet obyvatel Libčevsi přestával rozměrově stačit, a postavit kostel nový v nějakém historizujícím slohu. Jak dále uvidíme na dvě desítky let se táhla pře o to, zda kostel generálně rekonstruovat či jej strhnout a postavit kostel nový.

1897 – 4. října t. r. došlo k místnímu šetření v kostele za účelem stanovení nákladu oprav a jejich rozsahu za účelem zachování stávajícího stavu objektu. Bylo konstatováno jako nutné: Opravit sokl tak, aby byl chráněn před vnikající vlhkostí, vyřešit odvod dešťové vody na levé straně kostela a u věže, neboť tam je již sokl zcela odtrhnut. Dále vymalovat kostel teplými barvami v odstínech kamene (*Steintöne*), protože stará výmalba je již špinavá. Nekvalitně zkonstruovaný krov je nutné stáhnout kleštinami a díry ve střeše zakrýt, aby již do kostela nepršelo. Stropní omítka je v jednom poli oddělena a musí být přichycena drátem (*mit aufgeschraubtes Dratt*). Opravou fresky vzrostou sice náklady, musí však být opravena odborným malířem. Náklady se odhadují na 543 zlatých 88 krejcarů za práci mistrů a za materiál a 191 zlatých 59 krejcarů za přídavače a dopravné.⁵⁰

1898 – Byly opraveny oba měchy varhan a kostelní okno.

Nejméně od roku 1895 byla vedena jednání s firmou bratří Riegrů o koupi nového varhanního stroje. Nové varhany, opus firmy č. 743, byly namontovány v roce 1898 a zapláceno za ně bylo 1.250 zlatých.⁵¹

1899 – V dopise z 10. srpna, ve kterém píše patronátní úřad farnímu úřadu, je vyslovena pochybnost, zda výměnou zvětralých kamenných částí – dokonce vlastních architektonických článků- je zachovávána památka jako taková. Objevuje se rovněž argument proti renovaci objektu, protože současný kostel pojme jen 450 osob, kdežto v obci je třeba svatostánku s kapacitou bezmála 2000 lidí, což může vyřešit pouze jednoduchá a hodnotná novostavba.⁵²

Opraven byl toho roku zámek a zadní strana bočního oltáře. Pořízen byl nový stupínek (*Podium*) k hlavnímu oltáři. Nově byli štafírováni 2 andělé.

1901 – Dva poškozené zvony byly sejmuty a převezeny k přelití do chomutovské zvonařské továrny Herold. Nové zvony byly zavěšeny do věže.

⁵⁰ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9.

⁵¹ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy varhan, inv. č. 49, K9.

⁵² SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9.

1902 – Celkově pokračovalo zhoršování stavu kostela, praskl velký zvon. Situaci sledovala Centrální komise pro zkoumání a zachování uměleckých a historických památek. V tiskovém orgánu, který tato instituce vydávala stojí: „*Korespondent Hendrich hlásí, že farnímu kostelu v Libčevsi hrozí zřícení. Centrální komise doporučuje opětovně zažádat o restaurování objektu a především podnitit zpracování projektu na obnovu kostela a vyhotovení rozpočtu. Korespondent Ankert hlásí, že zvon farního kostela v Libčevsi, opatřený letopočtem 1557, praskl a má být nahrazen novým zvonom. Centrální komise doporučuje přenést starý zvon do Diecézního muzea v Litoměřicích.*“⁵³ V srpnu napsal farář konzervátor Stübchen-Kirchner⁵⁴ dopis, ve kterém se omlouval, že se nemůže přijet podívat na poškozený zvon, protože je s rodinou na prázdninách ve Slezsku. Slíbil však návštěvu po 12. září. V dopise ze 4. prosince navrhuje konzervátor Emanuel Dvořák pouze vyřezat zdobné části zvonu, ty předat Diecéznímu muzeu a zbytek zvonoviny použít k přelití. Jak to nakonec dopadlo, nelze se z dochovaných dokumentů zjistit, nicméně v jarních měsících roku 1903 hlásil konzervátor Luksch že, „*starý zvon z farního kostela v Libčevsi byl již přelit.*“⁵⁵

Vyjma zmíněného proběhly v kostele roku 1902 pouze drobné truhlářské a sklenářské práce.

1903 – Z tohoto roku se dochovaly dva odhady nákladů.⁵⁶ Ze dne 23. února jde o rozvrh vydání na opravu zdí v kostele vypracovaný zedníkem Josefem Pohlem. Měly být otlučeny velmi poškozené omítky na severní straně kostela a v sakristii a nahozeny omítky nové. K tomu by bylo třeba 30 metrických centů vápna, 10 fůr písku a 1000 kusů cihel. Práce a materiál by souhrnně stály 172 korun. Druhý rozpočet z 24. února podaný malířským mistrem Augustem Paradlem je na natěračské práce v kostele. Za výmalbu zdí v sakristii, předsíni a v předsíni sv. Hrobu vápenným nátěrem s vynecháním stropních fresek požadoval 72 korun. Plánované práce však zřejmě nebyly provedeny.

Počtenice uvádí toho roku pouze opravu dřevěných střípaců (štětek) na kazatelně a její štafírování, kovářskou práci na lavicích a na hrazení před oltářem, zřízení nového stupně k biskupskému křeslu, opravu a nátěr patronské lavice, opravu

⁵³ *Mitteilungen der k. k. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale*, dritte Folge, Band I., Wien 1902, s. 354-355.

⁵⁴ Robert Stübchen-Kirchner (1852-?) architekt, ředitel Odborné keramické školy v Teplicích.

⁵⁵ *Mitteilungen der k. k. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale*, dritte Folge, Band II., Wien 1903, s. 2-3.

⁵⁶ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K. 9.

kostelních lavic a mariánského oltáře a zřízení dvou nových stupínků k postranním oltářům.

5. října sdělilo c.k. státní místodržitelství c.k. okresnímu hejtmánství, že c.k. centrální komise pro památky ve Vídni stejně jako c.k. ministerstvo kultu a výuky kladou velký důraz na zachování farního kostela v Libčevsi. Lobkovicův patronátní úřad v Bílině byl však proti a hodlal vystavět novou budovu a starou ponechat svému osudu.⁵⁷

1904 – Farář Reymann sděluje v dopise patronátnímu úřadu, že zvon v sanktusníku měl již léta chraplavý hlas, což bylo způsobeno prasklinou, nyní praskl úplně a nedá se na něj zvonit vůbec. Jeho výměna je nezbytná pro provádění bohoslužebných obřadů. Firma Herold v Chomutově se dříve při demontování a přelití starých zvonů neosvědčila a proto se farář obrátil na pražské zvonařství Ernsta Diepolda a požádal o zaslání rozvrhu cenových nákladů. Protože starý zvon nebyl zdoben ani svatým obrazem ani letopočtem, navrhuje na jednu stranu obraz Ježíše na kříži a na stranu druhou nápis: „Sumpt. Cels. D. Ferd. Zdenko de Lobkowitz Princ. Patroni A. D. 1904.“⁵⁸ Připojen je rozpočet: Nový sanktusníkový zvon 20 kilo za 60 korun, montáž 20 korun, výkupní cena za starý 8 kilový zvon 11 korun, adaptace sanktusníku 14 korun, dovozní 10 korun – celkem 93 korun.

Do kostela byly pořízeny čtyři okenní tabulky do sakristie a do okna na chóru.

1905 – 16. květnem je datován výkaz výdajů a příjmů z koncertu pořádaného ve prospěch zřízení nových věžních hodin. Čistý výtěžek byl 25 korun 44 haléřů.⁵⁹

1906 – Kostelem v Libčevsi se opět zabývala Centrální komise. *„Konservátor Stübchen-Kirchner hlásí, že na kostela byly při komisní prohlídce zjištěny následující závady: Trhliny ve zdivu, které jdou až na základ; severní zeď je vlivem ne zcela rozvrstveného tlaku klenby tlačena ven; výlomky na klenebních žebrech; špatný stav malty na klenbě. Předložený projekt restaurování objektu dalece překračuje rámec odstranění škod. Centrální komise shledala závadnými zejména tyto úpravy: Umístění kružeb do oken; odstranění přístavku na jižní straně bočního portálu; zvýšení románské věže o patro. Centrální komise se vyslovila s vyřazením zmíněných úprav pro restaurování kostela a co nejrozhodněji vystoupila*

⁵⁷ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K 9.

⁵⁸ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K 9.

⁵⁹ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K 9.

*proti úmyslům lokálních faktorů, kostel zbourat a na jeho místě postavit novostavbu.*⁶⁰

V kostele bylo zaskleno okno.

1907 – Ve zprávách o činnosti vídeňské Centrální komise se píše o plánované výměně či opravě mobiliáře a řeší se stavební stav kostela. *„Jelikož je staré zařízení zčásti umělecky cenné a ještě dobře zachované, vyslovuje se C. k. pro ponechání hlavního oltáře, postranních oltářů a kazatelny. Opraveno by bylo hrazení před oltářem. Nově by byly vyrobeny dvě zpodobnice, sv. Hrob a kostelní lavice. Dále C. k. navrhuje opravu podlahy, přičemž čtyři stávající náhrobníky by byly vyzvednuty a zapuštěny do zdi. Dále navrhuje opravu oken osazením zelených skleněných tabulek (čoček; Butzenscheiben), opravu dveří v kostele a v sakristii a opravu mobiliáře v sakristii. Nakonec upozorňuje C. k. na naléhavě nutné stavební zajištění kostela.*⁶¹

V květnu informoval farář Reymann biskupskou konsistoř o situaci kolem kostelní otázky, zda stavbu opravit či ji nahradit stavbou novou. Farář se zde vrátil k roku 1894 a vypsál potíže, které tehdy musel řešit. *„Když jsem přišel r. 1894 do Libčevsi a uviděl žalostný a dilem nebezpečím hrozící stavební stav farního kostela, a dověděl se, že roku 1891 odkázal místní rodák, okresní starosta v Chabařovicích, Wenzel Hauptvogel kostelu 3000 zlatých na rekonstrukci, snažil jsem se, abych zachoval kostel jeho účelu, o nápravu škod. Musel jsem nechat opravit zčásti popraskaný strop v románské části, skrze nějž pršelo až na lavice, resp. opravit střechu a záklopovou podlahu nechat vymazat hliněnou mazaninou (Lehmestrich), dále nechat zpevnit uvolněné kusy žeber gotické klenby v presbytáři, záplatovaná terčíková okna nechat osadit novými tabulkami, nově zřídit dlažbu, lavice a dveře. Venkovní zdivo bylo ale vyspraveno jen na nejpoškozenějších místech.*“ Protože Centrální komise je pro zachování kostela a jeho rekonstrukci ve všech jeho vnějších i vnitřních částech, kdežto patronátní úřad i zástupci farní obce jsou pro novostavbu, trvá neblahá situace a farář vyslovil prosbu o brzké vyřešení problému, neboť starý kostel pro jeho 1744 oveček nepostačuje.⁶²

Do kostela bylo zakoupeno nové lano ke zvonu.

⁶⁰ *Mitteilungen der k. k. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale*, dritte Folge, Band V., Wien 1906, s. 32.

⁶¹ ⁶¹ *Mitteilungen der k. k. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale*, dritte Folge, Band VI., Wien 1907, s. 41-42.

⁶² SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

1908 – 13. června zasáhl do vlekoucího se sporu o budoucnost kostela sám protektor C.k. centrální komise, jeho výsost arcibiskup František Ferdinand D'Este, který v přípise litoměřickému biskupskému ordinariátu vyjádřil politování nad tím, že i přes protest památkové komise by mělo dojít k neospravedlnitému aktu zničení umělecké památky (*zu rechtfertigenden Akt der Zerstörung eines Kunstdenkmales*) a požádal biskupský ordinariát, aby vynaložil vše pro záchranu zmíněného farního kostela.⁶³

V kostele byly zaskleny tři okenní tabulky.

1909 – Již v listopadu předchozího roku byl stavební úřad upozorněn na špatný stav věže a proto doporučil věž na západní straně vhodně podepřít silnými podpěrami. V lednu roku 1909 nařídilo c. k. místodržitelství v Praze, pokud nebyla již věž podepřena, ať se tak stane neprodleně. O pár dní později nakázal patronátní úřad nezvonit velkým zvonem, až do doby odpovídajícího zajištění věže, jež měl provést stavební mistr Langer.⁶⁴

Povážlivý stav kostela si vynutil komisi prohlídku, která byla svolána na 27. února 1909. Za účasti zástupců církve, obce a patronátního úřadu bylo konstatováno, že *„Jak již bylo opakovaně poukázáno, nachází se 700 let starý farní kostel v nanejvýše špatném stavu; Zdi, jmenovitě u věže, jsou prostoupeny mnohačetnými trhlinami, žebrová klenba drží pohromadě zakončením na střešní konstrukci a rákosový strop je jen trochu zajištěn lehkým podchycením (Unterfangung). V nedávné době se zejména na věži vytvořily nové trhliny, případně došlo k rozšíření prasklin, které spolu s polohou na kraji svahu a s nevhodným podložím hrozí sesutím stavby. Proto se musí kostel okamžitě podepřít podpěrami z dřevěné kulatiny.“* Přes toto podepření však stavba nadále zůstávala nebezpečná svému okolí, proto byl kostel uzavřen s platností od 1. března 1909. Pro udržení duchovní správy v obci byla za náhradní místo zvolena kaplanka, která měla být pro tyto účely upravena, spolu s kaplí sv. Jakuba v Lahvicích. Starosta obce navrhl s ohledem na bezpečnost dopravy pod kostelem brzkou demolicí, a zástupce církve poznamenal, že přípravné kroky k výstavbě nového kostela budou co nevidět podniknuty.⁶⁵

V průběhu roku se již objevily první kalkulace nákladů výstavby nového kostela na místě toho starého, předběžně se počítalo se sumou 150.000 korun.

⁶³ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁶⁴ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁶⁵ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

Finanční stránka akce byla zřejmě problémem, neboť se hledaly různé možnosti financování. Patronátní úřad rozhodně nehodlal celou výstavbu platit sám. Nejvíce však situaci komplikovalo odmítavé stanovisko centrální komise, která trvala na zachování staré památky. Za takových okolností pražské místodržitelství otálelo s vydáním demoličního výměru.

Místodržitelství však hodlalo dát souhlas k demolici za podmínky, že v nové stavbě budou užity původní stavební prvky, eventuálně že bude zachováno gotické kněžiště. Libčevský farář Reymann, který byl na straně přející si prostornou novostavbu, o těchto „použitelných“ stavebních člancích píše v dopise biskupské konzistoři.⁶⁶ *„Ke stavebním fragmentům, které by měly být užity v novostavbě, nelze dle mého nejlepšího vědomí počítat klenební vápencová žebra v presbytáři, protože jednotlivé části jsou zcela rozpraskány a musí být přivěšeny ke střešní konstrukci pomocí železných prutů.“* K použitelným částem farář počítá románský portál v později přistavěné předsíni, hrobku Vřesovců pod sakristií, nad vchodem do hrobky vezděný náhrobník mladého Vřesovce z roku 1585, náhrobník Wolfa ze Schönfeldu a náhrobník kněze Bohuslava. Mimo zmíněné náhrobní kameny se v kostele nacházely ještě dvě desky se znakem a nápisem v latince v kněžišti pod patronátní lavicí, dvě desky vpravo od hlavního vchodu do lodi. Ostatní náhrobky, asi sedm, bylo zcela ošlapáno, nebo neměly nápis nikdy. Svou představu nového svatostánku vypisuje farář následovně: *„Starý kostel, jakožto i věž, bude demolován, starý stavební materiál s vytřídněným tvrdým kamenem bude prodán v dražbě.“* Kostel by měl být v románském stylu, trojlodní s křížovou dispozicí, základové zdivo vyzděné z lomového čediče a zdivo z cihel dovezených dráhou z Obrnic. V levém rameni kříže, tam kde stojí sakristie nad vřesovickou hrobkou, by měl být zřízen sv. Hrob a nad ním depozitář pro kostelní věci. Na pravém rameni by měla být dole sakristie a nad ní oratoř pro vrchnost a vrchnostenské úředníky. Hrobní kaple by mohla být zařízena jako mauzoleum, kde by byly do zdi vsazeny všechny dochované památky. Portálu by se využilo jako vchodu do věže.

1910 – Na jaře tohoto roku se k situaci vyjádřilo ministerstvo veřejných věcí a ministerstvo kultu a výchovy. Obě ministerstva se vyslovila pro zachování kostela a Ministerstvo kultu přislíbilo na jeho opravu dotaci ze státních prostředků ve výši kolem 34.500 korun.⁶⁷ Proběhlo rovněž několik stavebních komisí, z nichž nás o

⁶⁶ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁶⁷ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

poslední z nich, konané 28. listopadu 1910 informuje list faráře Reymanna adresovaný knížeti Lobkowicovi,⁶⁸ ve kterém farář vyslovil nesouhlas se závěry tohoto šetření. Zástupce c.k. centrální komise pro zachování uměleckohistorických památek stavební rada Josef Neuwirth⁶⁹ přítomné účastníky prý okouznil fascinujícím výkladem, nicméně farář se domnívá, že během půl hodiny trvajících šetření na místě nemohlo dojít k důkladnému prozkoumání všech naléhavých stavebních závad.

Při této komisi byl předložen rozpis oprav a úprav vypracovaný architektem Lablerem.⁷⁰ Rozpočet byl spočítán úhrnem na 45.200 korun a má 24 položek. „1. Zpevnění (podchycení) základů věže a kostela; 2. solidní opěrná zeď a kostelní vršek se 3 stupňovitými vzestupy (Stiegenaufgänge); 3. oprava krovu; 4. nové pokrytí věže plechem; 5. nový rákosový strop v kostele a nové fresky; 6. výměna poškozených kamenných žebér na klenbě kněžiště; 7. renovace všech fresek; 8. výměna všech zvětralých kamenných kvádrů na vnějším zdivu a římsě; 9. nová dlažba; 10. nová gotická sakristie. 11. nová okna; 12. nové dveře; 13. nové lavice, nové zařízení sakristie, zповědnice a chórové lavice; 14. nově štafrovat oltáře; 15. zpětný transport varhan;⁷¹ 16. nový bleskosvod; 17. vydláždění dešťového žlabu; 18. kované zábradlí na zdi kostelního dvora; 19. nové schody ve vchodu na chór a do sakristie; 20. usazení náhrobních kamenů do zdi; 21. nový sv. Hrob; 22. nové věžní hodiny; 23. nová sanktusová věžička; 24. nová dřevěná podlaha na půdě, mazanina a položení dlaždic.“⁷²

Farář v listu vypisuje co by bylo třeba opravit. Především je to krov – „Krov kostela byl před deseti lety prohlédnut stavitelem pražského chrámu Mockerem⁷³ a byl shledán nanejvýš nebezpečným. Čepy krokvi a lůžka vazných trámů byly shnilé a proto bylo ještě v zimě nařízeno knížecím stavebním úřadem zpevnění pomocí dřevěných kuliček. Takto slátaný krov s nahnílými střešními latěmi a přetížený prejzy bude muset být sejmut a úplně nově vyroben.“ Rovněž bude třeba nově zřídit strop v lodi a fresky zadat malíři tak, aby se hodil k freskami zdobenému presbytáři. O těchto a dalších nutných úpravách soudil farář, že zdaleka překročí schválenou

⁶⁸ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁶⁹ Josef Neuwirth (1855-1934) významný historik umění a průkopník památkové péče v Rakousku-Uhersku.

⁷⁰ Ludvík, Labler (1855-1930) inženýr architekt, stavební a posléze ministerský rada; stavbyvedoucí přestavby chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře.

⁷¹ Varhany byly po čas uzavření kostela deponovány v kapli sv. Jakuba v Lahovicích.

⁷² SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁷³ Josef Mocker (1835-1899) pražský architekt.

sumu 35.000 korun a částku 7.000 korun z odkazu Wenzela Hauptvogela. Dále se zasazuje za odstranění kostela a požaduje výstavbu nového objektu, který pojme nejméně 1000 osob, protože „c.k. centrální komise nemá žádnou pravomoc, ale jen poradní hlas v stavebních záležitostech, nemůže tedy demolici starého kostela zakázat, nýbrž nanejvýš zmařit poskytnutí státní subvence. Kostel přece není muzeum, ale má sloužit faktickým kultovním potřebám. Po postavení prostorného nového trojlodního kostela s křížovou půdorysnou dispozicí bude v levém rameni zbudována na způsob mauzolea hrobka Vřesovců, a zároveň kaple sv. Hrobu, uvnitř které budou do zdi zasazeny starožitnosti, což bude památkovou péčí dostatečně splňovat.“

V lednu 1911 sepsal Josef Neuwirth pro děkana Reymanna návrh žádosti o subvenci, o kterou se měl Reymann ucházet u zemského výboru. Neuwirth rovněž kněze instruoval, aby vyhledal světicího biskupa Dr. Frinda,⁷⁴ který by se za udělení dotace mohl přimluvit u přísedícího zemského výboru Dr. Eppingera.⁷⁵

V březnu 1911 psal děkan Reymann biskupské konzistoři stran vnitřního vybavení. Vypočítává, co vše bude třeba opravit či nově vyrobit, což samozřejmě zvyšuje náklady na rekonstrukci. Že je kněz na straně zastánců demolice je zřejmé i ze samotné stylizace dopisu. „Čtvero venkovních kostelních dveří z měkkého dřeva a starých celá staletí je zpola shnilých a stejně jako vnitřní dveře do sakristie nelze je již uzavřít. Troje jsou naspodu tak uhnílé, že dovnitř mohou prolézt nejen myši, nýbrž i kočky a kuny. V zimě se to nedá v kostele pro chlad vydržet.“ Popis stavu inventáře pokračuje: „Šestnáct prastarých dlouhých kostelních lavic rovněž z měkkého dřeva muselo být v posledních letech zpevňováno železnými hřebíky, protože jsou zcela zpráchnivělé a červotočivé. Některé se rozlámaly během bohoslužby k všeobecnému veselí přítomných.“ V podobném stavu se nacházely i čtyři staré chórové lavice a ani zповědnice na tom nebyly lépe. „Ze dvou zповědnic je jedna rozlámaná za hlavním oltářem a je již nepoužitelná; druhá, primitivní konstrukce, je červotočivá a stěží vydrží další rok.“ V podobném duchu kněz nadobro odepsal též skříně na mešní roucha. Oltáře na tom byly o něco lépe: „Malý oltář Bolestné Matky Boží je úplně sežrán červotočem a je sotva opravitelný, nejlépe by bylo jej odstranit. Oba boční oltáře v lodi včetně kazatelny byli kvůli zřícením hrozícímu stropu odklizeny a budou muset být znovu sestaveny a štafírovány. Kvůli

⁷⁴ Václav Antonín Frind (1843-1932), světicí biskup arcidiecéze pražské v letech 1901-1917.

⁷⁵ Judr. Karl Eppinger (1853-1911), právník a politik, poslanec, člen panské sněmovny.

symetrii bude muset být štafírován rovněž hlavní oltář.“ Varhany zakoupené roku 1898, které byly odvezeny do kaple v Lahovicích, se musí navrátit do kostela. Starý červotočivý Sv. Hrob, který se při vyklízení kostela zcela rozpadl a z něhož je použitelné pouze tělo Ježíše, bude nahrazen hrobem novým. Hrazení před oltářem (*Kommunionsbank*) je rozbité a červotočivé a musí být vyměněno.⁷⁶

K obnově kostelního zařízení se 28. března 1911 vyjádřil generální konzervátor Neuwirth v dopise děkanovi Reymannovi.⁷⁷ Proti této opravě prý nebude vzneseno námitek, klade se důraz pouze na to, aby zdravé nečervotočivé kusy (hlavní oltář, boční oltáře, kazatelna a křtitelnice) nebyly nově zřizovány (*neu gefasst*), ale jen co nejpečlivěji vyčištěny. Dále se Neuwirth zmiňuje o nepříjemných sporech a tlaku na centrální komisi ve věci skic. Konzervátor píše, že plány je nutno přizpůsobovat celkovému dojmu, tedy v případě Libčevsi musí být co nejjednodušší. Nakonec vyjadřuje politování nad tím, že, jak slyšel od probošta Mattausche,⁷⁸ Reymann nepodal u Zemského výboru žádost o subvenci.

V průběhu dalších let mělo dojít v kanceláři knížecího stavebního úřadu k vypracování nového podrobného projektu k adaptaci kostela. Řešila se otázka pokrytí střechy. Zemský výbor odmítl poskytnout subvenci s ohledem na nejistou finanční situaci. Příspěvek přislíbil kníže Lobkovic. Projekce prováděných prací byla zadána architektu Maxovi von Loosovi z Teplic-Šanova.⁷⁹

13. září 1916 sdělil architekt von Loos, že pro nepříznivé stavební podmínky byl nucen přerušit adaptační práce na kostele.

18. března 1917 svolal zemský konzervátorát jednání na místo stavby za účelem ponechání plochého dřevěného stropu v lodi, řešení dalšího stavebního postupu a rozhodnutí otázky střešní krytiny. V červenci t.r. se konzistoř dohodla s patronátním úřadem, že budou dále provedeny jen nejnútnejší opravy, které zabrání dalšímu poškozování památky.⁸⁰

V září roku 1919 se dohodl zemský konzervátor Kühn⁸¹ s farářem, že ten již nebude nadále trvat na rozšíření kostela, což vzala na vědomí i biskupská konzistoř. K vybudování boční kaple se konzervátor nestaví záporně, je však třeba nejdříve předložit plán. Námitek není ani proti návratu varhan, neboť to je technicky možné

⁷⁶ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁷⁷ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁷⁸ Gustav Mattausch (1843-1923), probošt katedrální kapituly v litoměřicích.

⁷⁹ Max Loos (z Losinfeldu), úředně autorizovaný architekt v Teplicích, komorní rada.

⁸⁰ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸¹ Karl Ferdinand Kühn (1884-1945), historik umění a památkář.

bez zásahu do stavby. Navrhuje zkusit vyprojektovat vstup na emporu ze vchodu a tím opustit myšlenku přístavby vlastního schodiště na vnější straně.⁸² 17. září t. r. se obrací Kühn znovu na faráře, aby mu opět vyhledal zmínku o autorovi fresek v pamětnici, neboť vyluštěné jméno *Josef Jačkh* se mu zdá tak neobyčejné a nepravděpodobné, že se asi jedná o špatné přečtení. Navíc v Kadani žil v té době vážený malířský mistr jménem *Josef Fuchs*, který je zřejmě se zmíněným *Jačkhem* totožný.⁸³ 23. září t. r. hlásil lobkovický stavební úřad faráři do Libčevsi, že potřebné opravy střechy vykoná v nejbližších dnech pokrývačský mistr Josef Vavřinec a že mu mají být k zakrytí otevřených děr vydána některá z prken uskladněných na chóru.⁸⁴

Roku 1921 uvažuje farář o koupi nových zvonů. Obeslal zvonařské dílny a dostal nabídky od firmy Rudolf Perner z Českých Budějovic, od Richarda Herolda z Chomutova a od Oktava Wintera z Broumova.⁸⁵

V roce 1922 povolilo Ministerstvo školství subvenci na zajištění kostela v Libčevsi. Za tím účelem bylo svoláno šetření na místo stavby na 13. září 1922.⁸⁶

1923 – Na žádost farního úřadu doporučil Státní památkový ústav v Praze přípisem z 23. července řemeslníky pro drobné opravářské práce v kostele. „*Pro štafírování přichází v úvahu firma Hennlich z Chomutova, která eventuelně provede též výmalbu. Také by bylo možné oslovit štafíře Grübela z K. Varů. Pro prostou výmalbu přichází v úvahu také malíř Neumann z Rumburku. Pro výrobu oken můžeme doporučit skláře z Mostu.*“⁸⁷ 27. srpna t. r. dal lobkovický stavební úřad na vědomost farnímu úřadu v Libčevsi, že nutné obnovovací práce na faře a kostele budou zadány libčevskému zednickému mistrovi Kriemerovi. Stavební mistr Langer z Bíliny se těchto prací vzdal pro velkou vzdálenost a pro nemalé režijní náklady.⁸⁸ V listopadu t. r. dostal zedník Anton Pohl v Libčevsi za úkol na několika místech zahodit maltou trhlíny ve zdivu, aby se mohlo pozorovat, zdali se tyto rozevírají či nikoli. Jednalo se o praskliny na dolní klenbě předsíně pod věží a

⁸² SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸³ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸⁴ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸⁵ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸⁶ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸⁷ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁸⁸ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

v prvním poschodí na klenbě za chórem. Tedy o čtyři staré trhliny a jednu novou asi čtyři roky starou trhlinu. Práce měla být vykonána dříve než nastanou mrazy.⁸⁹

V průběhu roku 1923 byl objednan a do věže kostela instalován velký zvon. Peníze byly sebrány formou veřejných sbírek mezi věřícími v Libčevsi a v přífařených vsích. Fakturováno bylo 22. října 1923 firmou Oktav Winter z Broumova za zvon o průměru 88 cm 7.137 korun. Z dokumentů vyplývá, že byl zároveň sejmuto nějaký malý zvon a odvezen do Broumova.⁹⁰

Roku 1925 mělo dojít k opravě fresky za sakristií. Práci se zavázal bezúplatně odvést malíř Schiemon Richter, zaplacená měla být pouze zednická výpomoc k opravě omítky.⁹¹

V roce 1927 byl vyměněn sloupek s provazcovým dřikem ve sdruženém okně na jižní straně věže.⁹²

Z dochovaných spisů není zřejmé, zda byla oprava kostela dokončena a zkolaudována.

V letech 1928 – 1929 proběhla sbírka na nové kostelní hodiny. Tři ciferníky stály 2.203 korun, hodinový stroj stál 7.747 korun. V souvislosti s osazením hodin byla zaplacená práce truhláři Klimkovi a tesaři Rulfovi z Lužice (*Luschitz*).⁹³

Památkou byl kostel Stětí sv. Jana Křtitele prohlášen 3. května 1958 a do seznamu kulturních památek byl zapsán pod číslem 5-1222.

1967 – Ve zprávě KS ONV v Lounech nazvané *Ukazatelé pro postupné přezkoumání právní bezpečnosti památkových objektů v okrese Louny* z 26. července 1967 se u kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi objevuje tato lapidární charakteristika jeho stavu: „zařízení úplně zdemolováno, plastiky i ostatní předměty odcizeny; škoda asi 35.000 Kčs; pachatel nezjištěn.“⁹⁴

1971 – V podkladové studii *Současný stav památkových objektů na okrese, plán oprav na rok 1972* vypracované pro potřebu Odboru kultury ONV z 9. září 1971 se na s. 19 píše: „Románsko gotický kostel v Libčevsi – byla opravena střecha,

⁸⁹ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁹⁰ SOKA Louny, Fú Libčeves, Zvony, inv. č. 50, K 9.

⁹¹ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁹² Dobroslav LÍBAL, *O skupině českých pozdně románských kostelů in Cestami umění, sborník prací k počtě šedesátých narozenin Antonína Matějčka*, Praha 1949, s. 61.

⁹³ SOKA Louny, Fú Libčeves, opravy kostela Libčeves, inv. č. 45, K9.

⁹⁴ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Louny – památky okres.

*ale krytina věže je ve velmi špatném stavu, rovněž by bylo potřeba zpevnit zdivo opěráků klenby a obvodové zdivo vůbec.*⁹⁵

V průběhu let 1978 a 1979 byl ak. soch. Josefem Šimůnkem z Loun restaurován románský portál v jižní stěně lodi kostela.⁹⁶

V roce 1988 byla na 18. listopad okresním tajemníkem pro věci církevní Miroslavem Chotem svolána porada za účelem záměru provedení opravy a stanovení etap vlastní opravy, aby bylo možno provést naplánování a zabezpečení finančních prostředků na opravu.⁹⁷

Dopisem z 20. srpna 1990 svolal Otakar Parma, vedoucí odboru kultury ONV v Lounech, jednání ve věci rekonstrukce kostela na 29. srpna t. r.. „*Objekt má velmi silně narušenou statiku, protože v minulosti došlo k odbourání 3 opěr. sloupů a výstavbě sakristie. Jednání je svoláváno k vyřešení tohoto problému.*“⁹⁸ V zápise z tohoto jednání bylo účastníky konstatováno že „*stav objektu je havarijní. Došlo k odbourání třech opěrných pilířů /poč.-17. stol/ a dále dožitím kamenného zdiva u ostatních pilířů. Je nutné provést výměnu u opěr. pilířů v množství cca 90 %. Současně s rekonstrukcí stávajících pilířů provádět zhotovení pilířů v minulosti zbouraných. Tyto pilíře budou na místech starých to zn. v objektu stávající sakristie.*“ Dodavatel prací Bohumil Pánek, kamenická firma z Prahy, požadoval vystěhování sakristie do konce října 1990, Farní úřad měl objednat úpravy elektroinstalace a podzemní chodby měly být zakresleny do situačního plánu kostela a nejbližšího okolí.⁹⁹

V zápise z 30. října 1991 bylo konstatováno: „*Pilíř č. I. je firmou Pánek dokončen a to v požadované kvalitě. (...) pilíře č. VIII., XI. a X. chybí a pilíře č. II., III. a IV. jsou v havarijním stavu a je třeba jejich kompletní výměna a pilíře č. V., VI. a VII. je nutno rekonstruovat. Havarijní jsou zvláště soklové části. Památkové orgány zdůraznily, že je třeba zachovat všechny zdravé prvky pilířů a jejich opravu či rekonstrukci je nutné provést odbornou firmou.*“¹⁰⁰

⁹⁵ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Louny – památky okres.

⁹⁶ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, dopis ze dne 30.6.1978 č.j. 4225/78; dopis z 28. 8. 1979 č. j. 5315/79 P/4; zpráva o prohlídce restaurátorského díla s datem 19.9.1979.

⁹⁷ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, dopis z 1.11.1988 č.j. 128/432/4.

⁹⁸ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele.

⁹⁹ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, zápis z jednání konaného na místě stavby 29.8. 1990.

¹⁰⁰ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, zápis z jednání na akci obnova kostela v Libčevsi konaného 30. 10. 1991.

15. 5. 1992 byl referátem kultury Okresního úřadu v Lounech přiznán lounskému Děkanstvímu úřadu příspěvek 250.000 korun na opravu kostela v Libčevsi a to „na rekonstrukci dvou opěrných sloupů lodi kostela a na jeho vyplynování proti dřevokazným škůdcům.“¹⁰¹ K výměně dvou opěrných sloupů bylo vydáno 9. července 1992 závazné souhlasné stanovisko za předpokladu, že „se bude jednat o zhotovení přesné kopie stávající tzn. zdivo bude kamenné spárované; bude dodržen původní tvar i rozměry; pilíře budou řádně zakotveny do zdiva, práce budou provádět odborně zdatní zaměstnanci za permanentního vedení odborného kameníka.“¹⁰² Tato poslední podmínka nebyla zřejmě dostatečně zajištěna, neboť v zápise z jednání 22. prosince 1992 se praví, že jeden opěrný sloup je dodavatelem firmou Jan Vašák z Ústí n. L. realizován z 50% a ukládá se následující: fa Vašák do 31.1. 1993 uklidí stavební suť ze staveniště. Všechny nově přivezené kameny cca 62 ks a kameny vybourané ponechá na staveništi. Fa Vašák odstraní své lešení. Fakturováno bude až po provedení uvedeného (dodavatel požaduje 45.000 korun). Rozestavěný pilíř dokončí fa Jirí Rusý co nejdříve z jara 1993. Na rekonstrukci dalších opěráků bude vypsáno výběrové řízení.¹⁰³

Pokračování oprav opěrných pilířů bylo obnoveno v květnu roku 1995. Památkový ústav Ústí n. L. a referát kultury OÚ v Lounech souhlasí s dokončením obnovy opěrného systému kostela v Libčevsi.¹⁰⁴

V roce 2000 byly do oken kostela osazeny ochranné sítě.¹⁰⁵

¹⁰¹ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, dopis z 15. 5. 1992 č.j. RK/430/92.

¹⁰² Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, dopis z 9. 7. 1992 č.j. RK/646/92.

¹⁰³ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, zápis z jednání svolaného ve věci nedokončeného opěrného pilíře na kostele Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi, 22. 12. 1992.

¹⁰⁴ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, vyjádření PÚ ze dne 15. 5. 1995 č.j. 161/1995 a rozhodnutí rk OÚ Louny ze dne 24. 5. 1995 č.j. RK-597/95/401

¹⁰⁵ Spisovna NPÚ ÚOP Ústí n. Labem, Libčeves – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, žádost o vydání závazného stanoviska z 9. 10. 2000 č.j. RK/1355/2000/401-Ná; vyjádření PÚ v Ústí n. L. z 3. 11. 2000 č.j. PP/OPNP/k7147/2000-Ot; rozhodnutí Oú Louny z 6. 11. 2000.